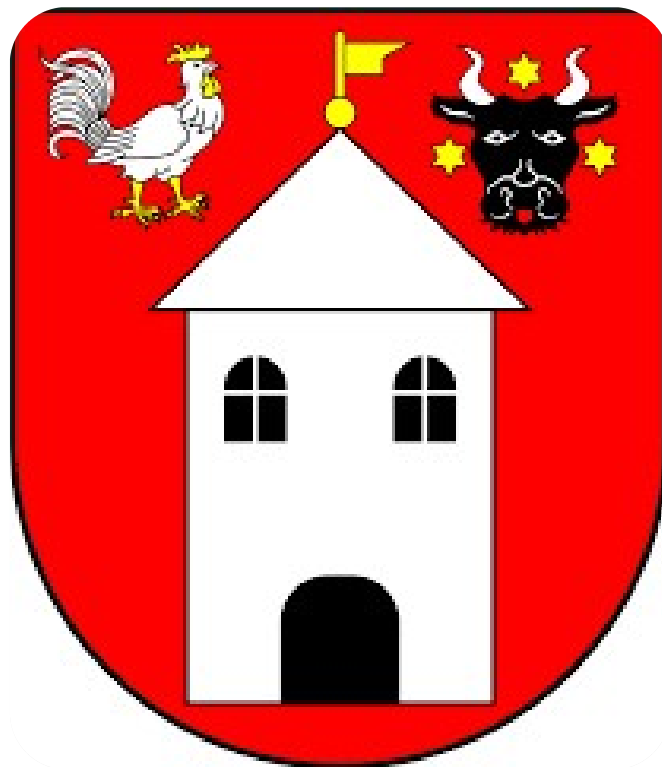

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY BRZEŹNICA NA LATA 2023-2030

Brzeźnica, wrzesień 2023 r.

Spis treści

Rozdział I Wprowadzenie	3
Rozdział II Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przyjmowania programu rewitalizacji	4
Rozdział III Komitet Rewitalizacji.....	5
Rozdział IV Opis działań diagnostycznych	5
IV.1 Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych	6
IV.2 Ogólna charakterystyka gminy Brzeźnica.....	11
IV.3 Analiza uwarunkowań społecznych	13
IV.4 Analiza uwarunkowań gospodarczych	24
IV.5 Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych	28
IV.6 Analiza uwarunkowań środowiskowych	37
IV.7 Analiza uwarunkowań technicznych	44
Rozdział V Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.....	47
V.1 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji	47
V.2 Szczegółowa analiza problemów podobszaru rewitalizacji – sołectwo Chotków.....	53
V.3 Szczegółowa analiza problemów podobszaru rewitalizacji – sołectwo Stanów	71
Rozdział VI Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym problemom potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk	85
Rozdział VII Projekty rewitalizacyjne.....	86
Rozdział VIII Mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych	98
Rozdział IX Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.....	106
Rozdział X Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	108
Rozdział XI Budżet i harmonogram planowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych.....	110
Rozdział XII System wdrażania i monitorowania programu rewitalizacji.....	112
Rozdział XIII Sposób realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego	115
Rozdział XIV Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	116
Rozdział XV Opiniowanie GPR przez właściwe podmioty oraz strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	117
Rozdział XVI Ustalenie Programu rewitalizacji na mapie w skali co najmniej 1:5000.....	118
Spis map	133
Spis schematów.....	133
Spis tabel	133

Rozdział I Wprowadzenie

Niniejszy rozdział stanowi wprowadzenie do programu rewitalizacji pokazując jej celowość oraz etapy opracowania.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzeźnica na lata 2023-2030 (zwany Programem lub GPR) stanowi podstawowy dokument strategicznego działania w kontekście rewitalizacji obszarów zdegradowanych na terenie gminy. To wieloletni program działań o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym, zmierzający do wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju, zgodnie z zaplanowanymi działaniami oraz określonym harmonogramem czasowym.

*Na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzeźnica na lata 2023-2030 została przygotowana **Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Brzeźnica** stanowiącą podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji gminy Brzeźnica zgodnie z uchwałą nr XXXVII/259/2023 Rady Gminy Brzeźnica z dnia 5 kwietnia 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz opracowany zgodnie z uchwałą nr XXXVIII/265/2023 Rady Gminy Brzeźnica z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzeźnica na lata 2023-2030.*

Przygotowanie Programu rewitalizacji poprzedzone zostało konsultacjami społecznymi z mieszkańcami oraz uzgodnieniami z podmiotami zewnętrznymi wymienionymi w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji w szczególności o zgodności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego dla gminy Brzeźnica.

Działania rewitalizacyjne wymagają dużych nakładów finansowych, o które gmina Brzeźnica będzie aplikować w ramach funduszy europejskich. Podstawą do aplikowania o środki zewnętrzne jest posiadanie programu rewitalizacji zgodnie z przepisami Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

Ustawa o rewitalizacji, w art. 15 ust. 1 wskazuje wymagany zakres zawartości gminnego programu rewitalizacji. Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzeźnica na lata 2023-2030 jest zgodne z wymaganiami ww. ustawy, a jej integralną częścią jest graficzne przedstawienie obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji określonych uchwałą Rady Gminy oraz graficzne przedstawienie podstawowych kierunków zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzone na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej/ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 7 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Rozdział II Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przyjmowania programu rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy Brzeźnica w proces rewitalizacji i konsultacje społeczne.

W ramach pracy nad **Diagnozą służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Brzeźnica** wykorzystano wiele narzędzi partycypacyjnych oraz metod gromadzenia i analizy danych od mieszkańców i grup docelowych projektów rewitalizacyjnych. Partycypacja społeczna została wpisana w proces rewitalizacji gminy jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania (w tym finansowania), monitorowania i ewaluacji. Kompleksowe włączenie interesariuszy w powyższe procesy ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz stanowią o gotowości i świadomości mieszkańców we współdecydowaniu o obszarze zdegradowanym.

Włączenie mieszkańców w proces diagnostyczny opiera się na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest istotnym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców tych terenów.

Partycypacyjne włączenie różnych grup interesariuszy w proces działań rewitalizacyjnych było podstawą podejmowanych aktywności w ramach opracowywania GPR dla gminy Brzeźnica. Najważniejszym założeniem było uzyskanie jak najbardziej rzetelnych oraz pełnych informacji odnośnie potrzeb społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem oczekiwań związanych z koniecznością odnowy obszarów, na których występuje sytuacja kryzysowa związana z występującymi problemami społecznymi, ale również obszarów o wysokim stopniu koncentracji deficytów odnoszących się do uwarunkowań technicznych, przestrzenno-funkcyjnych, środowiskowych i gospodarczych. W związku z realizacją celu związanego z koniecznością włączenia jak najszerszego grona mieszkańców, zrealizowano konsultacje społeczne, które przybierały różne formy.

Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone w oparciu o zarządzenie nr 169B/2022 Wójta Gminy Brzeźnica z dnia 23 listopada 2022 roku i dotyczyły projektu uchwały Rady Gminy Brzeźnica w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy Brzeźnica. Zarządzenie Wójta zostało opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej gminy Brzeźnica z 7 -dniowym wyprzedzeniem czasowym, przed planowanym terminem rozpoczęcia konsultacji, które odbywały się od 1 grudnia do 30 grudnia 2022 roku.

Konsultacje zostały przeprowadzone w następujących formach:

- 1) **spotkania/warsztaty z interesariuszami rewitalizacji**, na których został omówiony wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie gminy Brzeźnica oraz przedstawione propozycje działań rewitalizacyjnych. Podczas warsztatów była możliwość

wyrażenia własnych uwag, wniosków i opinii na temat obszary zdegradowanego i planowanych działań rewitalizacyjnych.

Dwa spośród zaplanowanych warsztatów odbyły się w dniu 15 grudnia 2022 roku o godz. 14.00 w Urzędzie Gminy Brzeźnica oraz o godz. 15.00 w świetlicy wiejskiej w Chotkowie. W spotkaniach udział wzięło łącznie 6 osób. W trakcie spotkań scharakteryzowano procedury sporządzania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji z uwzględnieniem etapu wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Omówiono obszary, które zostały wyznaczone jako obszary zdegradowane oraz obszary rewitalizacji, w szczególności wskazano obiektywne kryteria, które stanowiły podstawę wyznaczenia obszarów oraz scharakteryzowano ich potencjały i deficyty. W trakcie rozmów analizowano również możliwości względem wstępnie planowanych projektów rewitalizacyjnych, na których realizację gmina będzie ubiegać się o pomoc ze środków zewnętrznych.

2) **spacery studyjne** przeprowadzone w dniu 15 grudnia 2022 r.

Spacery objęły obszary rewitalizacji wskazane w konsultowanej uchwale. Możliwość bezpośredniego zapoznania się z szansami oraz potencjałami i deficytami obszarów stanowiła ważny element potwierdzenia możliwości wyprowadzenia ze stanu kryzysowego poniższych obszarów. Osoby biorące udział w spacerach upewniły się odnośnie możliwości podjęcia działań, które wpłyną na wsparcie obszarów rewitalizacyjnych.

Rozdział III Komitet Rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje założenia powołania Komitetu Rewitalizacji.

Zgodnie z art. 7 ustawy o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta. Dopuszcza się powołanie osobnych Komitetów Rewitalizacji dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustala się, uwzględniając funkcję Komitetu, oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu ustawy o rewitalizacji Rada Gminy Brzeźnica po uchwaleniu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzeźnica na lata 2023-2030* w terminie nie dłuższym niż 3 miesięcy od jego uchwalenia, w drodze zarządzenia powoła Komitet Rewitalizacji. Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji powierza się Wójtowi Brzeźnicy. W skład Komitetu Rewitalizacji wejdą przedstawiciele gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych, w tym osób prawnych.

Rozdział IV Opis działań diagnostycznych

Niniejszy rozdział opisuje diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia oraz lokalne potencjały występujące na terenie wyznaczonego obszaru

rewitalizacji. W rozdziale znajdują się mapy poszczególnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych analizowanych w ramach pogłębionej analizy sytuacji gminy, mapy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

IV.1 Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych

Przepisy ustawy o rewitalizacji (art. 4) jednoznacznie wskazują, iż diagnoza ma być oparta o „obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań”. W celu właściwej agregacji informacji, możliwości zebrania koniecznych danych statystycznych, gmina Brzeźnica została podzielona na jednostki (podobszary), dla których przeprowadzono diagnozę uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych i technicznych. **Przyjętymi jednostkami diagnostycznymi były sołectwa z terenu gminy**, tj. sołectwo Brzeźnica, Chotków, Jabłonów, Karczówka, Marcinów, Przyłaski, Stanów, Wichów oraz Wrzesiny.

Za obszar problemowy uznano obszar, w którym odnotowano wysoką koncentrację i współistnienie negatywnych zjawisk, zdiagnozowanych w powyższych sferach. Obszary oraz składniki stanowią część składową syntetycznego wskaźnika IMD pozwalającego na kompleksowe wskazanie potencjałów rewitalizacyjnych. Do wyznaczenia obszaru zdegradowanego przeanalizowano poniższe wskaźniki zgodnie z poszczególnymi uwarunkowaniami:

Tabela 1 Wskaźniki służące analizie do wyznaczenia obszaru zdegradowanego

Obszar	Zjawiska
Społeczny	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zasiłków stałych, okresowych i celowych, - liczba dzieci korzystających z pomocy na dożywianie, - liczba osób bezrobotnych, - liczba osób w wieku produkcyjnym, - liczba osób w wieku poprodukcyjnym, - liczba „Niebieskich Kart”, - liczba interwencji policji/prowadzonych postępowań, - liczba wszczętych postępowań GZI/GKRPA;
Gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podmiotów gospodarczych, - liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych;
Przestrzenno-funkcjonalny	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zewidencjonowanych budynków mieszkalnych, - liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej i/lub przydomowych oczyszczalni ścieków, - liczba przyłączy do sieci wodociągowej, - liczba obiektów kulturalno-sportowych, - liczba obiektów kulturalno-sportowych dostosowanych architektonicznie do osób ze szczególnymi potrzebami,

	<ul style="list-style-type: none"> - dostępność komunikacyjna do obiektu (architektoniczna/samodzielne dotarcie do obiektu), - dostępność cyfrowa i komunikacyjno-informacyjna obiektów, - liczba dziennych kursów komunikacji publicznej (w obszarze wiejskim);
Środowiskowy	<ul style="list-style-type: none"> - ilość zewidencjonowanego azbestu [kg], - ilość zutylizowanego azbestu [kg];
Techniczny	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zewidencjonowanych budynków mieszkalnych, - liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.

Źródło: opracowanie własne

Przy wyznaczeniu podziału gminy na podobszary, kierowano się dostępnością podziałów przestrzennych. Do zebrania danych ilościowych dla każdego podobszaru posłużono się ewidencją adresów oraz danymi liczbowymi udostępnionymi przez Urząd Gminy w Brzeźnicy. Analizowane dane przyjęte zostały na dzień 31.12.2021 r.

Tabela 2 Liczba ludności w poszczególnych sołectwach z terenu gminy Brzeźnica

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności
1	Brzeźnica	844
2	Chotków	733
3	Jabłonów	611
4	Karczówka	144
5	Marcinów	101
6	Przyłaski	213
7	Stanów	203
8	Wichów	480
9	Wrzesiny	323
RAZEM		3 652

Źródło: opracowanie własne

W ramach wyznaczenia stopnia degradacji obszarów gminy, w oparciu o **uwarunkowania społeczne**, przeprowadzono analizę wskaźników ilości osób korzystających z zasiłków. Niniejsze działanie ma na celu udokumentowanie stopnia wykluczenia społecznego, ze względu na to, iż zasiłki odnosiły się do liczebności osób długotrwale wykluczonych (zasiłki stałe), osób posiadających określone trudności życiowe, skoncentrowane w pewnym czasie (zasiłki okresowe) oraz osób korzystających z zasiłków celowych. Pomoc na dożywianie dzieci stanowiła wskaźnik badania sytuacji materialnej i finansowej rodzin oraz zapotrzebowanie na korzystanie z niefinansowej formy pomocy na rzecz dzieci, objętych programem dożywiania. Z kolei wskaźnik bezrobocia pozwala na określenie stopnia wykluczenia społecznego oraz możliwość wystąpienia innych negatywnych zjawisk społecznych (np. uzależnienia, przemocy w rodzinie). Bezrobocie, ze względu na współistnienie z innymi negatywnymi zjawiskami społecznymi, może powodować również wzrost przestępczości, a w następstwie konieczność nasilenia interwencji policyjnych. Liczba „Niebieskich Kart” oraz postępowań prowadzonych przez Gminny

Zespół Interdyscyplinarny oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pozwala nakreślić obraz występowania negatywnych zjawisk społecznych na analizowanym obszarze. Wskaźnikiem uzupełniającym analizy w zakresie wyznaczania obszaru zdegradowanego był wiek produkcyjny jako zmienna determinująca potencjały obszaru oraz wiek poprodukcyjny (wzrost liczby osób starszych oraz wysokie prawdopodobieństwo objęcia osób opieką będącą zadaniem gminy) jako zmienna determinująca deficyty w najbliższej przyszłości, ze względu na stopień obciążenia demograficznego obszaru, na którym podejmowane będą działania rewitalizacyjne.

Ważnymi wskaźnikami, które należy traktować jako uzupełnienie prowadzonych analiz w wyznaczeniu obszaru zdegradowanego są dane w ramach **uwarunkowań gospodarczych**, gdzie analizie poddano współczynnik przedsiębiorczości jako liczby podmiotów gospodarczych przypadających na zamieszkującą dany obszar liczbę ludności, a także współczynnik rozwoju przedsiębiorczości jako możliwości samodzielnego działania mieszkańców i potencjałów obszaru do zakładania własnych działalności gospodarczych. Wyższy wskaźnik przedsiębiorczości oznacza większą aktywność społeczną w rozwoju gospodarczym badanego obszaru.

W obrębie **uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych** za czynnik determinującym obszar jako teren zdegradowany uznano wskaźnik dostępności do obiektów publicznych. Obecność obiektów kulturalno-rekreacyjnych czy sportowych stanowi o potencjale rozwojowym społeczności zamieszkującej dany obszar, w którym taka infrastruktura istnieje. Jednakże, uwzględniając potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, istotne znaczenie w procesie rewitalizacyjnym ma dostępność obiektów dla osób niepełnosprawnych, mieszkańców o ograniczonej sprawności ruchowej oraz innych dysfunkcji wpływających na niemożność korzystania z obiektów publicznych.

Zgodnie definicją zawartą w par. 3 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹, budynkiem użyteczności publicznej jest budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej lub społecznej. Analizując obiekty kulturalno-sportowe, tj. sale sportowe, instytucje kultury, obiekty sportowe należy wskazać, iż powinny one być dostępne w celu realizacji potrzeb mieszkańców, gdyż możliwość realizacji oczekiwań społecznych na analizowanych obszarach jest powiązana z dostępnością obiektów. W szczególności dostępność

---

¹Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 2019 poz. 1065).

odnosi się do osób wykluczonych ze względu na występujące dysfunkcje. W związku z tym niniejszy wskaźnik został wzięty pod uwagę w kontekście działań rewitalizacyjnych odnoszących się do uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych.

Dostępność jest uwarunkowaniem intermodalnym, odnoszącym się do kwestii rozwiązań architektonicznych, cyfrowych i komunikacyjno-informacyjnych, co ma zdecydowany związek z potencjałami danego obszaru w ramach rewitalizacji. Dodatkowo, w analizie ilościowej wyznaczenia obszaru zdegradowanego, uwzględniono również wskaźnik dostępności komunikacyjnej mierzonej jako liczba dziennych kursów komunikacji publicznej, gdyż ważnym aspektem związanym z gwarantowaniem wysokiej jakości życia jest możliwość przemieszczania się osób, w celu załatwiania spraw. Dostępność komunikacyjna obszaru stanowi o jego znacznym potencjale osiedleńczym, wpływa na ograniczone wysiedlanie, a w przypadku braku komunikacji publicznej może być wysokim czynnikiem wpływającym na późniejszą degradację i wyludnianie oraz utracenie atrakcyjności pod względem osiedleńczym.

Jakość środowiska przyrodniczego i naturalnego stanowi istotny element świadczący o potencjale regionalnym w kontekście odpowiedniej jakości życia oraz potencjału obszaru pod względem osiedlania się mieszkańców. Ważnym aspektem **uwarunkowań środowiskowych** jest wskaźnik zanieczyszczenia azbestem. Dane dotyczące ilości azbestu na obszarze gminy pozwalają na wyznaczenie obszaru zdegradowanego, gdyż występowanie azbestu świadczy o źródle zanieczyszczenia, które negatywnie wpływa na zdrowie mieszkańców.

Z kolei uwzględniając **uwarunkowania techniczne** w ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego na terenie gminy wzięto pod uwagę wskaźnik potencjalnego zużycia technicznego budynków jako utratę wartości budowlanej wynikającej z upływu czasu. Degradacja budynków mieszkalnych stanowi również informację o sytuacji finansowej ludności zamieszkującej obszar zdegradowany. Wyższy wskaźnik potencjalnego zużycia technologicznego budynków niesie za sobą informację o niższych możliwościach finansowych osób zamieszkujących te budynki. Analiza tego wskaźnika określa także wielkość zapotrzebowania na prace remontowe oraz charakteryzuje podobnie z dużą częstotliwością występowania zdegradowanych budynków jako obszar mało atrakcyjny do zamieszkania, co w efekcie przekłada się na niski potencjał społeczno-gospodarczy i brak potencjalnych możliwości rozwojowych.

Wyznaczając obszar zdegradowany należy uwzględnić przede wszystkim czynniki społeczne, które w połączeniu z analizą innych uwarunkowań dają możliwość określenia pełnego obrazu degradacji oraz wykluczenia społecznego mieszkańców danego obszaru. Analizowane wskaźniki w obrębie uwarunkowań gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych i technicznych wpływają poniekąd na uwarunkowania społeczne i odwrotnie. Dostęp do komunikacji publicznej,

obiektów użyteczności sportowo-rekreacyjnej, niski stopień degradacji technicznej budynków to niektóre uwarunkowania, które charakteryzują podobszar jako miejsce atrakcyjne do osiedlania się. I odwrotnie - uwarunkowania społeczne mają wpływ na pozostałe obszary. Pełna analiza ilościowa, która uzupełniona zostanie o badania jakościowe stworzy możliwość wyznaczenia obszaru zdegradowanego pod wieloma aspektami, a tym samym pozwoli na zakwalifikowanie go do obszaru objętego procesem rewitalizacyjnym.

Celem wyznaczenia obszarów, na których występują czynniki kryzysowe, przeprowadzono szczegółową analizę wskaźników – mierników ilościowych i jakościowych, kwerendę wiedzy eksperckiej zawartej, m.in. w dokumentach strategicznych gminy Brzeźnica. Analiza rozkładu wartości wskaźników została oparta o kryterium wartości średniej danego wskaźnika, przy czym wyższe wartości danego wskaźnika w większości obrazują deficyty występujące na analizowanym obszarze. Dane ilościowe zostały pozyskane z Urzędu Gminy z Brzeźnicy oraz od innych jednostek organizacyjnych gminy (np. z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy).

W ramach prowadzonych analiz przyjęto, iż **daną referencyjną była średnia arytmetyczna dla badanego wskaźnika**. Zgodnie z przyjętą metodologią celem była możliwość wskazania zróżnicowania społeczności lokalnej w ujęciu poszczególnych wskaźników. Stanowią one podstawę do weryfikacji natężenia zjawiska społecznego na badanym obszarze.

Analiza wskaźników diagnostycznych została dokonana z wykorzystaniem brytyjskiej metodologii bazującej na wskaźniku wielowymiarowej degradacji społecznej, czyli metodologii wskaźnika deprivacji wielowymiarowej IMD (ang. Index of Multiple Deprivation)², przy czym analizy zostały przeprowadzone w odniesieniu do wskaźników możliwych do pozyskania z publicznych baz danych, pozwalających na ich analizę w ujęciu do przyjętych jednostek analitycznych. Metodologia wskaźnika deprivacji wielowymiarowej IMD opiera się na założeniu, iż analiza poszczególnych obszarów pozwala na określenie szczególnego natężenia problemów w poszczególnych uwarunkowaniach. Wynika to z założenia, iż negatywne zjawiska są ze sobą powiązane, a ich występowanie przenika się, powodując większy stopień wykluczenia mieszkańców. Analiza poszczególnych wskaźników opiera się na następującej zależności:

- **3 punkty (kolor czerwony)**, a za każdy kolejny obszar oznaczony na czerwono, do wartości ogólnej punktów przyznawanych za kolor czerwony, powinien zostać dopisany dodatkowo jeden punkt. Uzyskana wartość sumaryczna staje się podstawą do dopisania kolejnego punktu

---

² Zastosowanie metodologii Index of Multiple Deprivation przy delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostało opisane w dokumencie *Delimitacja krok po kroku Metoda wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji*, praca zbiorowa pod redakcją W. Jarczewskiego z Instytutu Rozwoju Miast, Warszawa 2017 r.

w przypadku wykrycia trzeciego obszaru oznaczonego na czerwono w danej jednostce analitycznej, czyli odpowiednio: 1 obszar (3 punkty), 2 obszary (3 punkty + 1), 3 obszary (3 punkty + 1 + 1). Niniejszy proces sumowania wartości powinien zostać powtórzony w odniesieniu do kolejnych obszarów oznaczonych na czerwono.

- 2 punkty (kolor żółty),
- 1 punkt (kolor zielony).

W ramach wyznaczania wartości średniej wskaźników koncentracji problemów społecznych na danych obszarze przyjęto ekspercki **wskaźnik o odpowiednim odchyleniu punktowym (30% punktów liczonych od wartości stałej – wartość punktowa stałej od 0,1 do 5, biorąc pod uwagę wskaźnik najniższy oraz najwyższy wartości średniej)**. W przypadku wartości stałych powyżej 5 punktów przyjęto odchylenie na poziomie 15%, ze względu na węższe spektrum oddziaływania zjawisk. Należy podkreślić, iż przyjęty sposób obliczeń zakłada nakładanie się problemów społecznych, które w przypadku wielokrotnego wystąpienia na danym obszarze sprawiają, iż staje się on obszarem o wysokiej liczbie deficytów utrudniających możliwość prowadzenia aktywizacji społecznej mieszkańców i wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej.

Wyliczenia IMD dla poszczególnych obszarów, tj. sołectw były dokonywane poprzez określenie wielkości koncentracji problemów społecznych w poszczególnych obszarach w ramach każdej z badanych jednostek. Poprzez wyliczenie średnich określono obszary, w których natężenie poszczególnych problemów jest wysokie lub niskie. Wyliczenia dokonano za pomocą punktów, które przyznawane są kolorom: czerwony (3 punkty), żółty (2 punkty), zielony (1 punkt). Podjęto założenie, iż wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w ramach poszczególnych problemów społecznych występujących na określonych obszarach, powoduje proporcjonalne narastanie nasilenia stopnia wykluczenia oraz zjawisk kryzysowych na danym obszarze. W związku z tym wystąpienie koloru czerwonego w przypadku jednego problemu społecznego na danym obszarze oznacza uzyskanie 3 punktów, jednakże wystąpienie kolejnego problemu będzie wskazywało na wartość 4 punktów (3 +1 punkt), a trzeciego problemu na 5 punktów (3 + 1 + 1). Pozwala to na szczególne wskazanie obszarów kryzysowych na terenie gminy.

IV.2 Ogólna charakterystyka gminy Brzeźnica

Gmina Brzeźnica to gmina wiejska. Należy do województwa lubuskiego, powiatu żagańskiego. Gmina Brzeźnica na koniec 2021 r. liczyła 3 652 mieszkańców, z czego 49,5% stanowiły kobiety i 50,5% mężczyźni. Gminę zamieszkuje 4,6% ludności powiatu. Powierzchnia gminy wynosi 122,2 km², co stanowi 10,8% powierzchni powiatu żagańskiego. Gmina Brzeźnica położona jest blisko przejść granicznych z Niemcami: w Olszynie, Gubinku, Łęknicy i Gubinie oraz w sąsiedztwie Zielonej Góry (35

km), Żagania (15 km) i Kozuchowa (12 km). Na terenie powiatu żagańskiego gmina Brzeźnica graniczy od północy z gminą Nowogród Bobrzański, od wschodu z gminą Kozuchów, a od południa i zachodu z gminą Żagań. W skład gminy wchodzi 13 miejscowości (9 sołectw i 4 przysiółki). Sołectwami w obrębie gminy są: Brzeźnica, Jabłonów, Karczówka, Marcinów, Chotków, Stanów, Przyłaski, Wichów oraz Wrzesiny. Z kolei przysiółkami są: Studnice związane z Chotkowem, Wojsławice związane z Przyłaskami, Trojanówka oraz Przyborze związane z Wichowem.

Gmina Brzeźnica terytorialnie leży w obszarze Wzgórz Dalkowskich. Obszar gminy położony jest w obrębie jednostki geologicznej zwanej *Monokliną Przedsudecką*. Górne jej serie tworzą piaskowce, łupki ilaste wapienie, dolomity, anhydryty i gipsy. Na terenie gminy brak jest udokumentowanych zasobów surowców mineralnych. W rejonach wsi Stanów-Brzeźnica-Karczówka, Wichów-Chotków oraz na zachód od wsi Przyłaski znajdują się obszary, które można uznać za perspektywiczne dla występowania złóż piasków i żwirów wykorzystywanych w celach budowlanych³.

Na terenie Gminy Brzeźnica występuje kilka rzek i kanałów wodnych o łącznej długości 34,7 km. Wszystkie należą do systemu dopływów Bobru i Odry. Najdłuższym z nich jest rzeka Brzeźnica o całkowitej długości 43,5 km (21 km na terenie gminy). Rzeka swój bieg kończy w rejonie Nowogrodu Bobrzańskiego, gdzie uchodzi do Bobru. Do pozostałych cieków wodnych należą: Kociński-Potok (6,8 km), Kanał Urzuci Potok (5,2 km), Jabłonów (1,7 km). Gmina Brzeźnica posiada korzystne warunki przyrodnicze, sprzyjające rozwojowi rolnictwa. Gleby wykorzystywane rolniczo są stosunkowo dobre, stąd użytki rolne stanowią blisko 60% powierzchni gminy. Tereny leśne zajmują 4,161 ha, stanowi to 34,1% powierzchni ogólnej gminy i można je uznać za naturalne bogactwo regionu. Drzewostan stanowią głównie sosny, dęby i brzozy. Oprócz dobrych gleb jako niezbędnego warunku do rozwoju rolnictwa w regionie, gmina Brzeźnica może pochwalić się również dobrym wyposażeniem technicznym rolnictwa oraz cennymi zasobami nieruchomości po likwidowanych gospodarstwach państwowych.

Gmina Brzeźnica nie posiada charakteru turystycznego, jednakże jest to obszar bogaty w ścieżki piesze i rowerowe. Na terenie gminy znajdują się dwa użytki ekologiczne (użytek ekologiczny *Przywale* i użytek ekologiczny *Przyłaski*) oraz kilka pomników przyrody. Jednym z nich jest pomnik przyrody nieożywionej – gład narzutowy pod nazwą *Ołtarz*. W dolinie dolnego biegu rzeki Brzeźnicy znajduje się rezerwat przyrody *Dąbrowa Brzeźnicka*, który obejmuje powierzchnię 5,88 ha, znajdujący się na terenie leśnictwa Brzeźnica w Nadleśnictwie Krzystkowice. Rezerwat nie ma charakteru zamkniętego i jest

---

³ *Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnica na lata 2016-2026*, s. 13-14.

otwarty dla wszystkich zwiedzających. W jego drzewostanie dominują dęby i graby, lipy, osiki, topole białe, jawory, buki, wiązy oraz jesiony.

Na terenie gminy znajduje się wiele zabytków budownictwa, architektury sakralnej i świeckiej. Siedem wsi posiada obiekty architektury i budownictwa wpisane do rejestru Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Spośród nich jako szczególnie wyróżniające się pod względem wartościowym układu przestrzennego są Jabłonów oraz Brzeźnica, Chotków i Wrzesiny.

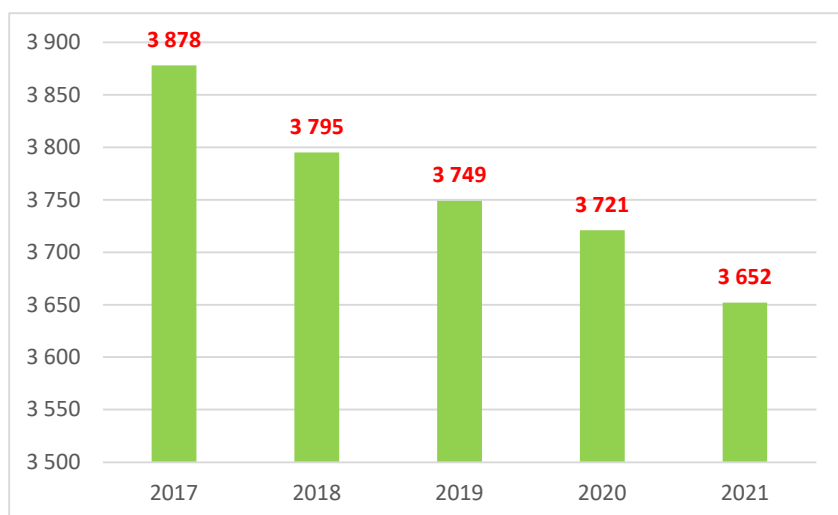
Na terenie gminy dostępne są trzy szkoły podstawowe, tj. Szkoła Podstawowa im. Osadników Wojskowych w Brzeźnicy, Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Chotkowie oraz Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden żłobek ani przedszkole. Opiekę nad dziećmi do lat 3 mieszkańców gminy Brzeźnica sprawują przedszkola/żłobki w pobliskich miejscowościach, tj. w Żaganiu, Zielonej Górze. Jednostką rozwijającą życie kulturalne i społeczne jest Gminna Biblioteka Publiczna w Brzeźnicy. Na terenie gminy działają kluby sportowe w Wichowie i w Brzeźnicy, zrzeszające kilkudziesięciu członków, głównie młodzież. Dodatkowo działają cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, tj.: OSP Brzeźnica, OSP Jabłonów, OSP Wichów oraz OSP Przyłaski. Życie kulturalne (głównie wśród osób starszych) kwitnie w ramach zespołów folklorystycznych, m.in.: Zespołu „Watra”, „Mała Watra”, Zespołu „Wichowianki”, „Źródełko”, „Stanowianie” oraz Kapeli „Syrba”, a wśród młodzieży – w organizacjach pozarządowych, m.in. w Stowarzyszeniu Kulturalno-Sportowym „ZGODA” Brzeźnica i w Ludowym Klubie Sportowym „Zorza”.

IV.3 Analiza uwarunkowań społecznych

W ramach oceny uwarunkowań społecznych przeanalizowano wskaźniki demograficzne dotyczące liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym, a także analizie poddano wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, tj.: liczba przyznanych zasiłków (stałych, okresowych, celowych), liczba dzieci korzystających z pomocy na dożywianie, liczba osób bezrobotnych, a także liczba osób, które zostały poddane procedurze „Niebieska Karta” i wobec których toczy się postępowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego lub Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Analiza powyższych wskaźników pozwoliła na wskazanie podobszarów kryzysowych, gdzie kumulacja negatywnych zjawisk społecznych jest największa.

W 2021 r. gminę Brzeźnica zamieszkiwało łącznie 3 652. W porównaniu z rokiem 2017 liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 226 osób. Od kilku lat w gminie utrzymuje się tendencja spadkowa liczby ludności, co jest skutkiem ujemnego salda migracji oraz ujemnego przyrostu naturalnego. Zjawisko spadku liczby ludności jest charakterystyczne dla całej Polski.

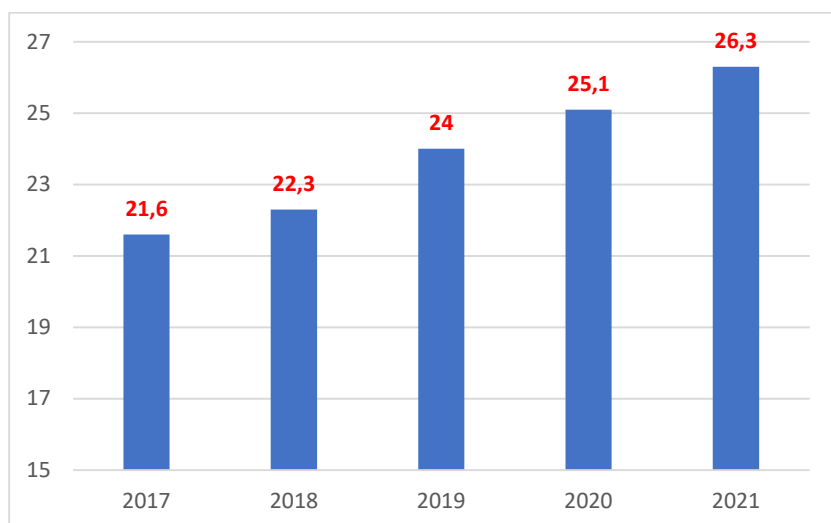
Wykres 1 Liczba ludności na terenie gminy w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, dane z Urzędu Gminy w Brzeźnicy

Zachodzące zmiany demograficzne wskazują na tendencję starzenia się społeczeństwa polskiego, co również widoczne jest na terenie gminy Brzeźnica. W analizowanych latach 2017-2021 współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrósł o 4,7% punktów procentowych, przyjmując w 2021 r. wartość 26,3.

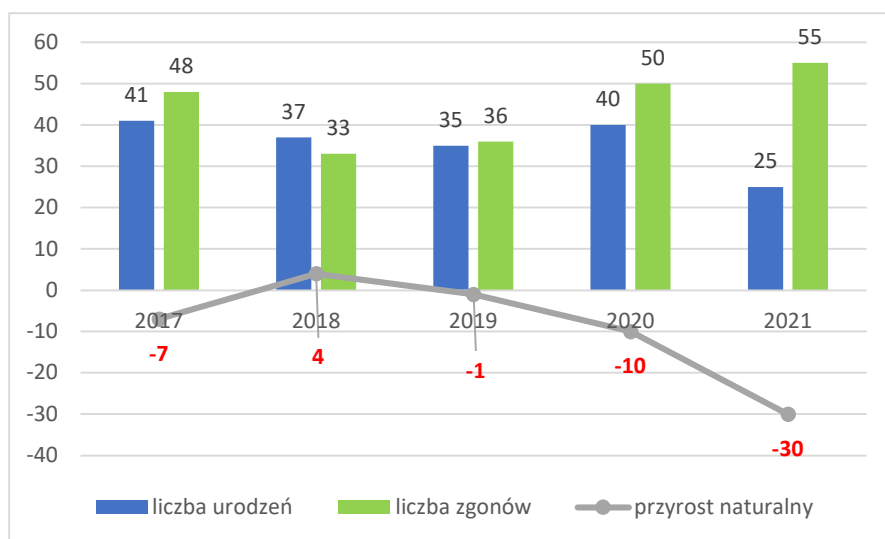
Wykres 2 Współczynnik obciążenia demograficznego w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, BDL GUS

W 2021 r. na terenie gminy urodziło się 25 dzieci, a zmarło 55 osób. Współczynnik przyrostu naturalnego w tym czasie wyniósł -30 i był najniższy od pozostałych analizowanych lat. Od kilku lat widoczna jest tendencja wzrostu liczby zgonów niż urodzeń.

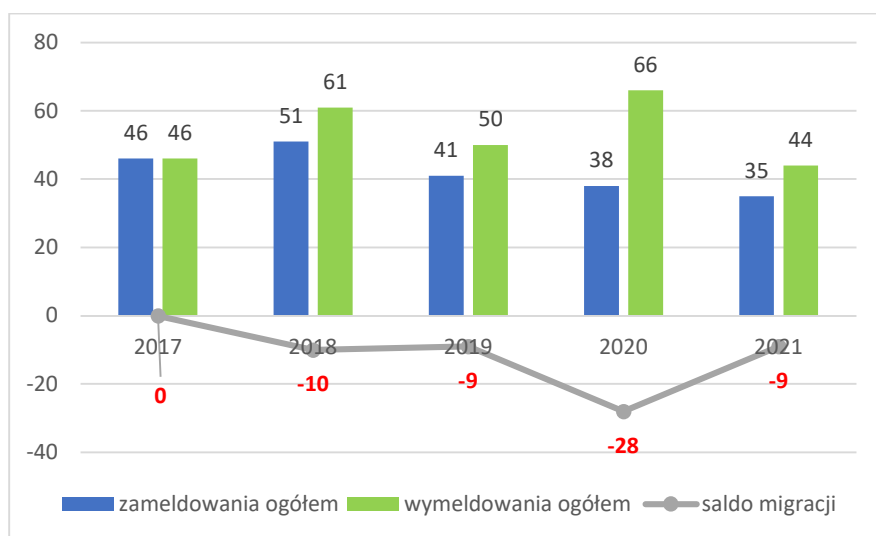
Wykres 3 Przyrost naturalny w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, dane z Urzędu Gminy w Brzeźnicy

Zmiany demograficzne są wynikiem również naturalnego ruchu społecznego, który w przypadku gminy Brzeźnica może budzić implikacje w przyszłości. Liczba osób, które wymeldowują się z gminy przyjmuje tendencję wyższą, niż liczba meldujących się. Wówczas saldo migracji przyjmuje wartości ujemne. W ostatnich latach jedynie w 2017 r. saldo migracji wyniosło 0, w pozostałych latach przyjmowało wartości ujemne.

Wykres 4 Zameldowania i wymeldowania oraz saldo migracji w latach 2017-2021

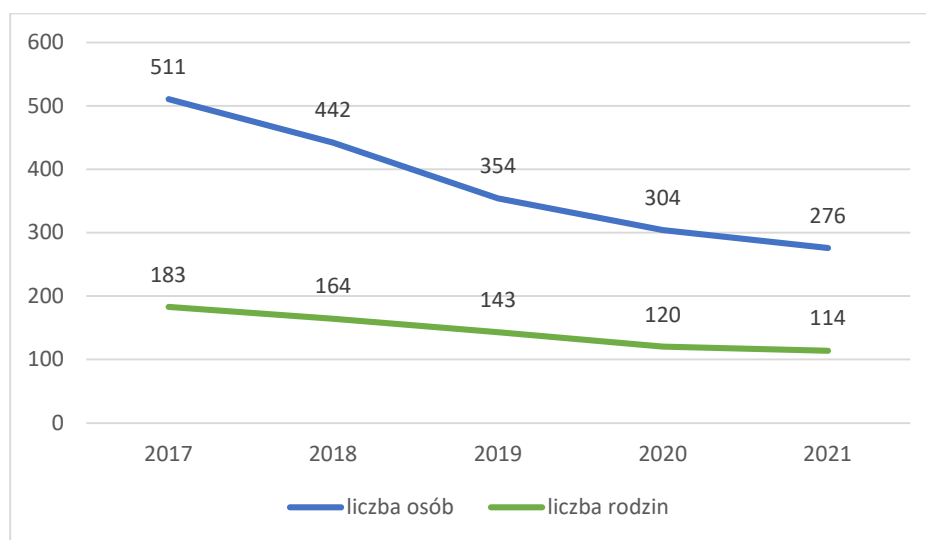

Źródło: opracowanie własne, BDL GUS

Analiza uwarunkowań społecznych dotyczy również sytuacji osób korzystających z pomocy społecznej, które z różnych powodów korzystają z pomocy finansowej i niefinansowej gminy. Niewątpliwie duży wpływ na korzystanie z pomocy społecznej ma sytuacja związana z zatrudnieniem i zamożnością rodziny, a także ustalone kryterium dochodowe. Niekiedy jednak ze względu na nieprzewidywalne

zdarzenia losowe, chwilową utratę pracy, nagłą chorobę osoby zmuszone są skorzystać z pomocy. **W gminie Brzeźnica odnotowuje się systematyczny spadek liczby osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej.** W 2021 r. na podstawie wydanych decyzji z pomocy społecznej skorzystało 276 osób z 114 rodzin. Poprawiająca się sytuacja społeczna mieszkańców przyczyniła się do ogólnego spadku liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej na przestrzeni analizowanych lat 2017-2021 uległa zmniejszeniu o 69 rodzin oraz 235 osób.

Wykres 5 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji w latach 2017-2021

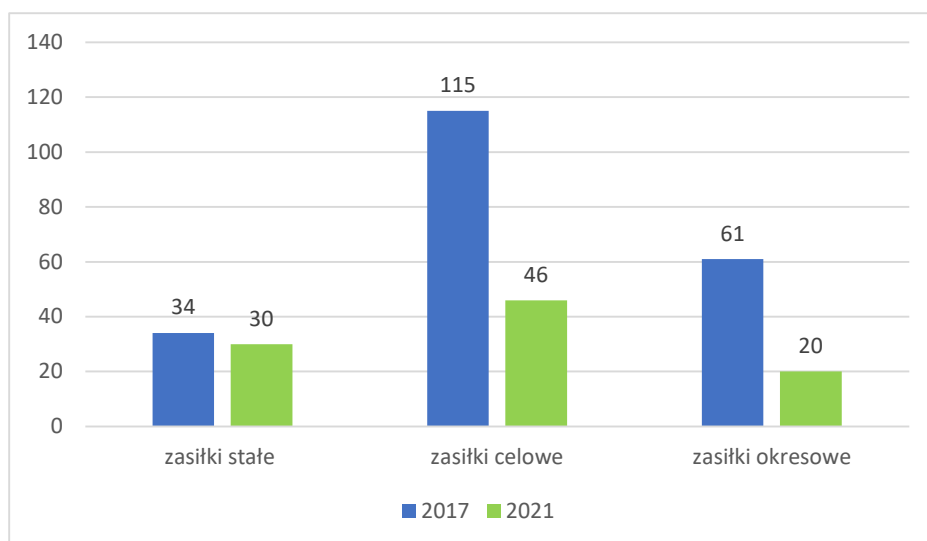

Źródło: dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy

O kondycji finansowej rodzin świadczy potrzeba korzystania z finansowego wsparcia w ramach polityki społecznej gminy. w 2021 r. ze świadczeń pieniężnych skorzystało 97 osób, co wskazuje na spadek o 53 osoby w porównaniu z rokiem 2017. Analizowany wskaźnik przyznawanych zasiłków stałych, okresowych i celowych wskazuje na tendencję spadkową, co potwierdza, że z każdym rokiem mniejsza liczba mieszkańców gminy Brzeźnica korzysta z finansowej pomocy społecznej w tej formie. W 2021 r. zasiłek stały otrzymało 30 osób, z zasiłku okresowego skorzystało 20 osób, a z zasiłku celowego – 46 osób. Mniejsza liczba osób korzystających z pomocy społecznej jest zjawiskiem pozytywnym, jednakże wśród osób pozostających beneficjentami pomocy społecznej obserwuje się osoby długotrwale wykluczone, wobec których wymagane jest podjęcie działań rewitalizacyjnych, opartych na procesie aktywizacji społecznej.

Wykres 6 Liczba osób korzystająca z zasiłków w roku 2017 i w 2021 r.

Źródło: dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy

Powodem korzystania z pomocy społecznej i pobierania świadczeń rodzinnych jest często niestabilna sytuacja na rynku pracy, jak chociażby prace krótkookresowe, prace na umowę o dzieło lub zlecenie, a co za tym idzie niskie zarobki. Z drugiej strony może wynikać to z biernej i wyuczonej postawy wobec pracy zawodowej, a tym samym z łatwości przeniesienia wartości kariery zawodowej na oczekiwania wobec pomocy społecznej. W przypadkach borykania się z długotrwałą lub ciężką chorobą uniemożliwiającą pracę zawodową, albo też sytuacją kryzysową również osoby potrzebujące zwracają się o pomoc do ośrodka. W większości środowisk objętych świadczeniami pomocy społecznej w formie zasiłków występowało jednocześnie wiele problemów, których rozwiązanie wymaga wsparcia. Poniższa tabela obrazuje powody trudnej sytuacji życiowej oraz liczebność rodzin korzystających z pomocy w 2021 r. Analiza danych wykazała, że głównym powodem korzystania ze wsparcia pomocy społecznej jest ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwała i ciężka choroba. Z powodu ubóstwa rodzin z terenu gminy z pomocy finansowej udzielono 705 świadczeń, z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby udzielono 630 świadczeń, a z powodu niepełnosprawności udzielono 618 świadczeń.

Tabela 3 Powody udzielania pomocy rodzinom w 2021 r.

Główne powody	Liczba rodzin	Liczba świadczeń pieniężnych
Ubóstwo	72	705
Długotrwała lub ciężka choroba	66	630
Niepełnosprawność	62	618
Bezrobocie	29	-
Potrzeba ochrony macierzyństwa	27	-
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego – ogółem	21	32

Alkoholizm	12	-
------------	----	---

Źródło: dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy

Potrzeba korzystania z pomocy na dożywianie świadczy także o kondycji budżetowej rodzin korzystających z tego świadczenia. Pomoc na dożywianie świadczona jest w dwóch formach: zasiłku celowego na zakup żywności oraz finansowania posiłków w szkołach. W obu przypadkach w analizowanych latach systematycznie zmniejszała się liczba osób otrzymujących zasiłki celowe na zakup żywności oraz liczba dzieci w szkołach korzystających z tej formy pomocy. W 2021 r. zasiłek celowy otrzymało łącznie 209 osób z 75 rodzin, a z dożywiania w szkołach skorzystało 44 dzieci z 27 rodzin.

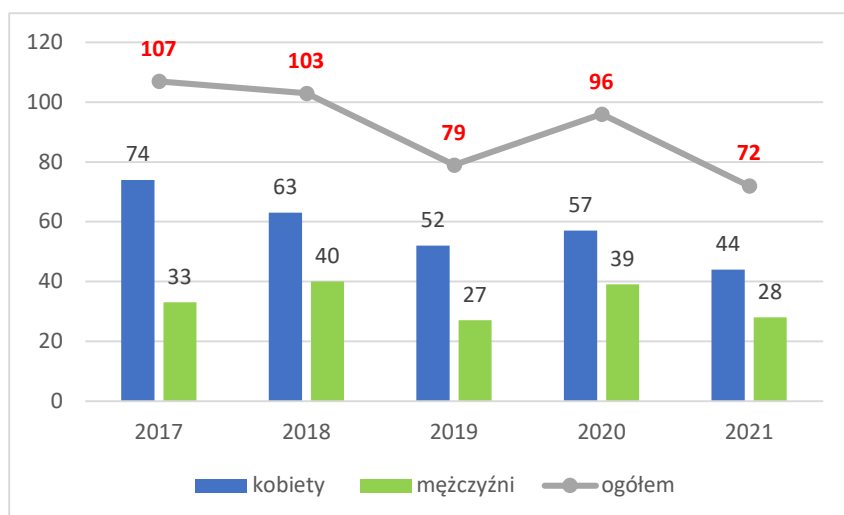
Tabela 4 Liczba osób objętych wsparciem dożywiania w gminie Brzeźnica w roku 2017 i 2021

Rok	Zasiłek celowy na zakup żywności		Dożywianie dzieci w szkołach	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin
2017	209	75	123	61
2021	175	62	44	27

Źródło: dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy

Kolejnym aspektem analizy uwarunkowań społecznych jest poziom bezrobocia na terenie gminy. W 2021 r. w gminie Brzeźnica bezrobocie rejestrowane wynosiło 7,5%, w tym wśród kobiet 9,9% a wśród mężczyzn 5,4%. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy ulegała zmniejszeniu w analizowanych latach 2017-2021. Rok 2020 był trudnym okresem w dziejach świata, w którym pandemia koronawirusa zdeterminowała wszystkie obszary życia społecznego. Znacząco wpłynęła na sytuację gospodarczą kraju i przyczyniła się do wzrostu poziomu bezrobocia. W 2021 r. rozpoczął się proces stabilizacji gospodarczej, co przełożyło się na spadek ogólnego poziomu bezrobocia. Liczba osób bezrobotnych w gminie Brzeźnica spadła wówczas o 24 osoby, a stopa bezrobocia była niższa niż przed pandemią. Poprawa sytuacji na rynku pracy świadczy o dobrej kondycji gospodarczej całej gminy, ale ważne jest skoncentrowanie uwagi na osobach długotrwale pozbawionych pracy, aby minimalizować występowanie zjawiska wykluczenia społecznego tej grupy, ich izolacji i uzależnienia się od pomocy społecznej.

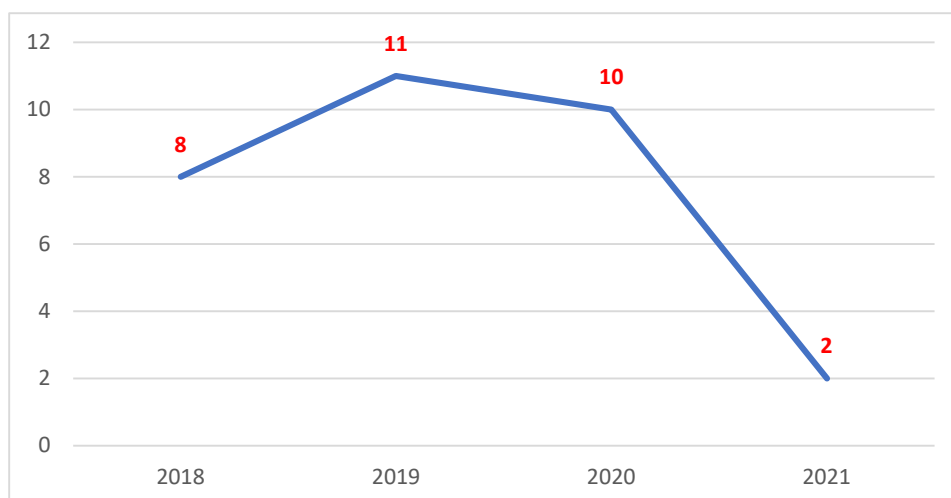
Wykres 7 Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Brzeźnica w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, BDL GUS

Często z poziomem bezrobocia związane są inne negatywne zjawiska społeczne, do których zalicza się uzależnienia czy przemoc w rodzinie. Zjawiska te wzajemnie na siebie oddziałują sprawiając, że zwiększa się prawdopodobieństwo ich wystąpienia łącznie. Z analizy danych wynika, że liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach procedury „Niebieska Karta” w 2021 r. zmniejszyła się znacznie. W okresie pandemii widoczny był wzrost świadczonej pomocy i większa liczba zakładanych „Niebieskich Kart”. Widoczny wzrost liczby „Niebieskich Kart” w 2019 i 2020 r. mógł wynikać z sytuacji izolacji domowej, trudnej sytuacji na rynku pracy, jak również nasileniu się obaw, lęków i problemów psychicznych wywołanych pandemią. Dane ogólnopolskie wskazują, że okres izolacji pandemicznej wpłynął niekorzystnie na stan zdrowia Polaków, obniżenie ich poczucia bezpieczeństwa, pojawiające się lęki zdrowotne itp. Dodatkowo niestabilna sytuacja na rynku pracy przyczyniła się do wzrostu liczby osób nadużywających alkohol oraz mogła być powodem wzrostu liczby procedur „Niebieska Karta” na terenie gminy. Warto podkreślić, że uzależnienie oraz występowanie przemocy domowej jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania i jeszcze trudniejszym do zewidencjonowania. W dalszym ciągu alkoholizm i przemoc należą do „problemów wstydlivych”, a ich ewidencjonowanie często nie oddaje skali rzeczywistego problemu społecznego. W 2021 r. odnotowano 2 rodziny, w których występował problem przemocy w rodzinie, w tym założono 1 „Niebieską Kartę” w rodzinie z terenu wsi Jabłonów. W miejscowości tej w 2021 r. odnotowano również jedną interwencję policji.

Wykres 8 Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach procedury „Niebieska Karta” w latach 2018-2021

Źródło: dane z Raportów o stanie gminy za rok 2018, 2019, 2020, 2021

Zdiagnozowane, powyższe wskaźniki w obszarze uwarunkowań społecznych, zostały wykorzystane do wyznaczenia obszaru kryzysowego na terenie gminy Brzeźnica. Ważna w kontekście diagnozy jest analiza dostępu do usług publicznych w gminie, które w znacznej mierze decydują o jakości życia mieszkańców, ponieważ umożliwiają zaspokojenie wielu potrzeb na poziomie pierwszego i drugiego rzędu. O sytuacji społecznej decydują również inne czynniki, które wpływają na jakość życia mieszkańców. Należą do nich m.in. dostęp do placówek oświatowych, dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, działalność instytucji kultury czy poziom bezpieczeństwa publicznego.

Na terenie gminy Brzeźnica dostęp do edukacji zapewniają trzy szkoły podstawowe, których organem prowadzącym jest gmina, tj. tj. Szkoła Podstawowa im. Osadników Wojskowych w Brzeźnicy, Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Chotkowie oraz Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie. Wszystkie szkoły podstawowe posiadają wielostanowiskowe pracownie komputerowe z dostępem do Internetu oraz sprzęt multimedialny. Budynki szkolne i otoczenie wokół zarządzane przez dyrektorów jednostek oświatowych spełniają podstawowe wymogi bezpieczeństwa oraz higieny nauki i pracy. W szkołach funkcjonują oddziały przedszkolne. Szkoły posiadają place zabaw dla dzieci. Wszystkie szkoły są dobrze wyposażone w pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych. W 2021 r. w szkołach na terenie gminy uczyło się łącznie 269 uczniów w klasach I-VIII. W punktach przedszkolnych zorganizowanych przy szkołach odnotowano w 2021 r. łącznie 95 przedszkolaków. Placówki zatrudniały 65 nauczycieli dydaktycznych oraz 22 pracowników obsługi.

Tabela 5 Liczba uczniów i stan zatrudnienia nauczycieli i pracowników obsługi w 2021 r.

Placówka	Liczba uczniów w oddziałach przedszkolnych	Liczba uczniów w kl. I-III	Liczba uczniów w kl. IV-VIII	Liczba nauczycieli	Liczba pracowników niepedagogicznych
SP w Brzeźnicy	51	48	93	26	12
PSP w Chotkowie	27	35	47	21	6
SP w Wichowie	17	20	26	18	4
RAZEM	95	103	166	65	22

Źródło: Raport o stanie gminy Brzeźnica za 2021 r. s. 39-40.

Na terenie gminy funkcjonują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, które działają lokalnie na rzecz miejscowej społeczności oraz przy wystąpieniu szerszych działań ratowniczych. Na terenie gminy zarejestrowane są 4 jednostek OSP, tj. OSP Brzeźnica, OSP Jabłonów, OSP Wichów oraz OSP Przylaski, zrzeszone w ogólnopolskim Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP. Wszystkie jednostki zarejestrowane są w Krajowym Rejestrze Sądowym i posiadają osobowość prawną jako Stowarzyszenia nieprowadzące działalności gospodarczej. OSP Brzeźnica i OSP Wichów należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, dzięki czemu mogą brać udział w akcjach ratowniczych na terenie całego kraju. Pozostałe jednostki operacyjnie działają na terenie gminy i w wyjątkowych sytuacjach na terenie powiatu. Stan zrzeszonych członków w poszczególnych jednostkach przedstawia się następująco:

Tabela 6 Stan zrzeszania członków Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Brzeźnica

Jednostka OSP	Czynny członek (wyjeżdżający do akcji)	Pozostali członkowie	Członek honorowy	Członek wspierający	Razem
Brzeźnica	29	58	4	3	94
Jabłonów	18	18	3	4	43
Wichów	16	4	1	20	41
Przylaski	9	12	3	0	24

Źródło: Raporty o stanie gminy Brzeźnica za 2021 r., s. 24

Przy OSP Brzeźnica działa Młodzieżowa (Dziecięca) Drużyna Pożarnicza, zrzeszająca 38 młodych kandydatów strażaków, są to dziewczynki i chłopcy. Razem wszystkich członków zrzeszonych w OSP na terenie gminy Brzeźnica w 2021 r. odnotowano łącznie 202 osoby. Średnio w roku jednostki OSP biorą udział w 60-90 zdarzeniach są to pożary, skutki huraganów, podstopień, powodzi wypadków samochodowych i poszukiwań. Warto zauważyć, że pożary stanowią tylko ok. 40% wszystkich zdarzeń.

W ramach wyznaczenia stopnia degradacji obszarów gminy, w oparciu o **uwarunkowania społeczne**, przeprowadzono analizę wskaźników liczby osób korzystających z zasiłków. Niniejsze działanie ma na celu udokumentowanie stopnia wykluczenia społecznego, ze względu na to, iż zasiłki odnoszą się do liczebności osób długotrwale wykluczonych (zasiłki stałe), osób posiadających określone trudności życiowe, skoncentrowane w pewnym czasie (zasiłki okresowe) oraz osób korzystających z zasiłków celowych. Pomoc na dożywianie dzieci stanowiła wskaźnik badania sytuacji materialnej i finansowej

rodzin oraz zapotrzebowanie na korzystanie z niefinansowej formy pomocy na rzecz dzieci objętych programem dożywiania. Z kolei wskaźnik bezrobocia pozwala na określenie stopnia wykluczenia społecznego oraz możliwość wystąpienia innych negatywnych zjawisk społecznych (np. uzależnienia, przemocy w rodzinie). Bezrobocie, ze względu na współistnienie z innymi negatywnymi zjawiskami społecznymi, może powodować również wzrost przestępczości, a w następstwie konieczność nasilenia interwencji policyjnych. Liczba „Niebieskich Kart” oraz liczba interwencji policji i postępowań prowadzonych przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pozwala nakreślić obraz występowania negatywnych zjawisk społecznych w analizowanym obszarze, do których należą zjawiska nadużywania alkoholu czy stosowania przemocy w rodzinie. Koncentracja takich zjawisk wpływa na stan społeczeństwa zamieszkującego badany obszar. Często jest przejawem patologicznych zachowań mieszkańców, gdzie koncentrują się również inne problemy społeczne, tj. demoralizacja dzieci, brak odpowiednich wzorców zachowań, problemy opiekuńczo-wychowawcze i problemy związane z prawidłowym prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Wskaźnikiem uzupełniającym analizy w zakresie wyznaczania obszaru zdegradowanego był wiek produkcyjny osób korzystających z pomocy społecznej jako zmienna determinująca potencjały obszaru oraz wiek poprodukcyjny osób korzystających z pomocy społecznej (liczba osób starszych oraz wysokie prawdopodobieństwo objęcia tych osób opieką, które jest zadaniem gminy), jako zmienna determinująca deficyty w najbliższej przyszłości, ze względu na stopień obciążenia demograficznego obszaru, na którym podejmowane będą działania rewitalizacyjne.

Tabela 7 Uwarunkowania społeczne – dane dla poszczególnych sołectw

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności	Liczba osób									
			Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Zasiłki celowe	Pomoc na dożywianie dzieci	Bezrobocie	Wiek przed - produkcyjny osób korzystających z pomocy społecznej	Wiek poprodukcyjny osób korzystających z pomocy społecznej	Niebieskie Karty	Interwencje policji/prowadzone postępowania	Postępowania GZI oraz GKRA
1	Brzeźnica	844	6	7	16	5	12	30	4	0	0	1
2	Chotków	733	7	7	15	26	13	48	5	0	0	2
3	Jabłonów	611	5	1	1	3	2	10	0	1	1	1
4	Karczówka	144	0	0	0	4	0	4	0	0	0	1
5	Marcinów	101	3	0	2	0	0	3	2	0	0	0
6	Przylaski	213	0	1	3	0	2	1	2	0	0	0
7	Stanów	203	2	1	4	2	2	8	1	0	0	1
8	Wichów	480	3	2	0	0	2	7	0	0	0	1
9	Wrzesiny	323	4	1	5	4	1	14	1	0	0	0
SUMA		3652	30	20	46	44	34	125	15	1	1	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brzeźnicy

Tabela 8 Uwarunkowania społeczne – wskaźnik IMD dla poszczególnych sołectw

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności	Wskaźnik										IMD społeczne
			Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Zasiłki celowe	Pomoc na dożywianie dzieci	Bezrobocie	Wiek przedprodukcyjny osób korzystających z pomocy	Wiek poprodukcyjny osób korzystających z pomocy	Niebieskie Karty	Interwencje policji/prowadzone postępowania	Postępowania GZI oraz GKRPA	
1	Brzeźnica	844	0,71	0,83	1,90	0,59	1,42	3,55	0,47	0,00	0,00	0,12	22
2	Chotków	733	0,95	0,95	2,05	3,55	1,77	6,55	0,68	0,00	0,00	0,27	27
3	Jabłonów	611	0,82	0,16	0,16	0,49	0,33	1,64	0,00	0,16	0,16	0,16	21
4	Karczówka	144	0,00	0,00	0,00	2,78	0,00	2,78	0,00	0,00	0,00	0,69	16
5	Marcinów	101	2,97	0,00	1,98	0,00	0,00	2,97	1,98	0,00	0,00	0,00	20
6	Przylaski	213	0,00	0,47	1,41	0,00	0,94	0,47	0,94	0,00	0,00	0,00	21
7	Stanów	203	0,99	0,49	1,97	0,99	0,99	3,94	0,49	0,00	0,00	0,49	24
8	Wichów	480	0,63	0,42	0,00	0,00	0,42	1,46	0,00	0,00	0,00	0,21	14
9	Wrzesiny	323	1,24	0,31	1,55	1,24	0,31	4,33	0,31	0,00	0,00	0,00	15
		3652	8,30	3,64	11,01	9,63	6,17	27,69	4,88	0,16	0,16	1,95	23

Źródło: opracowanie własne

METODOLOGIA INDEX OF MULTIPLE DEPRIVATION

Zapis matematyczny: Suma wartości społecznego IMD + ZIELONY (1 punkt) + ŻÓŁTY (2 punkty) + CZERWONY (3 punkty) + CZERWONY II (4 punkty) + CZERWONY III (5 punktów). W ramach wyznaczania wartości średniej koncentracji problemów na danych obszarze przyjęto wskaźnik o odpowiednim odchyleniu punktowym (30% punktów liczonych od wartości stałej – wartość punktowa stałej od 0,1 do 5, biorąc pod uwagę wskaźnik najniższy oraz najwyższy wartości średniej). W przypadku wartości stałych powyżej 5 punktów przyjęto odchylenie na poziomie 15%, ze względu na węższe spektrum oddziaływania zjawisk.

Ze względu na znaczną koncentrację problemów społecznych w poszczególnych sołectwach na terenie gminy Brzeźnica dokonano podwyższenia wartości średniej sumarycznej wskaźnika IMD w obszarze społecznym o 15%, tak aby możliwe było określenie obszarów o najwyższym stopniu degradacji w obszarze uwarunkowań społecznych. Niniejsze działanie pozwala na możliwość realizacji ustawowych zapisów dotyczących wielkości obszaru rewitalizacji oraz liczby ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (30%), gdyż wpływa na wyznaczenie obszarów rewitalizacji wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych, które w oparciu o możliwości finansowe gminy, pozwolą rozwiązać najpilniejsze problemy społeczne.

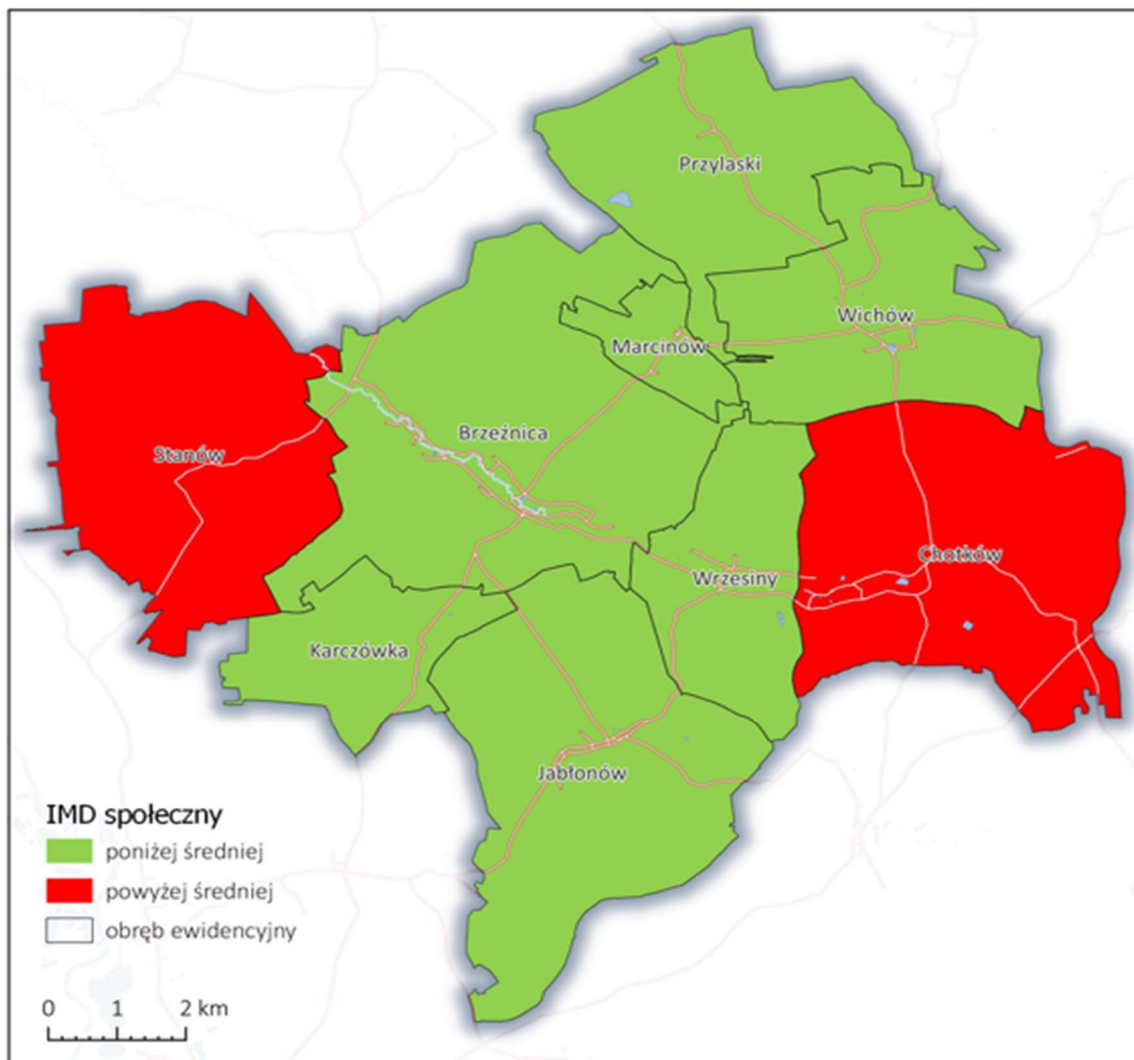
Tabela 9 Metodologiczna wartość wyliczenia wielkości koncentracji problemów społecznych

WIELKOŚĆ KONCENTRACJI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH											
ŚREDNIA W %											
Wartość stała	0,92	0,40	1,22	1,07	0,69	3,08	0,54	0,02	0,02	0,02	0,22
Przedział wartości	0,64-1,2	0,28-0,52	0,85-1,59	0,75-1,39	0,48-0,9	2,16-4	0,38-0,7	0,01-0,03	0,01-0,03	0,01-0,03	0,15-0,29
Poniżej średniej											
Średnia											
Powyżej średniej											

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie metodologii wyliczenia obszaru zdegradowanego w ramach uwarunkowań społecznych wyznaczono dwa sołectwa, w których zdiagnozowano największe spektrum zdegradowania społecznego. Należą do nich sołectwo Stanów oraz Chotków.

Mapa 1 IMD dla uwarunkowań społecznych

Źródło: opracowanie własne

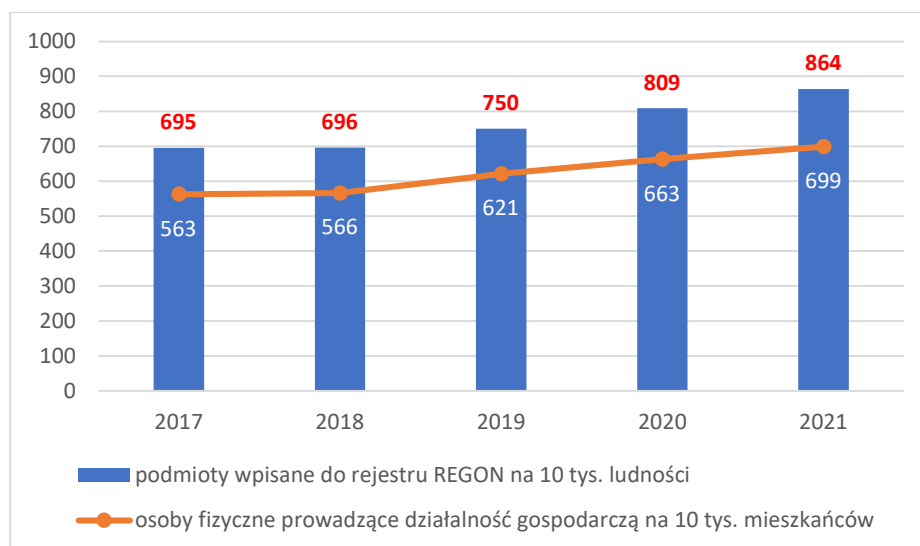
IV.4 Analiza uwarunkowań gospodarczych

Uwarunkowania gospodarcze wskazują na sytuację rynku pracy oraz przedsiębiorczości regionu. Podstawą gospodarki w gminie Brzeźnica są małe i średnie zakłady rodzinne. Do wiodących branż w gminie zaliczyć należy: usługi sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych, usługi budowlane, transport drogowy, sprzedaż detaliczna i handel, naprawa i konserwacja maszyn. Około 90% zarejestrowanych firm prowadzonych jest przez osoby fizyczne na podstawie wpisu dokonanego w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

Gmina Brzeźnica charakteryzuje się wzrastającym wskaźnikiem przedsiębiorczości, który mierzony jest wskaźnikiem zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz nowo powstających działalności na terenie gminy. Analizując potencjał gospodarczy gminy Brzeźnica należy pamiętać, że jest to gmina mała, zlokalizowana pomiędzy większymi ośrodkami urbanistycznymi tj., Żagań, Żary czy Zielona Góra, które poniekąd mają niekorzystny wpływ na rozwój przedsiębiorczości w samej gminie Brzeźnica. W 2021 r. odnotowano w gminie 864 podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności. W analizowanym okresie lat 2017-2021 liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców zrosła o 169 podmiotów. Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą najwięcej jest podmiotów prowadzących przez osoby fizyczne. W roku 2021 na 864 podmioty wpisane do rejestru REGON aż 699 było prowadzonych przez osoby fizyczne. W czasach pandemii wskaźnik ten nie obrazuje znacznych zmian, przez co rynek pracy na terenie gminy należy uznać za stabilny.

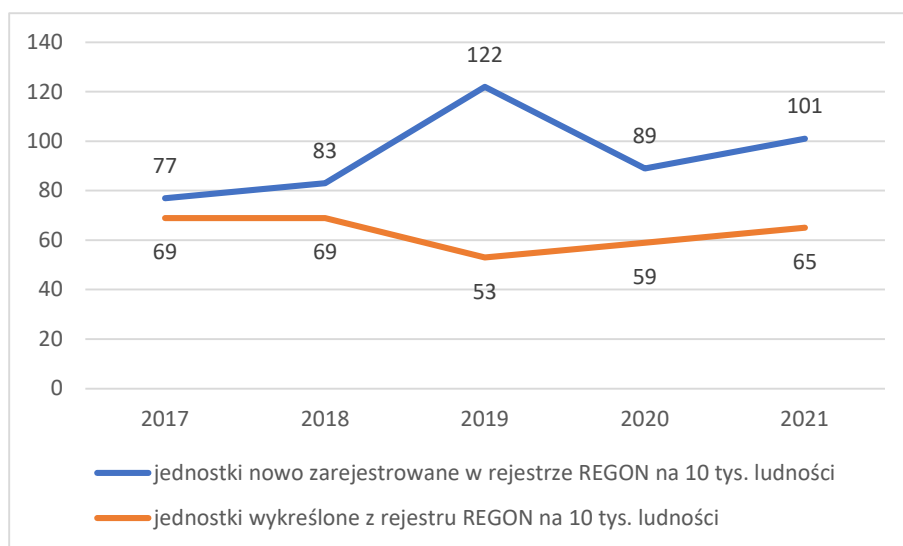
Wykres 9 Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, BDL GUS

Wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą nowo powstających podmiotów gospodarczych oraz podmiotów wykreślonych z rejestru REGON wskazuje, że w każdym z analizowanych lat 2017-2021 odnotowuje się większą liczbę nowych podmiotów niż podmiotów wykreślanych. W czasie trudnej sytuacji związanej z ograniczeniami wprowadzonymi w celu przeciwdziałania covid-19, odnotowano w dalszym ciągu przewagę podmiotów rejestrowanych nad wykreślanymi z ewidencji, choć odnotowano spadek rejestrowanych nowych podmiotów i wzrost podmiotów, które zakończyły swoją działalność. Okazuje się, że wiele podmiotów, mimo ograniczeń w prowadzeniu działalności, utrzymało się na rynku. W 2021 r. miała miejsce wzrost podmiotów gospodarczych rejestrowanych na terenie gminy i wynosił 101 nowych podmiotów.

Wykres 10 Liczba podmiotów wpisanych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne, BDL GUS

Poniższe dane przedstawiają współczynnik przedsiębiorczości oraz rozwoju przedsiębiorczości, który jest wynikiem stosunku liczby podmiotów zlokalizowanych na terenie poszczególnych sołectw do liczby mieszkańców zamieszkujących tenże obszar, a także stosunkiem nowo powstałych podmiotów w stosunku do liczby ludności w analizowanych jednostkach. Współczynnik poniżej średniej (kolor czerwony) oznacza niski stopień przedsiębiorczość, co wpływa na to, iż zdecydowanie trudniej będzie aktywizować poszczególne obszary w ramach tworzenia nowych miejsc pracy.

Tabela 10 Uwarunkowania gospodarcze - wskaźnik IMD dla poszczególnych sołectw

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych	Współczynnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów/liczbę ludności * 100)	Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych	Współczynnik rozwoju przedsiębiorczości (liczba nowopowstałych podmiotów/liczbę ludności * 100)	Średnia sumaryczna łączna C=(A+B)/2	Współczynnik przedsiębiorczości oraz rozwoju przedsiębiorczości w stosunku do średniej sumarycznej łącznej
				(A)		(B)		(czerwone – poniżej, zielone – powyżej)
1	Brzeźnica	844	27	3,20	3	0,36	1,78	
2	Chołków	733	33	4,50	2	0,27	2,39	
3	Jabłonów	611	18	2,95	0	0,00	1,47	
4	Karczówka	144	5	3,47	0	0,00	1,74	
5	Marcinów	101	2	1,98	0	0,00	0,99	
6	Przyłaski	213	3	1,41	2	0,94	1,17	
7	Stanów	203	6	2,96	1	0,49	1,72	
8	Wichów	480	10	2,08	2	0,42	1,25	
9	Wrzesiny	323	9	2,79	1	0,31	1,55	
Średnia				2,81	Średnia	0,31	1,56	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brzeźnicy

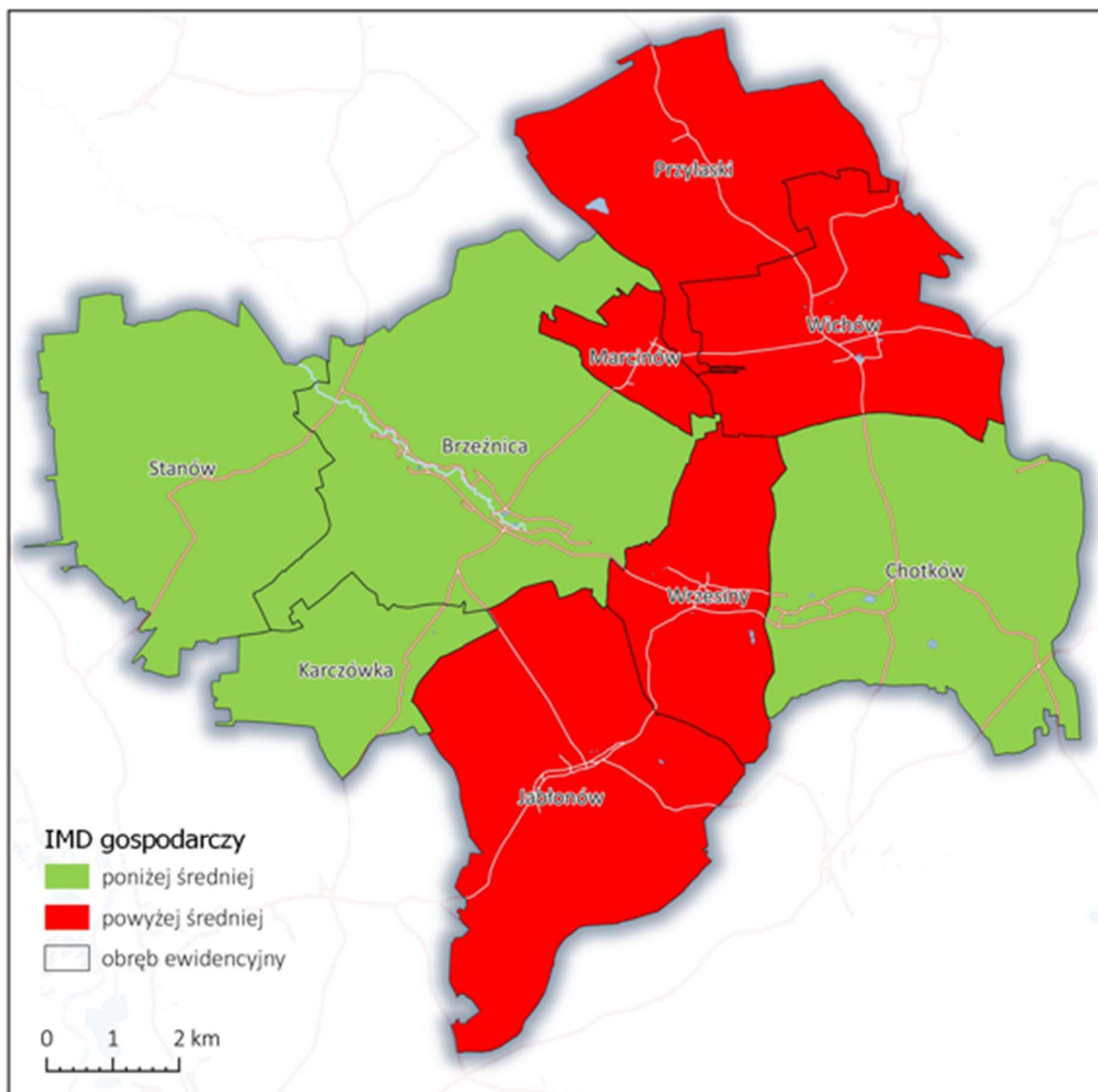
Powyższe dane pokazują, że współczynnik przedsiębiorczości poniżej średniej sumarycznej występuje w następujących sołectwach: Jabłonów, Marcinów, Przyłaski, Wichów oraz Wrzesiny. Taka sytuacja nie

sprzyja kształtowaniu postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców. Przyczyny takiego zjawiska mogą być wielorakie, np.:

- zbyt niska motywacja do prowadzenia własnej działalności gospodarczej;
- brak wiedzy na temat zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- trudności w uzyskaniu dofinansowania na rozpoczęcie działalności;
- trudności w rozumieniu przepisów prawa związanego z zakładaniem działalności.

Ważne jest, aby w działaniach rewitalizacyjnych móc wykorzystać potencjał tych sołectw do stworzenia odpowiednich warunków dla zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Mapa 2 IMD uwarunkowań gospodarczych

Źródło: opracowanie własne

IV.5 Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych

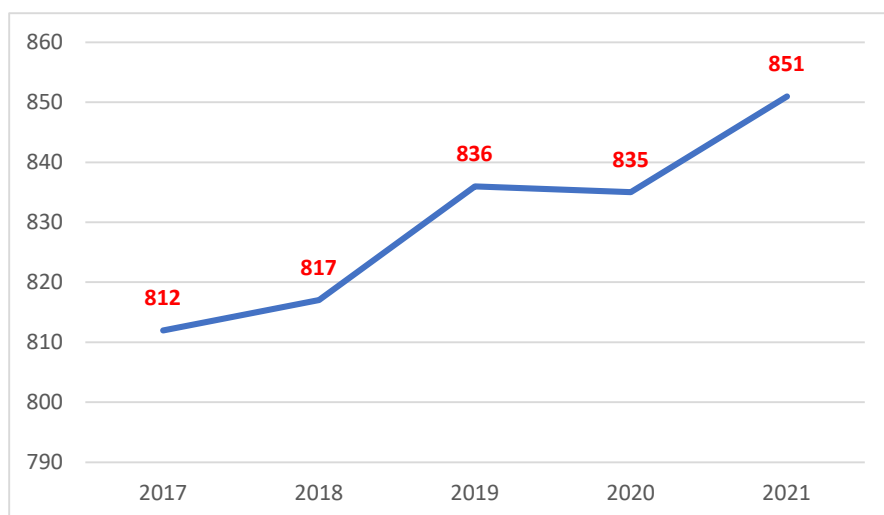
Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych została oparta na trzech wskaźnikach. Analizie poddano wskaźnik dostępności do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, wskaźnik dostępności do obiektów publicznych i wskaźnik dostępności komunikacyjnej. Analiza wskaźnika dostępności komunikacyjnej miała na celu ukazanie problemu dostępu ludności wiejskiej do obiektów użyteczności publicznej (urząd, przychodnia, ośrodek pomocy społecznej, instytucje kultury itp.), a także do przedstawienia lepszej i dokładniejszej koncentracji problemów społecznych, na podstawie których wyznaczany jest obszar zdegradowany. Ze względu na rozproszenie komunikacyjne obszarów wiejskich oraz konieczność przemieszczenia się na znacznej odległości, wskaźnik dostępności komunikacyjnej dla obszaru wiejskiego jest bardzo istotny w ramach uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych.

W 2021 r. gmina Brzeźnica była w posiadaniu 52 budynków komunalnych, w tym:

- mieszkalne - 3 szt.
- lokale mieszkalne - 5 szt.
- świetlice wiejskie - 9 szt.
- budynki szkolne - 4 szt.
- obiekt GOZ - 1 szt.
- obiekt GZU - 1 szt.
- budynek UG B-ca - 1 szt.
- remizy OSP - 6 szt.
- sala gimnastyczna - 1 szt.
- kaplice cmentarne - 4 szt.
- szatnie na boisku - 2 szt.
- SUW /stacje uzdatniania wody/ - 3 szt.
- oczyszczalnie ścieków - 3 szt.
- przepompownia - 1 szt.
- budynki gospodarcze - 8 szt.

Z danych GUS wynika, że na terenie gminy Brzeźnica na koniec 2021 r. znajdowało się 851 budynków mieszkalnych. W analizowanych latach stan budynków uległ zwiększeniu o 39 nowych budynków, co świadczy o niewielkim zainteresowaniu mieszkańców osiedlaniem się na terenie gminy.

Wykres 11 Liczba budynków mieszkalnych na terenie gminy w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W 2021 r. na terenie gminy Brzeźnica 96,82% mieszkań przyłączonych było do wodociągu, 91,03% nieruchomości wyposażonych było w ustęp spłukiwany, 86,64% mieszkań posiadało łazienkę, 68,97% korzystało z centralnego ogrzewania, a 0% z gazu sieciowego. W 2021 r. odnotowano na terenie gminy łącznie 1 078 mieszkań, których przeciętna powierzchnia wynosiła 91,1 m². Przeciętna liczba osób przypadających na jedno mieszkanie wynosiła 3,27. Wraz ze spadkiem liczby ludności w gminie maleje wskaźnik przeciętnej liczby osób przypadających na jedno mieszkanie, co prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 11 Liczba mieszkań oraz powierzchnia użytkowa mieszkań na terenie gminy w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkań [szt.]	1 054	1 059	1 062	1 075	1 078
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	89,0	89,0	89,2	91,1	91,1
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie [os.]	3,54	3,55	3,52	3,32	3,27

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Gmina jest całkowicie zwodociągowana i stelefonizowana. Długość sieci wodociągowej wynosi 80,77 km. Woda pozyskiwana jest w trzech Stacjach Uzdatniania Wody w Brzeźnicy, Chotkowie i Jabłonowie. Długość sieci kanalizacyjnych wynosi 2,5 km. Gmina posiada trzy oczyszczalnie ścieków w Brzeźnicy, Chotkowie i we Wrzesinach. Sieć elektryczna zasila wszystkie posesje w energię elektryczną. Na istniejących słupach znajduje się 285 opraw oświetlenia ulic stanowiących własność gminy oraz 137 oprawy stanowiących mienie ENEA Oświetlenie Sp. z o.o

Według danych z GUS długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Brzeźnica w 2021 r. wynosiła 2,5 km. Do sieci podłączonych było 400 mieszkańców. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 10,9% ogółu

ludności gminy. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Brzeźnica.

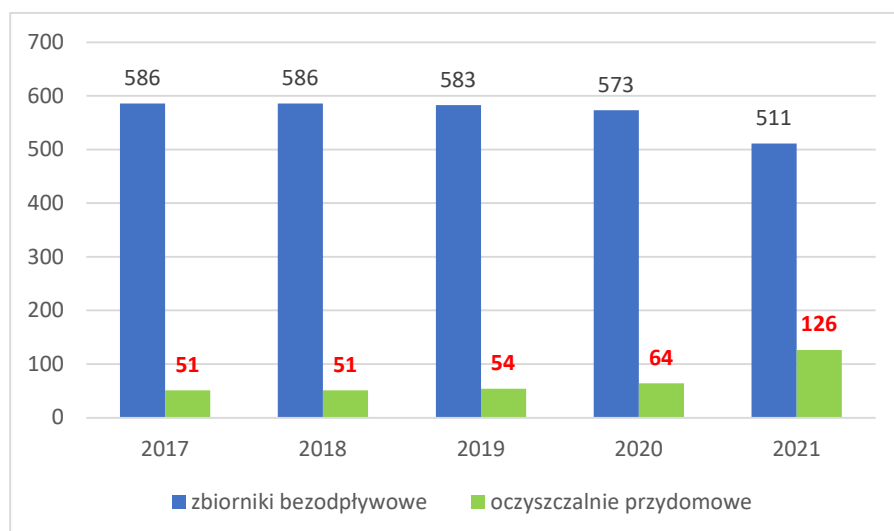
Tabela 12 Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Brzeźnica w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Liczba przyłączy kanalizacyjnych [szt.]	31	31	31	31	32
Ludność korzystająca z sieci [osoba]	402	406	403	402	400
Korzystający z instalacji w ogółu ludności [%]	10,8	10,8	10,8	10,8	10,9

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W analizowanych latach nie odnotowuje się zmian w strukturze sieci kanalizacyjnej na terenie gminy. Mieszkańcy niepodłączeni do sieci kanalizacyjnej gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych lub korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków. Zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych stanowić mogą nieszczelne szamba oraz ścieki pochodzące z nieprawidłowo użytkowanych przydomowych oczyszczalni. Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy mają obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Według danych GUS na koniec 2021 r. w gminie Brzeźnica znajdowało się 511 zbiorników bezodpływowych i ich liczba od 2017 r. uległa zmniejszeniu o 75 zbiorników. Z kolei w analizowanym okresie systematycznie wzrastała liczba przydomowych oczyszczalni. W 2021 r. odnotowano w gminie 126 przydomowych oczyszczalni, co w porównaniu z rokiem 2020 wskazuje na wzrost na poziomie 50%.

Wykres 12 Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych w gminie Brzeźnica w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Gmina Brzeźnica jest najgorzej skanalizowaną gminą w powiecie żagańskim. Stan techniczny urządzeń kanalizacyjnych oceniany jest jako dobry. Pracują tu trzy oczyszczalnie biologiczne obsługujące miejscowości: Brzeźnica, Chotków i Wrzesiny o przepustowości odpowiednio: 50, 15 i 8 m³ /dobę. Oczyszczone ścieki odprowadzane są bezpośrednio do ziemi.

Tabela 13 Oczyszczanie ścieków na terenie gminy Brzeźnica

Lokalizacja	Rodzaj oczyszczalni	Obsługiwane miejscowości	Przepustowość [m ³ /dobę]	Bezpośredni odbiornik ścieków
Brzeźnica	biologiczna	Brzeźnica	50	ziemia
Chotków	biologiczna	Chotków	15	ziemia
Wrzesiny	biologiczna	Wrzesiny	8	ziemia

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzeźnica na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028, s. 44.

Z kolei długość sieci wodociągowej w gminie Brzeźnica w 2021 r. wynosiła 80,5 km bez przyłączy, odnotowano liczbę przyłączy – 773 sztuk. Stopień zwodociągowania stanowi 91,2%. Z wodociągów korzysta 3 345 mieszkańców gminy. W analizowanych latach 2017-2021 zwiększyła się długość czynnej sieci kanalizacyjnej o 0,5 km oraz wzrosła liczba korzystających z instalacji wodociągowej w stosunku do ogółu ludności, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14 Sieć wodociągowa na terenie gminy Brzeźnica w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Długość czynnej sieci wodociągowej [km]	80,0	80,0	80,0	80,2	80,5
Liczba przyłączy wodociągowych [szt.]	756	756	763	768	773
Ludność korzystająca z sieci [osoba]	3 394	3 426	3 402	3 393	3 345
Korzystający z instalacji w ogółu ludności [%]	91,0	91,0	91,1	91,2	91,2

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Gmina posiada 3 ujęcia wody (Brzeźnica, Chotków, Jabłonów). Pobór wody w 2021 r. na ujęciach wynosił 118,1 tys. m³. Wysoki stopień zwodociągowania gwarantuje dostęp do wody spełniającej wszelkie wymogi sanitarne. Jakość wód dostarczanych do spożycia mieszkańcom ogólnie oceniono jako dobrą. Gminę obsługują trzy ujęcia wody posiadające stacje uzdatniania. W 2021 r. odnotowano 1 awarię sieci wodociągowej, czyli o 9 mniej w porównaniu z rokiem 2020.

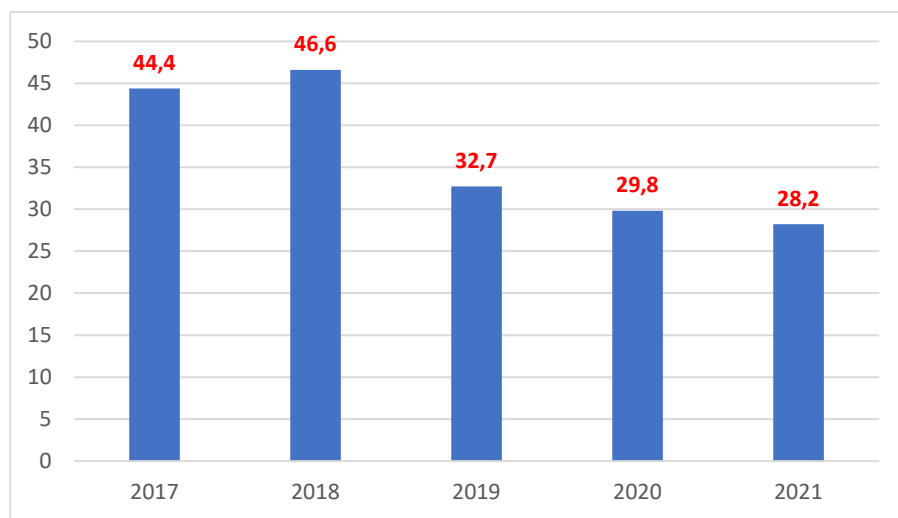
Tabela 15 Charakterystyka ujęć wody na terenie gminy Brzeźnica

Miejsce ujęcia wody	Liczba studni	Wydajność ujęcia wody [m ³ /h]	Strefa ochrony pośredniej /bezpośredniej	Stacja uzdatniania	Miejscowości obsługiwane przez SUW	Pobór wody w 2011 r. [m ³ /rok]	Pobór wody w 2020 r. [m ³ /rok]
Brzeźnica	2	326	tak	Brzeźnica	Brzeźnic Karczówka Marcinów Przyłaski Stanów Wichów Wrzesiny	71 700	80 191
Chotków	2	250	tak	Chotków	Chotków	64 700	23 496,5
Jabłonów	1	168	tak	Jabłonów	Jabłonów	15 100	14 404

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzeźnica na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028, s. 45.

Zużycie wody na 1 mieszkańca na terenie gminy Brzeźnica w 2021 r. wynosiło 28,2 dam³. W analizowanych latach 2017-2021 ilość wody zużytej na jednego mieszkańca rosła do 2018 r. Od tego roku odnotowuje się znaczny spadek wskaźnika zużycia wody na 1 mieszkańca, co może świadczyć o racjonalnym gospodarowaniu zasobami wodnymi na terenie gminy.

Wykres 13 Zużycie wody na 1 mieszkańca w gminie Brzeźnica w latach 2017-2021 [dam³/rok]

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Dostępność do obiektów kulturalno-sportowych w kontekście uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych wskazuje na aktywność społeczną mieszkańców gminy. Występowanie takich obiektów wpływa na rozwój aktywności fizycznej, zwiększenie udziału i zaangażowania w życie społeczne gminy, a także stwarza odpowiednie warunki i możliwości do aktywnego spędzania czasu wolnego. Aktywizacja społeczna mieszkańców może być prowadzona w ramach uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, co umożliwiają funkcjonujące na terenie gminy place zabaw dla najmłodszych i inne miejsca rekreacji. Dla celów rewitalizacyjnych ważne jest wspieranie działań inicjowanych przez instytucje kultury, ponieważ jest to również miejsce korzystne dla spotkań różnych

grup społecznych i organizowanie dla nich zadań aktywizujących społecznie i stanowi jednocześnie bardzo dobry zasób służący integracji społeczności lokalnej.

Przy Szkole Podstawowej w Brzeźnicy funkcjonuje sala sportowa udostępniana dla mieszkańców w godzinach pozaszkolnych. W ostatnich latach poprawiła się baza sportowo-rekreacyjna i wypoczynkowa na terenie gminy. Wszystkie obiekty są ogólnodostępne i ich użytkowanie jest bezpłatne. Dzięki zaangażowaniu klubu sportowego w Brzeźnicy, przy finansowym wsparciu gminy, zmodernizowano miejscowe boisko do piłki nożnej i wyremontowano szatnie. W Brzeźnicy przy finansowym wsparciu Urzędu Marszałkowskiego i samorządu został zainstalowany system nawodnienia murawy. Doskonałym miejscem rekreacji są ogólnodostępne place zabaw dla dzieci. Place zostały w większości wykonane przez mieszkańców wsi ze środków zewnętrznych: z LGD przy finansowym wsparciu gminy i Urzędu Marszałkowskiego w Zielonej Górze. Na placu zabaw w Brzeźnicy i Jabłonowie ustawione zostały urządzenia do ćwiczeń dla dorosłych.

Dostęp do komunikacji publicznej jest gwarancją mobilności mieszkańców, który w przypadku dzieci, młodzieży czy osób starszych i mniej zamożnych (bez własnego samochodu) jest szczególnie istotny. Funkcjonowanie linii autobusowych na terenach wiejskich umożliwia dostęp do obiektów użyteczności publicznej. Uczniowie mogą dojeżdżać do szkoły, na zajęcia edukacyjno-kulturalne organizowane przez ośrodki kultury, osoby starsze (często zależne) mają możliwość samodzielnego udania się do przychodni, urzędu czy zrobienia zakupów. Z kolei osoby pracujące posiadają alternatywną formę dojazdu do pracy, przy wzrastających cenach paliw. Wybór komunikacji publicznej jest ekonomiczniejszą i prośrodowiskową formą transportu umożliwiającą dojazd do miejsca pracy. Obszary wiejskie posiadające komunikację publiczną charakteryzują się wyższym potencjałem rozwojowym, który brany jest pod uwagę przez osoby młode chcące osiedlić się na terenach podmiejskich. Ponadto dostępność do komunikacji publicznej jest czynnikiem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu ludności wiejskiej.

Na terenie gminy Brzeźnica kursują autobusy trzech przewoźników PKS Zielona Góra, PKS Żary i MZK Żagań. Większość miejscowości na terenie gminy ma dobre połączenia komunikacyjne. Najmniejszą liczbę połączeń odnotowuje się w sołectwie Stanów (3 połączenia) oraz Marcinów, gdzie nie ma komunikacji miejskiej w ogóle. Problemy komunikacyjne dotyczy również mieszkańców przysiółków, gdzie autobusy nie dojeżdżają. Infrastruktura kolejowa w gminie Brzeźnica przebiega przez część południowo – wschodnią. Jest to aktualnie nieczynny fragment odcinka linii kolejowej relacji Żagań – Nowa Sól.

Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych w ramach wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie gminy Brzeźnica została oparta na następujących wskaźnikach: wskaźnik

dostępności do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, wskaźnik dostępności do obiektów publicznych oraz wskaźnik dostępności komunikacyjnej. Wskaźnik dostępności do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej mierzony jest na podstawie sumy stosunku liczby przyłączy do sieci kanalizacyjnej i/lub przydomowych oczyszczalni ścieków do liczby zewidencjonowanych budynków mieszkalnych oraz stosunku liczby przyłączy do sieci wodociągowej do liczby zewidencjonowanych budynków. Niski wskaźnik dostępności do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej (kolor czerwony) będzie wskazywał na ograniczenia w dostępie do sieci kanalizacyjnej czy wodociągowej na terenach poddanych analizie. Z przeprowadzonej analizy dostępności do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wynika, iż większość sołectw pod tym względem jest obszarem zdegradowanym. Najkorzystniejsza sytuacja występuje we wsi Chotków, Karczówka oraz Wrzesiny.

Tabela 16 Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne (wskaźnik dostępności do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej)

Lp.	Sołectwo	Liczba zewidencjonowanych budynków mieszkalnych	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej i/lub przydomowych oczyszczalni ścieków	Wskaźnik dostępności do sieci kanalizacyjnej	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej	Wskaźnik dostępności do sieci wodociągowej	Średnia sumaryczna łączna (A + B) / 2	Wskaźnik dostępności do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w stosunku do średniej sumarycznej łącznej
				(liczba przyłączy kan./liczbę budynków*100) (A)		(liczba przyłączy wod./liczbę budynków*100) (B)		(czerwone – poniżej, zielone – powyżej)
1	Brzeźnica	186	9	4,84	193	103,76	54,30	
2	Chotków	158	30	18,99	227	143,67	81,33	
3	Jabłonów	148	0	0,00	170	114,86	57,43	
4	Karczówka	36	0	0,00	50	138,89	69,44	
5	Marcinów	32	0	0,00	26	81,25	40,63	
6	Przyłaski	77	0	0,00	67	87,01	43,51	
7	Stanów	70	0	0,00	70	100,00	50,00	
8	Wichów	111	0	0,00	128	115,32	57,66	
9	Wrzesiny	72	1	1,39	97	134,72	68,06	
Średnia				2,80	Średnia	113,28	58,04	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brzeźnicy

W obszarze uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych poddano analizie także wskaźnik dostępności do obiektów publicznych, który mierzony jest jako suma oceny dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjno-informacyjnej zewidencjonowanych obiektów kulturalno-sportowych na obszarach analizowanych jednostek. Dostępność do budynków użyteczności publicznej w myśl ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami stanowi istotny obszar analizy. Polityka rozwoju gminy powinna zaspokajać potrzeby mieszkańców w zakresie dostępności do zasobów kulturalnych, sportowych czy rekreacyjnych. Realizacja postanowień powyższych ustaw powinna wyznaczać kierunku rozwoju gminy, aby zapewnić dostępność architektoniczną, cyfrową i komunikacyjno-informacyjną oraz uwzględnić niniejsze obowiązki także w procesie rewitalizacji. Pod tym względem tylko Brzeźnica, Chotków i Wichów posiadają najkorzystniejszą sytuację w liczbie dostępnych obiektów kulturalno-sportowych.

Tabela 17 Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne (wskaźnik dostępności do obiektów publicznych)

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności	Liczba obiektów kulturalno-sportowych	Liczba obiektów kulturalno-sportowych dostosowanych architektonicznie do osób ze szczególnymi potrzebami	Dostępność komunikacyjna do obiektu (architektoniczna/sa modzielne dotarcie do obiektu) TAK - 1p./NIE - 0p.	Dostępność cyfrowa i komunikacyjno-informacyjna obiektów TAK - 1p./NIE - 0p.	Suma (A + B + C + D)	Wskaźnik dostępności do obiektów publicznych w stosunku do średniej sumarycznej
			(A)	(B)	(C)	(D)		(czerwone – poniżej, zielone – powyżej)
1	Brzeźnica	844	3	1	1	0	5	
2	Chotków	733	2	1	1	0	4	
3	Jabłonów	611	2	0	0	0	2	
4	Karczówka	144	1	0	0	0	1	
5	Marcinów	101	1	0	0	0	1	
6	Przyłaski	213	1	0	0	0	1	
7	Stanów	203	1	0	0	0	1	
8	Wichów	480	3	0	0	0	3	
9	Wrzesiny	323	1	0	0	0	1	
Średnia sumaryczna					0,22	0,00	2,11	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brzeźnicy

Dodatkowo do analizy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych wzięto pod uwagę wskaźnik dostępności komunikacyjnej mierzonej jako stosunek liczby dziennych kursów komunikacji publicznej do średniej dostępności wszystkich kursów. W kontekście również gospodarczym dostępność do komunikacji publicznej stanowi o istotnym potencjale obszaru wiejskiego, a w kontekście starzejącego się społeczeństwa i niekiedy trudności w przemieszczaniu się dostępność linii autobusowych na obszarze wiejskim jest bardzo ważna. Umożliwia ona osobom starszym, zależnym czy dzieciom i młodzieży dostęp do np. lekarzy, usług czy wydarzeń kulturalno-sportowych. Wyznaczając obszar zdegradowany pod względem dostępności do komunikacji publicznej sołectwo Marcinów, Przyłaski, Stanów oraz Wichów znalazły się w najbardziej niekorzystnej sytuacji.

Tabela 18 Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne

Lp.	Sołectwo	Liczba dziennych kursów komunikacji publicznej	Średnia dostępność	Dostępności komunikacyjnej	Wskaźnik dostępności komunikacyjnej
		(A)	(B)	(C = A / B * 100)	(czerwone – poniżej, zielone – powyżej)
1	Brzeźnica	19	10,67	178,07	
2	Chotków	14	10,67	131,21	
3	Jabłonów	18	10,67	168,70	
4	Karczówka	12	10,67	112,46	
5	Marcinów	0	10,67	0,00	
6	Przyłaski	8	10,67	74,98	
7	Stanów	3	10,67	28,12	
8	Wichów	8	10,67	74,98	
9	Wrzesiny	14	10,67	131,21	
Średnia		10,67	x	99,97	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brzeźnicy

METODOLOGIA INDEX OF MULTIPLE DEPRIVATION

Łączna wartość IMD w uwarunkowaniach przestrzenno-funkcjonalnych jest sumą wskaźnika dostępności do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, dostępności do obiektów publicznych oraz wskaźnikiem dostępności do komunikacji publicznej.

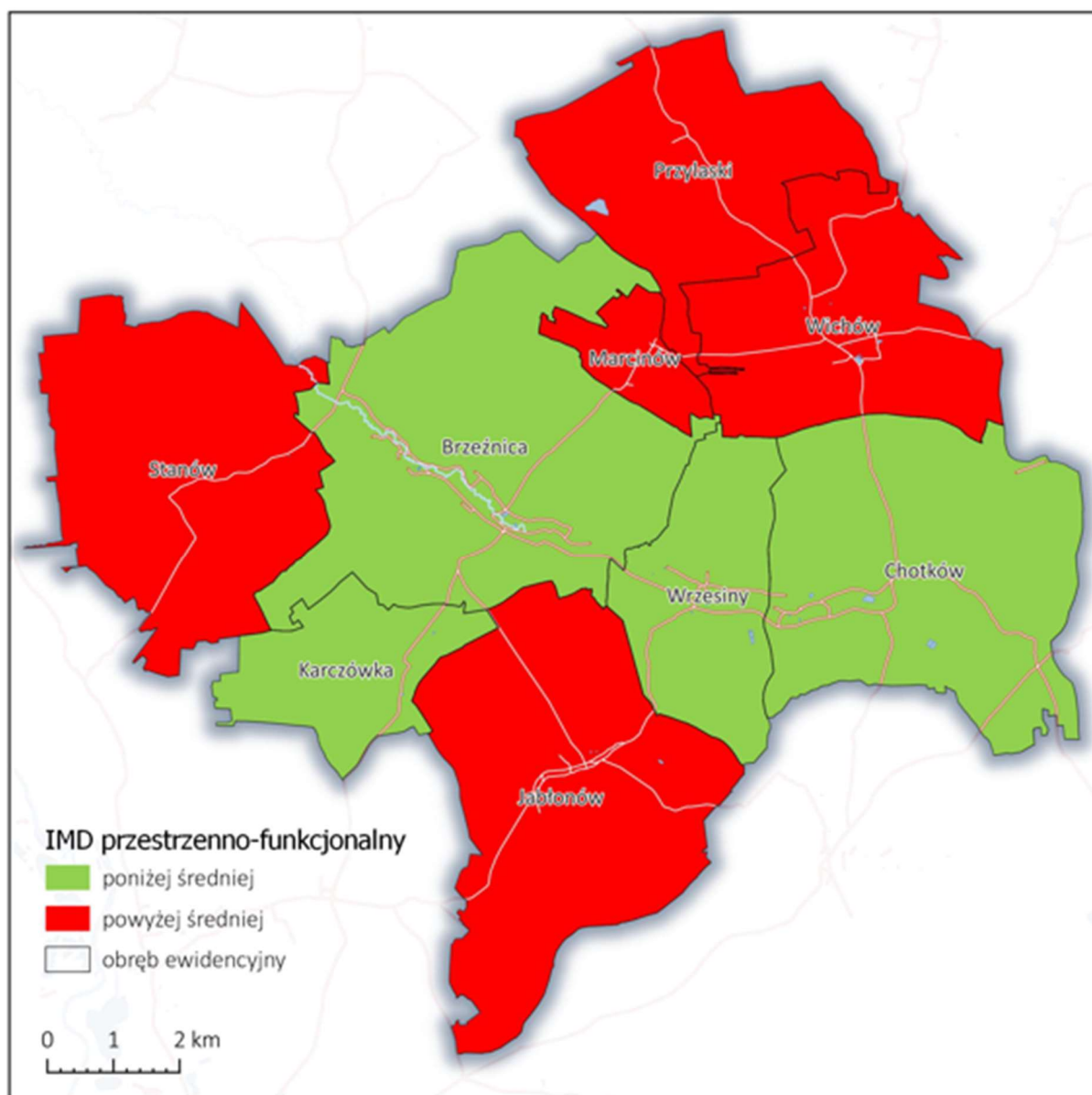
Zapis matematyczny: ZIELONY (1 punkt) + ŻÓŁTY (2 punkty) + CZERWONY (3 punkty) + CZERWONY II (4 punkty) + CZERWONY III (5 punktów).

Tabela 19 Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne – wskaźnik IMD dla poszczególnych sołectw

Sołectwo	Wskaźnik dostępności do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w stosunku do średniej sumarycznej łącznej	Wskaźnik dostępności komunikacyjnej	Wskaźnik dostępności do obiektów publicznych w stosunku do średniej sumarycznej	IMD przestrzenno-funkcjonalne
Brzeźnica				5
Chotków				3
Jabłonów				8
Karczówka				5
Marcinów				12
Przylaski				12
Stanów				12
Wichów				8
Wrzesiny				5
Średnia				7,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brzeźnicy

Mapa 3 IMD uwarunkowań przestrzenno-funkcyjnych

Źródło: opracowanie własne

IV.6 Analiza uwarunkowań środowiskowych

Uwarunkowania środowiskowe to całe spektrum czynników, które wpływają na środowisko przyrodnicze gminy Brzeźnica. Można pod tym względem przeanalizować jakość powietrza, masę wytwarzanych odpadów komunalnych, ilość azbestu, którym pokryte są nieruchomości, zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, itp. Ze względu na dostępność danych publicznych, na potrzeby przeprowadzenia analizy uwarunkowań środowiskowych wzięto pod uwagę wskaźnik zanieczyszczenia azbestem.

Gmina Brzeźnica podobnie jak cały powiat żagański położona jest w klimacie umiarkowanym, obejmującym najcieplejszą dzielnicę Polski (wrocławską). Klimat cechuje krótka zima (poniżej miesiąca)

o krótkim czasie zalegania pokrywy śnieżnej (około 40 dni), z przewagą wiatrów zachodnich i południowo-zachodnich. Na układy klimatyczne wpływają też układy niskiego ciśnienia, które występują przeciętnie przez 145 dni w roku. Jakość powietrza określa się na podstawie substancji, jakie znajdują się w atmosferze. Do określania poziomu jakości powietrza bierze się pod uwagę przede wszystkim stężenie pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)piren. Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu. Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. W województwie lubuskim pomiary jakości powietrza dokonywane są w podziale na trzy strefy: miasto Zielona Góra, miasto Gorzów Wielkopolski i strefę lubuską. Gmina Brzeźnica należy do strefy lubuskiej.

W rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie dostępnych informacji dla 2021 r. z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi, klasę C uzyskały wszystkie strefy ze względu na zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem. Ocenę przeprowadzono głównie w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w roku 2021 na stacjach włączonych do sieci Państwowego Monitoringu Środowiska. Jako metody uzupełniające wykorzystano dla wybranych zanieczyszczeń dostępne wyniki modelowania, a także metody szacowania uwzględniające modelowanie, pomiary oraz informację o lokalizacji źródeł i wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Tabela 20 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM2,5)

Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
miasto Gorzów Wielkopolski	PL0801	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A1 ³
miasto Zielona Góra	PL0802	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A1 ³
strefa lubuska	PL0803	A	A	A	A	A ²	A	A	C	A	A	C	A1 ³
1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D1													
2) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2													
3) Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, wszystkie strefy uzyskały klasę A													

Źródło: Roczna ocena powietrza w województwie lubuskim. Raport wojewódzki za rok 2021, s. 84.

Z kolei w rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie dostępnych informacji dla 2021 r. z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę roślin, w przypadku wszystkich zanieczyszczeń strefa lubuska uzyskała klasę A. Na uwzględnionym w ocenie stanowisku pomiarowym tła pozamiejskiego, zlokalizowanym w Smolarach Bytnickich, nie zanotowano wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego określonego dla tego celu ochrony. Podobnie na brak przekroczeń wskazywały również dostępne dla 2021 roku wyniki modelowania matematycznego transportu i przemian substancji w powietrzu.

Tabela 21 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)

Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃
strefa lubuska	PL0803	A	A	A ¹
1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa lubuska uzyskała klasę D2				

Źródło: Roczna ocena powietrza w województwie lubuskim. Raport wojewódzki za rok 2021, s. 95.

Jakość powietrza na terenie gminy Brzeźnica jest bardzo dobra. Jednakże w okresie jesienno-zimowym zwiększa się ryzyko występowania przekroczeń średniorocznych stężeń benzo(a)pirenu, które wynikają ze szkodliwej działalności człowieka (niewłaściwym ogrzewaniem gospodarstw domowych). Zgodnie z uchwalonym *Programem ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych*⁴ w gminie Brzeźnica wskazano, że emisja zanieczyszczeń w 2018 r. dla PM10 wynosiła 39,61 Mg, a dla PM 2,5 – 39 Mg. Z kolei emisja zanieczyszczeń benzo(a)pirenu w 2018 r. w gminie Brzeźnica wynosiła 0,0219 Mg.

Tabela 22 Wielkość emisji z sektora komunalno-bytowego w gminie Brzeźnica w 2018 r.

Gmina Brzeźnica	Emisja w 2018 r.		
	PM 10 (Mg)	PM 2,5 (Mg)	B(a)P (Mg)
	39,61	39	0,0219

Źródło: Program ochrony powietrza dla stref lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych, s. 66.

Duży wpływ na jakość środowiska ma również właściwa i racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi. Od 1 lipca 2013 r. obowiązuje w Polsce nowy system gospodarki odpadami. Gmina Brzeźnica zorganizowała odbiór odpadów komunalnych od nieruchomości zamieszkałych, nieruchomości niezamieszkałych, tzn. zakładów i przedsiębiorstw, sklepów i obiektów użyteczności publicznej. W okresie od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r. odbiór odpadów komunalnych na terenie gminy Brzeźnica odbywał się na podstawie zawartej umowy o świadczenie usług. Zadanie realizowane było przez: Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania i Robót Drogowych Sp. z o.o. w Żaganiu. Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

⁴ Załącznik do uchwały Nr XXII/323/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 7 września 2020 r.

W 2021 r. ewidencjonowano łącznie 3 169 osób objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Masa odebranych odpadów komunalnych wytwarzana na terenie gminy (kod 20 03 01) w 2021 r. wynosiła 566,7500 Mg. Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie z terenu gminy przyjęła następujące wartości:

- opakowania z papieru i tektury (kod 15 01 01): 21,6800 Mg,
- opakowania z tworzyw sztucznych (kod 15 01 02): 83,4000 Mg,
- opakowania wielkogabarytowe (kod 20 03 07): 102,5200 Mg,
- opakowania ze szkła (kod 15 01 07): 75,0600 Mg,
- bioodpady (kod 20 02 01): 27,3600 Mg.

Analizując dostępne dane w okresie 2017-2021 obserwuje się ogólną tendencję wzrostu ilości odbieranych odpadów z terenu gminy przy jednoczesnym wzroście odpadów zbieranych selektywnie.

Tabela 23 Ilość odpadów odebranych od mieszkańców gminy w latach 2017-2021 [Mg]

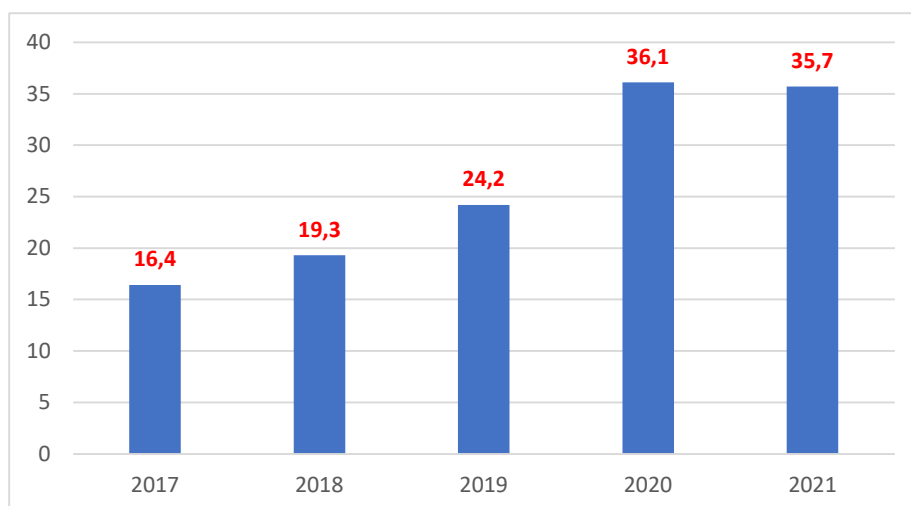
Rodzaj odebranych odpadów	2017	2018	2019	2020	2021
Komunalne niesegregowane	490,62	517,36	545,48	510,58	566,75
Opakowania z papieru i tektury	24,80	22,60	10,82	20,00	21,68
Opakowania z tworzyw sztucznych	49,10	55,20	46,10	73,42	83,40
Opakowania ze szkła	40,50	37,30	39,34	75,22	74,06
Odpady wielkogabarytowe	20,80	41,00	74,58	106,50	102,52

Źródło: Raport o stanie gminy Brzeźnica za rok 2021, s. 62.

W analizowanych latach 2017-2020 wzrastał wskaźnik ilości odebranych odpadów zbieranych selektywnie do ogółu odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Brzeźnica. W roku 2021 nastąpił niewielki spadek tego wskaźnika, jednakże w stosunku do wcześniejszych lat i tak wykazuje on wartości wysokie. Racjonalne gospodarowanie odpadami komunalnymi, wprowadzenie nowych wytycznych, a także większa świadomość społeczeństwa na temat zagrożeń środowiskowych przyczynia się do większej dbałości o środowisko i selektywne gospodarowanie odpadów.

Wykres 14 Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w latach 2017-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W związku z obowiązkami wynikającymi z wieloletniego programu pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” gmina Brzeźnica podjęła uchwałę Nr XIII/57/2011 Rady Gminy w Brzeźnicy z dnia 25 listopada 2011 r. w sprawie przyjęcia „Programu usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Brzeźnica”. Na terenie gminy Brzeźnica zinwentaryzowane zostały 703 obiekty budowlane, w których wykorzystywane są płyty azbestowo-cementowe o łącznej powierzchni 80 724 m². Strukturę rozmieszczenia płyt azbestowo-cementowych stanowiących pokrycia dachowe i elewacje obiektów budowlanych w podziale na poszczególne miejscowości przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24 Ilość azbestu zewidencjonowana na terenie gminy Brzeźnica

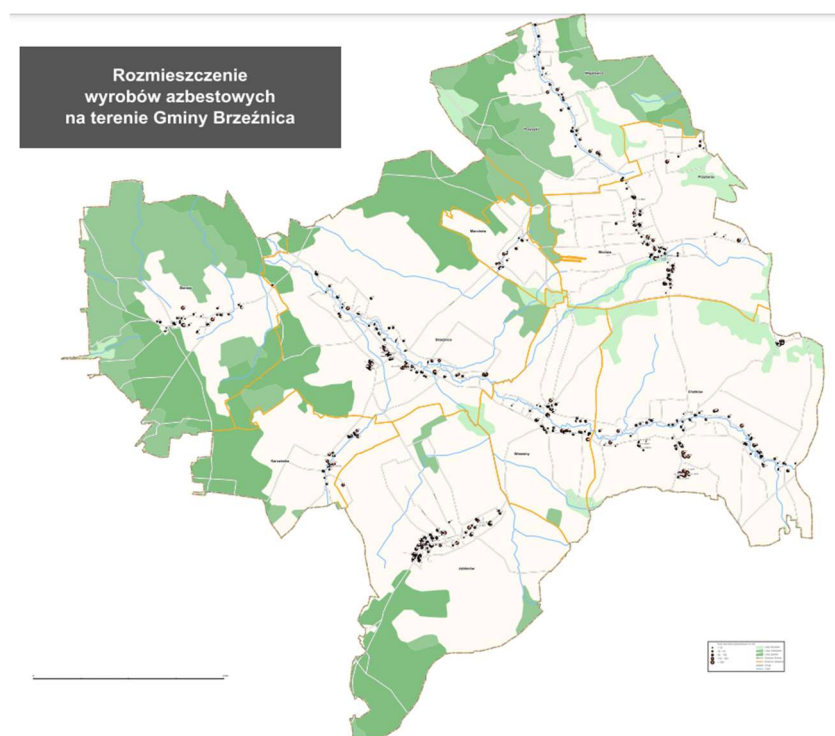
Lp.	Miejscowość	Liczba obiektów	Powierzchnia płyt azbestowo-cementowych [m ²]
1	Brzeźnica	134	20 110
2	Chotków	145	24 501
3	Jabłonów	118	9 847
4	Karczówka	29	3 573
5	Marcinów	19	972
6	Przylaski	36	2 841
7	Stanów	45	2 898
8	Wichów	98	9 083
9	Wrzesiny	79	6 899
RAZEM		703	80 724

Źródło: Programu usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Brzeźnica, s. 26.

Najwięcej obiektów budowlanych, w których wykorzystywane są wyroby zawierające azbest znajduje się w Chotkowie (145). Stanowią one ponad 20% łącznej liczby zinwentaryzowanych obiektów. W miejscowości Brzeźnica zinwentaryzowano 134 obiekty, co stanowi kolejne 19% liczby obiektów, natomiast w Jabłonowie – 118 obiektów (prawie 17%). łącznie zinwentaryzowane obiekty na terenie

miejsowości Chotków, Brzeźnica i Jabłonów stanowią ponad połowę budynków z płytami azbestowocementowymi.

Mapa 4 Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Brzeźnica

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzeźnica na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r., s. 55.

Z danych Urzędu Gminy wynika, że na terenie gminy Brzeźnica znajdowało się 1 166 466 kg wyrobów zawierających azbest. Zutylizowano łącznie 242 781 kg wyrobów azbestowych, w związku z czym do dalszej utylizacji i ochrony środowiska pozostało jeszcze do usunięcia 923 685 kg wyrobów azbestowych.

Tabela 25 Ilość zinwentaryzowanego i zutylizowanego azbestu na terenie gminy Brzeźnica [kg]

Azbest zinwentaryzowany			Azbest unieszkodliwiony			Pozostało do unieszkodliwienia		
Razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne	Razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne	Razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne
1 166 466	1 147 131	19 335	242 781	242 781	0	923 685	904 350	19 335

Źródło: dane z Urzędu Gminy w Brzeźnicy

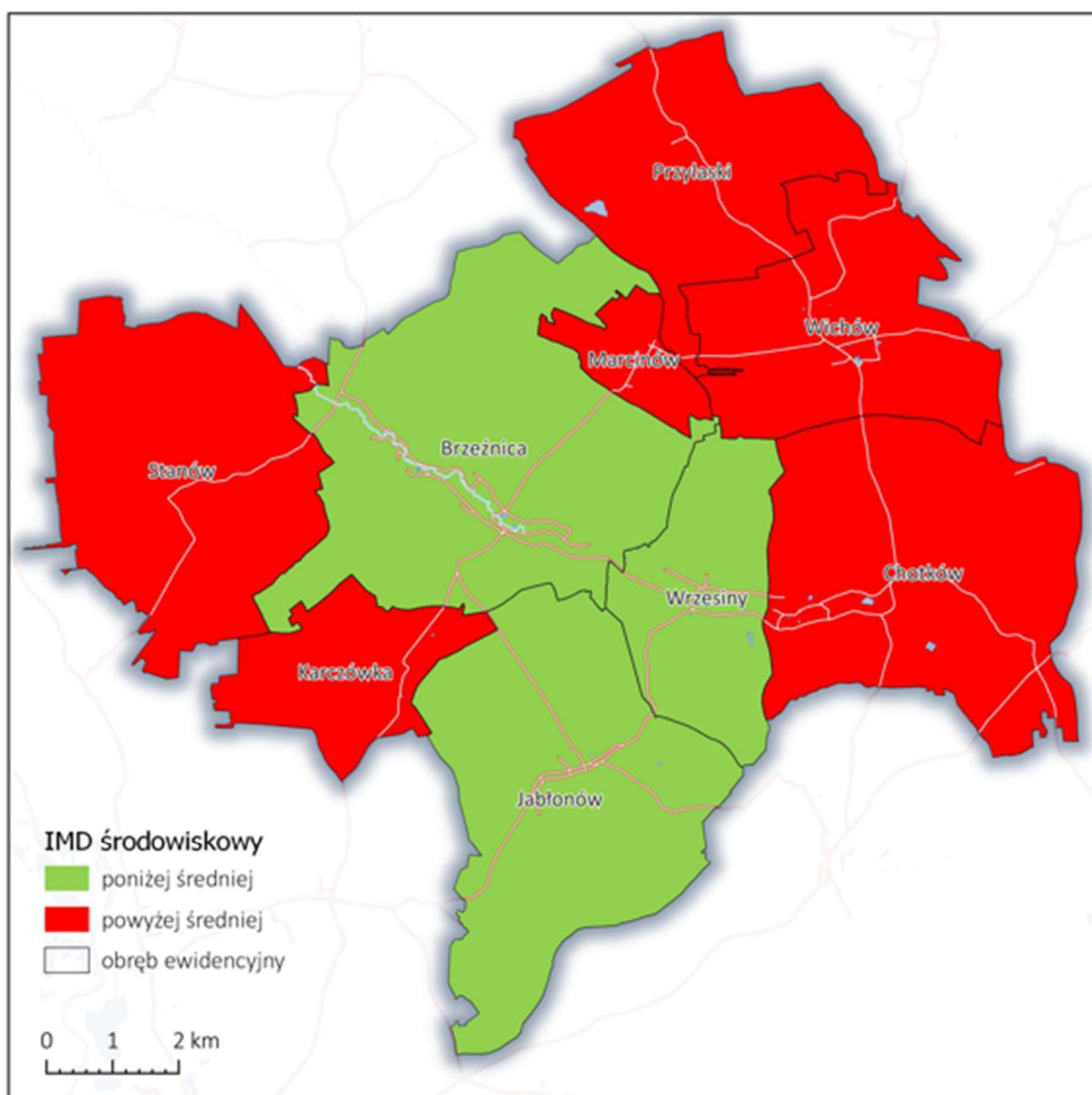
Uwzględniając powyższe zapisy dotyczące ilości zewidencjonowanego azbestu na terenie gminy **w ramach analizy uwarunkowań środowiskowych** wzięto pod uwagę wskaźnik zanieczyszczenia azbestem, który liczony jest jako stosunek ilości zutylizowanego azbestu do ilości azbestu zewidencjonowanego w analizowanej jednostce. Wartość powyżej średniej sumarycznej (kolor czerwony) wskazuje na dużą ilość zanieczyszczenia jednostki wyrobami zawierającymi azbest, co w konsekwencji może prowadzić do większej liczby osób chorujących na tych obszarach. Najbardziej

zdegradowane pod tym względem są sołectwa: Chotków, Karczówka, Marcinów, Przylaski, Stanów oraz Wichów. W tych miejscowościach pozostało najwięcej wyrobów niebezpiecznych, które zawierają azbest i są tym samym szkodliwe dla mieszkańców tych obszarów.

Tabela 26 Uwarunkowania środowiskowe - wskaźnik IMD dla poszczególnych sołectw

Lp.	Sołectwo	Ilość zewidencjonowanego azbestu [kg]	Ilość zutilizowanego azbestu [kg]	Procentowe zutilizowanie azbestu	Wskaźnik zanieczyszczenia a azbestem [%]	Wskaźnik zanieczyszczenia azbestem w stosunku do średniej sumarycznej
		(A)	(B)	(C = B / A * 100)	D = [100%-C]	(czerwone – powyżej, zielone – poniżej, szare - brak wartości)
1	Brzeźnica	275647	87517	31,75	68,25	
2	Chotków	372660	40830	10,96	89,04	
3	Jabłonów	138168	63318	45,83	54,17	
4	Karczówka	52051	6556	12,60	87,40	
5	Marcinów	14580	2505	17,18	82,82	
6	Przylaski	41668	2998	7,19	92,81	
7	Stanów	43512	1992	4,58	95,42	
8	Wichów	125081	13641	10,91	89,09	
9	Wrzesiny	93099	23424	25,16	74,84	
Średnia sumaryczna					81,54	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brzeźnicy

Źródło: opracowanie własne

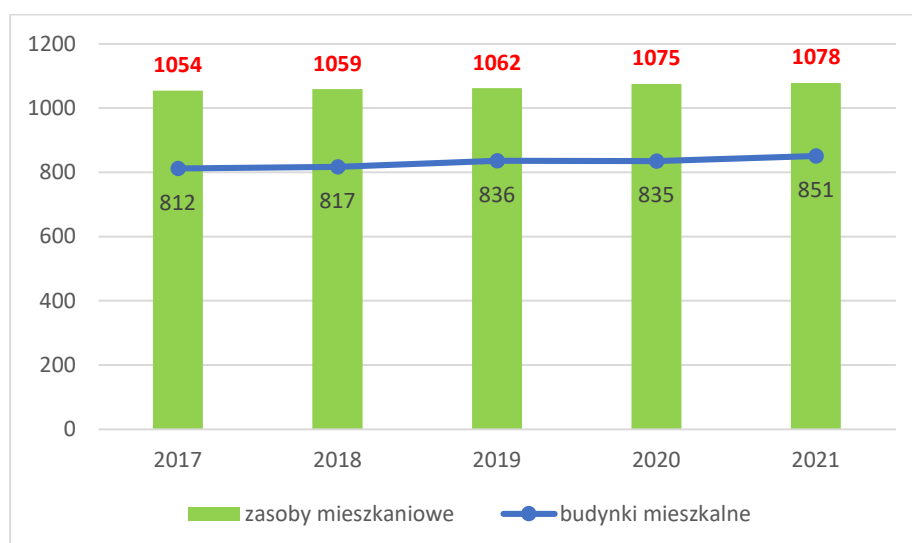
IV.7 Analiza uwarunkowań technicznych

Analizując uwarunkowania techniczne należy podkreślić, iż stan obiektów budowlanych ma wpływ na degradację obszaru i możliwość rozwoju jego potencjału w przyszłości lub wystąpienie deficytów uniemożliwiających efektywne przeciwdziałanie zjawiskom kryzysowym. Obiekty zaniedbane, zniszczone i ulegające naturalnej degradacji mają negatywny wpływ na środowisko. Ponadto stanowi to o braku atrakcyjności i tym samym o potrzebie dokonywania remontów, modernizacji itp. Dzielnice pełne zdegradowanych i zniszczonych budynków nie stanowią atrakcyjnego miejsca zamieszkania, są raczej kojarzone z wykluczeniem społecznym, gdzie panuje nawarstwienie problemów społecznych (np. bezrobocie, alkoholizmu, przemocy w rodzinie). W związku z tym należy zwrócić uwagę na podobszary, gdzie zdewastowane i zniszczone budynki mieszkalne występują najliczniej, aby tym

samym podjąć działania naprawcze, które będą minimalizowały ryzyko wystąpienia wykluczenia społecznego mieszkańców gminy. Efektywność wykorzystania obiektów budowlanych oraz możliwość prowadzenia działań pozwalających na wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej w pozostałych uwarunkowaniach, wpływa na procesy rewitalizacyjne, które będą mogły być prowadzone w przyszłości.

Na terenie gminy Brzeźnica w 2021 r. znajdowało się 1 078 mieszkań. Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba budynków mieszkalnych zwiększyła się o 39, a liczba mieszkań wzrosła w tym okresie o 24.

Wykres 15 Liczba budynków mieszkalnych i zasobów mieszkaniowych w gminie Brzeźnica w latach 2017-2021

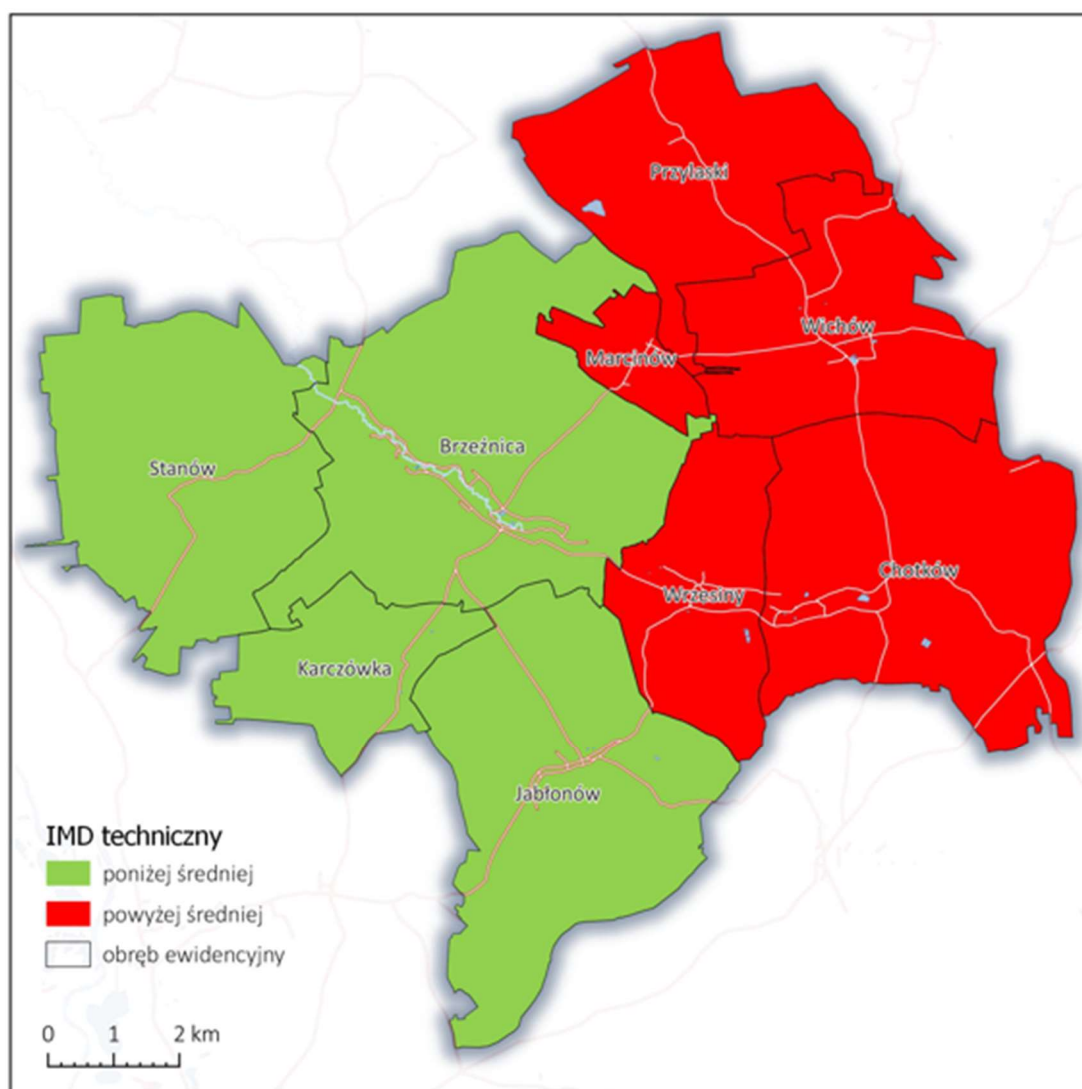
Źródło: opracowanie własne, BDL GUS

Do analizy uwarunkowań technicznych wzięto pod uwagę wskaźnik potencjalnego zużycia technicznego budynków (utrata wartości budowlanej wynikającej z upływu czasu), który wynika ze stosunku liczby wybudowanych budynków przed 1970 r. do liczby zewidencjonowanych budynków mieszkalnych ogółem w analizowanej jednostce. Wyższy wskaźnik potencjalnego zużycia technicznego budynków oznacza mniejsze i ograniczone potencjały rozwojowe obszaru. W analizie uwzględniono budynki wybudowane przez 1970 r. z uwagi na fakt, że zabudowania, których wiek wynosi ponad pięćdziesiąt lat najczęściej ulegają naturalnej degradacji. Dodatkowo obiekty, które nie są modernizowane, powstały z materiałów, które nie zapewniają odpowiedniej izolacyjności cieplnej, a dodatkowo w budynkach zamontowane są nieekologiczne źródła grzewcze. Nowoczesne technologie w budownictwie wykorzystują materiały budowlane i rozwiązania techniczne przyjazne środowisku oraz o wysokim współczynniku izolacyjności cieplnej. Z kolei stare budownictwo najczęściej nie posiada takich rozwiązań.

Tabela 27 Uwarunkowania techniczne – wskaźnik IMD dla poszczególnych sołectw

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności	Liczba zewidencjonowanych budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r.	Wskaźnik potencjalnego zużycia technicznego budynków (utrata wartości budowlanej wynikającej z upływu czasu)	Wskaźnik potencjalnego zużycia technicznego budynków do wartości średniej sumarycznej
			(A)	(B)	(C = B / A * 100)	(czerwone – powyżej, zielone – poniżej)
1	Brzeźnica	844	186	142	76,34	
2	Chotków	733	158	141	89,24	
3	Jabłonów	611	148	116	78,38	
4	Karczówka	144	36	29	80,56	
5	Marcinów	101	32	29	90,63	
6	Przyłaski	213	77	66	85,71	
7	Stanów	203	70	54	77,14	
8	Wichów	480	111	96	86,49	
9	Wrzesiny	323	72	61	84,72	
Średnia sumaryczna					83,25	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brzeźnicy

Źródło: opracowanie własne

Rozdział V Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje wynik analizy obszaru z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. 2022 poz. 2240f), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

V.1 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Wybór obszarów wskazanych do objęcia procesem rewitalizacji jest wynikiem gruntownej diagnozy zjawisk kryzysowych występujących na terenie gminy Brzeźnica oraz wynikiem ustalenia ich koncentracji terytorialnej. W oparciu o przeprowadzone analizy ilościowe i jakościowe określono obszar zdegradowany, który został określony w oparciu o wartości łączne uwarunkowań społecznych przewyższające **średnią sumaryczną wynoszącą wartość 23 punktów (po dodaniu 15%)**.

Na podstawie wyników uzyskanych w ramach uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych oraz technicznych wskazano obszary rewitalizacji, które zostały wyznaczone na podstawie Index of Multiple Deprivation. **Wyliczenie IMD ogólnego (łącznie) obejmowało wyliczenie wartości punktowej IMD społecznego oraz dodania wyników poszczególnych IMD dla każdego uwarunkowania, przyjmując ocenę jak przy analizie poszczególnych uwarunkowań**, czyli metodologia IMD obejmowała ocenę 3 punkty (kolor czerwony), a za każdy kolejny obszar oznaczony na czerwono stanowiącą odstępstwo od średniej dla gminy dodatkowy jeden punkt, czyli odpowiednio: 1 obszar (3 punkty), 2 obszary (3 punkty + 1), 3 obszary (3 punkty + 1 + 1). Obszary oznaczone na inne kolory odpowiednio: 1 punkt (kolor zielony), 2 punkty (kolor żółty). Wynikiem tak prowadzonej analizy było wskazanie wartości IMD ogólnego. Zsumowano wartości w poszczególnych IMD w celu wskazania wartości łącznej, wynoszącej **średnią sumaryczną o wartości 31,11 punktów. Obszary, których wartość w łącznym IMD przekracza średnią sumaryczną, ponadto uznane zostały za obszary zdegradowane ze względu na wysoki stopień degradacji społecznej oraz posiadają wysokie wartości w przynajmniej jednym uwarunkowaniu (poza społecznym), są uznawane za obszary rewitalizacji.**

Tabela 28 IMD łączne - zbiorcze zestawienie uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych i technicznych

Lp.	Sołectwo	IMD społeczne	IMD gospodarcze	IMD przestrzenno-funkcjonalne	IMD środowiskowe	IMD techniczne	Obszar zdegradowany
1	Brzeźnica	22					26
2	Chotków	27					36
3	Jabłonów	21					30
4	Karczówka	16					22
5	Marcinów	20					38
6	Przyłaski	21					39
7	Stanów	24					33
8	Wichów	14					32
9	Wrzesiny	15					24
Średnia							31,11

Źródło: opracowanie własne

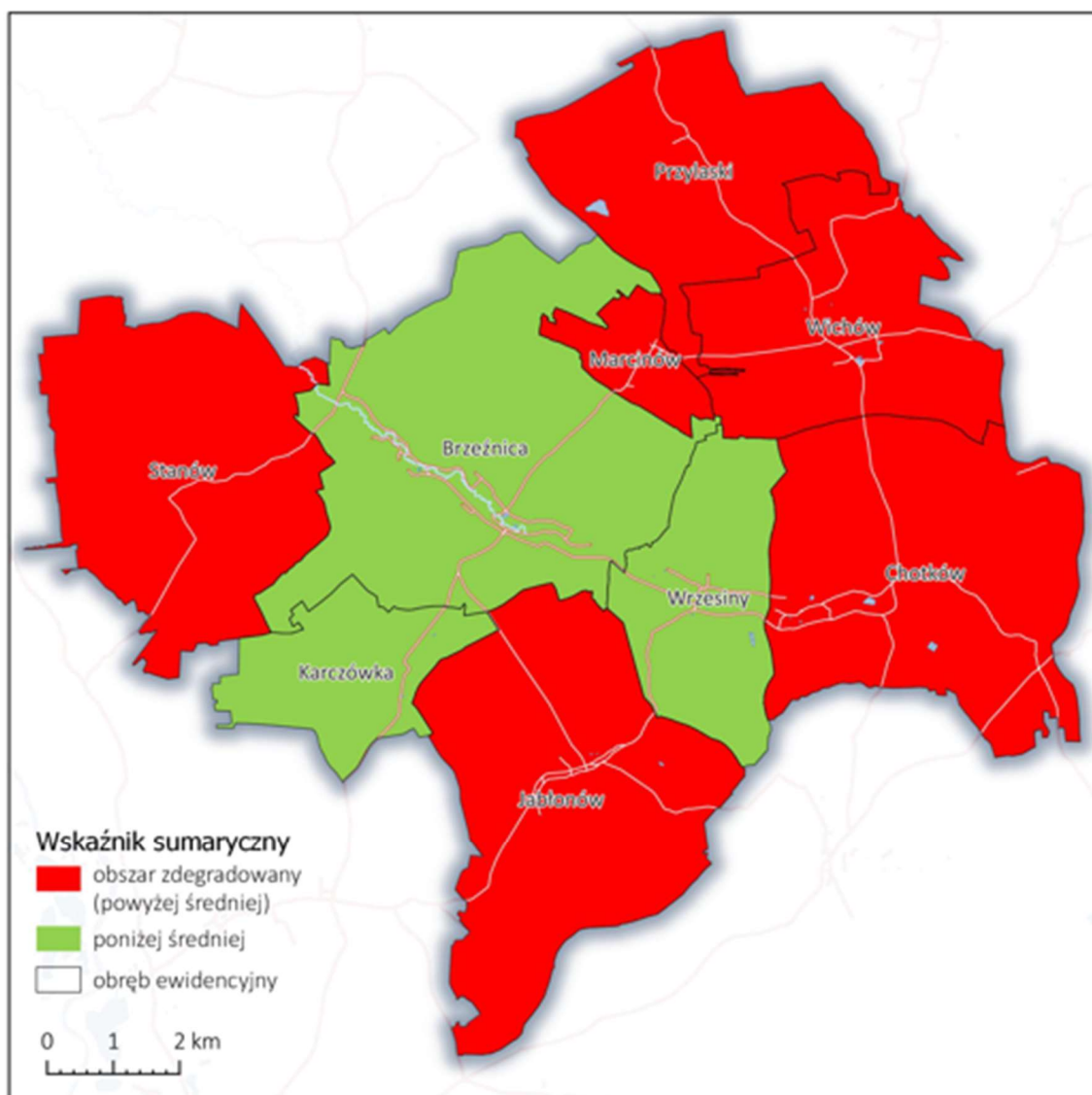
Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. stanowi, że działaniom rewitalizacyjnym może zostać poddany obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w przypadku występowania na nim ponadto negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Przyjęta m.in. w ustawie definicja rewitalizacji jest bardzo rozbudowana i brzmi następująco: „Rewitalizacja stanowi proces

wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Definicja ustawowa określa obszar zdegradowany jako: „**obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych (...), środowiskowych (...), przestrzenno-funkcjonalnych (...) lub technicznych (...)**”. **Obszar zdegradowany jest więc przede wszystkim obszarem o problemach społecznych.** Nie można wykluczyć faktu, że znajdują się na nim obszary zaniedbane lub zdewastowane, jednak nie należy utożsamiać tych zjawisk. Za obszar zdegradowany na terenie gminy Brzeźnica uznaje się następujące podobszary: sołectwo Chotków, Jabłonów, Marcinów, Przyłaski, Stanów oraz Wichów.

Mapa 7 Wyznaczony obszar zdegradowany na terenie gminy Brzeźnica

Źródło: opracowanie własne

Z kolei obszar rewitalizacji ustawodawcy zdefiniowali jako: „**obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację (...)**”.

W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego wyznaczono jednostki, gdzie zidentyfikowano stan kryzysowy wynikający z natężenia problemów społecznych i co najmniej jednego z problemów w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Dodatkowymi argumentami wyznaczającym obszary do zrewitalizowania są ważne funkcje społeczno-gospodarcze oraz stan zagospodarowania terenów możliwych do przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar zdegradowany musi obejmować występowanie przede

wszystkim natężenia problemów społecznych, dlatego do obszaru zdegradowanego zaliczone zostały tylko jednostki administracyjne, dla których zidentyfikowano występowanie problemów w sferze społecznej. Wymienione powyżej wydzielone podobszary wskazują na potrzebę wprowadzenia działań naprawczych i wyprowadzenia z sytuacji kryzysowej, a w konsekwencji umożliwienia wskazanym podobszaram warunków do rozwoju w kontekście zarówno społecznym, infrastrukturalnym, środowiskowym, urbanistycznym.

Wysokie wskaźniki negatywne koncentracji uwarunkowań społecznych (wyznaczonych w oparciu o średni wskaźnik przekraczający średnią sumaryczną IMD dla danego obszaru) pozwalają na wyznaczenie obszaru zdegradowanego. Następnie obszar zdegradowany analizowany jest w pozostałych uwarunkowaniach (m.in. technicznym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i gospodarczym) i w przypadku wystąpienia wysokiej koncentracji w co najmniej jednym uwarunkowaniu, zaliczony zostaje do obszaru rewitalizacji. **Brak wysokiej koncentracji problemów w uwarunkowaniach społecznych uniemożliwia zaliczenie całego obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji. Zatem obszar sołectwa Jabłonów, Marcinów, Przylaski oraz Wichów, ze względu na brak obszaru zdegradowanego w uwarunkowaniach społecznych, nie stanowią obszaru wskazanego do rewitalizacji.** Za obszar rewitalizacji na terenie gminy Brzeźnica uznaje się następujące podobszary: sołectwo Chotków oraz sołectwo Stanów.

Tabela 29 Obszar rewitalizacji w gminie Brzeźnica

Lp	Sołectwo	IMD społeczne	IMD gospodarcze	IMD przestrzenno-funkcjonalne	IMD środowiskowe	IMD techniczne	Obszar rewitalizacji
1	Brzeźnica	22					26
2	Chotków	27					36
3	Jabłonów	21					30
4	Karczówka	16					22
5	Marcinów	20					38
6	Przylaski	21					39
7	Stanów	24					33
8	Wichów	14					32
9	Wrzesiny	15					24
Średnia							31,11

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, **obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.** Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. W ramach przeprowadzonej analizy **obszar rewitalizacji został wyznaczony na 2 podobszarach.** Obszar rewitalizacji został wskazany w stosunku do ogólnej liczby ludności gminy Brzeźnica wynoszącej na koniec roku 2021: 3 652 osób na podstawie danych Urzędu Gminy Brzeźnica

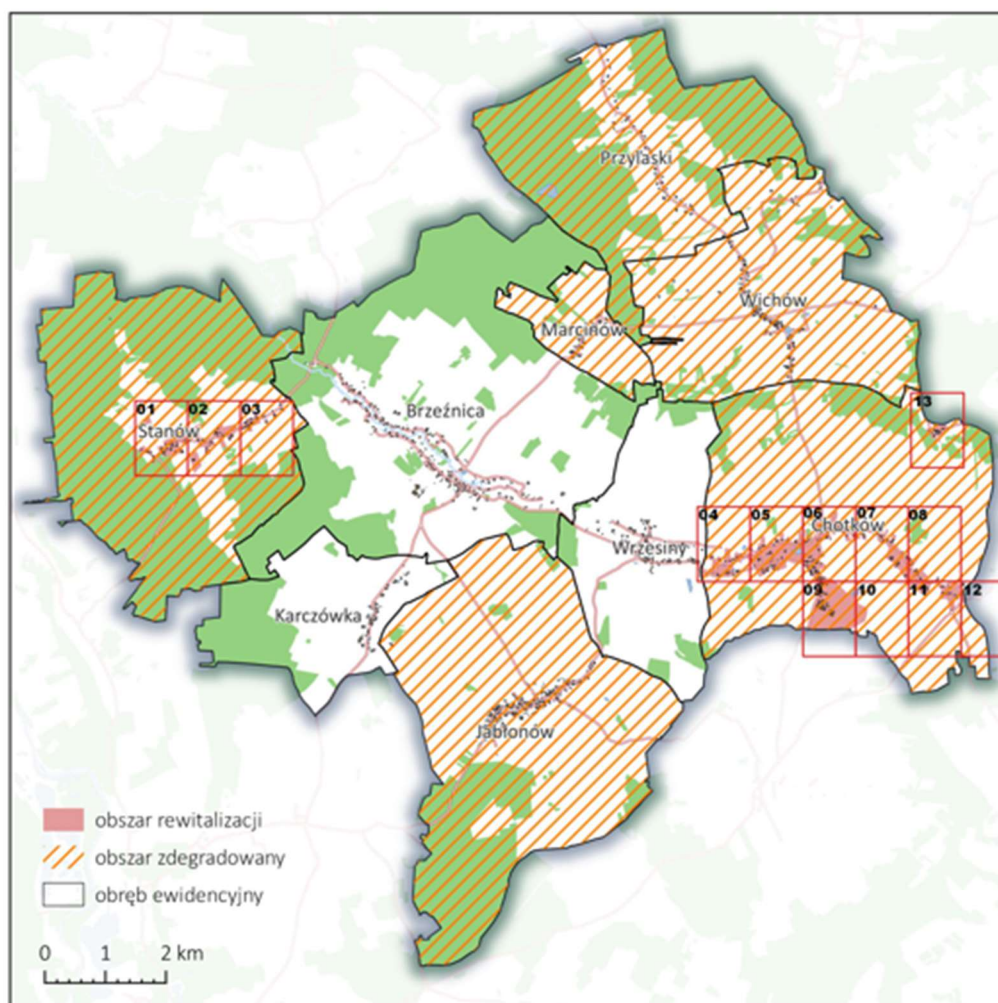
oraz całkowitej powierzchni gminy wynoszącej 12 200 ha na podstawie danych GUS BDL. Wyznaczono **obszar rewitalizacji gminy Brzeźnica obejmujący powierzchnię 249,4 ha (2,04% ogólnej powierzchni gminy), którą zamieszkuje 936 osób (25,63% ogólnej liczby mieszkańców gminy)**. Wyznaczony obszar spełnia wymagania ustawowe odnośnie limitów wielkości obszaru i liczby mieszkańców, gdzie będą realizowane zadania rewitalizacyjne.

Tabela 30 Powierzchnia i ludność zamieszkująca obszar rewitalizacji w gminie Brzeźnica

Lp.	Obszar rewitalizacji	Powierzchnia [ha]	Ludność
1	Sołectwo Chotków	206	733
2	Sołectwo Stanów	43,4	203
		%	2,04
			25,63

Źródło: opracowanie własne

Mapa 8 Obszar rewitalizacji na terenie gminy Brzeźnica

Źródło: opracowanie własne

V.2 Szczegółowa analiza problemów podobszaru rewitalizacji – sołectwo Chotków

Wieś Chotków zlokalizowana jest w południowo-wschodniej części gminy Brzeźnica. W 2021 r. wieś zamieszkiwało 733 osób, w tym 363 kobiety. Mieszkańcy wsi stanowią ok. 20% mieszkańców gminy. W latach 1998-2021 liczba mieszkańców wsi zmniejszyła się o 13,4%, co wskazuje na proces wyludniania się. 57,4% mieszkańców wsi Chotków jest w wieku produkcyjnym, 20,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada we wsi 74,3 osób w wieku nieprodukcyjnym. Ten wskaźnik obciążenia demograficznego jest więc większy od wskaźnika dla województwa lubuskiego.

Na terenie wsi w roku 2021 odnotowano 13 osób bezrobotnych. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy wynika, że najczęściej mieszkańców ze wsi Chotków korzysta z zasiłków, co świadczy o niskim statusie materialnym rodzin ją zamieszkujących. Również najczęściej osób z Chotkowa korzysta z pomocy na dożywianie.

Liczba podmiotów zarejestrowanych w CEIDG wynosiła 33 podmioty, z czego w 2021 r. zarejestrowano 2 nowe działalności. W porównaniu z pozostałymi wsiami na terenie gminy wieś Chotków charakteryzuje się największą liczbą zarejestrowanych działalności gospodarczych. Według danych z Urzędu Gminy w Brzeźnicy we wsi znajduje się 158 budynków mieszkalnych, z czego aż 141 to budynki wybudowane przed 1970 r. Degradacja stanu technicznego budynków na terenie wsi jest bardzo duża. Z uwagi na dużą ilość budynków mieszkalnych stwierdza się także jedną z największych ilości występującego azbestu na zadaszeniach tych budynków, która pozostała do zutylizowania.

Na terenie wsi znajdują się 2 obiekty kulturalno-sportowe. We wsi jest dostępna świetlica wiejska oraz kursują linie autobusowe. W Chotkowie znajduje się Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Chotkowie, gdzie funkcjonuje oddział przedszkolny, co umożliwi kobietom podjęcie pracy, z uwagi na dostępność obiektu sprawującego opiekę nad dzieckiem do lat 6. W roku 2021 w oddziałach przedszkolnych było 27 uczniów, a w oddziałach szkolnych – 82 uczniów. Placówka zatrudniała 21 nauczycieli oraz 6 pracowników obsługi.

Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID) z dnia 15.12.2017 na obszarze wsi Chotków znajduje się 9 zabytkowych obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Są to m.in. Kościół z XV w., Pałac z XVIII w., Wozownia z XVIII w., wieża pałacowa, dzwonnica z XVI w. itp. Na terenie wsi znajduje się jedna forma ochrony przyrody. Jest to Dolina Brzeźnicy – obszar chronionego krajobrazu o powierzchni 2 542 ha.

Największym problemem społecznym na terenie wsi Chotków jest brak aktywizacji społecznej i stagnacji społecznej. Na terenie wsi nie działa żadna organizacja pozarządowa, nie ma klubu sportowego ani innych form spędzania czasu wolnego. Życie kulturalne rozwijane jest dzięki działalności i funkcjonowaniu we wsi Publicznej Szkoły Podstawowej. Koncentracja wielu problemów społecznych przyczynia się do degradacji wsi i potrzeby podjęcia odpowiednich działań naprawczych i rewitalizacyjnych.

Zdjęcie 1 Obszar Chotków

Źródło: fotografie własne

Tabela 31 Analiza SWOT obszaru Chotków

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - zabytkowa architektura; - potencjał przyrodniczy; - świetlica wiejska, - funkcjonowanie szkoły podstawowej z oddziałem przedszkolnym; - duża liczba podmiotów gospodarczych; 	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie pustostanów groźących zawaleniem, - bardzo zniszczony i zdewastowany plac pałacowo-folwarczny, - miejsce niebezpieczne (pustostany, opuszczone i zniszczone budynki, w których spotykają się osoby spożywające alkohol), - wysoki poziom bezrobocia; - duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej; - stagnacja społeczna; - brak organizacji społecznych działających na rzecz lokalnej społeczności;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój przestrzeni publicznej; - estetyczny wygląd budynków folwarcznych; - rozwój turystyczny regiony; - rozwój społeczny i kulturalny; 	<ul style="list-style-type: none"> - postępujący proces starzenia się społeczeństwa; - stagnacja społeczna, brak perspektyw rozwojowych; - postępująca degradacja budynków i okolicy, - degradacja obszaru, wynikająca z niewystarczających środków finansowych,

	<i>wpływająca na pogłębienie negatywnych zjawisk społecznych (np. alkoholizm);</i>
--	--

Źródło: opracowanie własne

V.3 Szczegółowa analiza problemów podobszaru rewitalizacji – sołectwo Stanów

Wieś Stanów zlokalizowana jest w zachodniej części gminy Brzeźnica. W 2021 r. wieś zamieszkiwało 203 osoby, w tym 95 kobiet. Mieszkańcy wsi stanowią ok. 6% mieszkańców gminy. W latach 1998-2021 liczba mieszkańców wsi zmniejszyła się o 23,2%, co wskazuje na proces wyludniania się tej miejscowości. 62,3% mieszkańców wsi Stanów jest w wieku produkcyjnym, 18,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 18,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada we wsi 60,6 osób w wieku nieprodukcyjnym. Ten wskaźnik obciążenia demograficznego jest więc znacznie mniejszy od wskaźnika dla województwa lubuskiego.

Na terenie wsi w roku 2021 odnotowano 2 osoby bezrobotne. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy wynika, że umiarkowana liczba mieszkańców ze wsi Stanów korzysta z zasiłków. Z pomocy na dożywianie skorzystało w 2021 r. 2 osoby.

Liczba podmiotów zarejestrowanych w CEIDG wynosiła 6 podmiotów, z czego w 2021 r. zarejestrowano jedną nową działalność. W porównaniu z pozostałymi wsiami na terenie gminy wieś Stanów charakteryzuje się jedną z najmniejszych liczb zarejestrowanych działalności gospodarczych. Według danych z Urzędu Gminy w Brzeźnicy we wsi znajduje się 70 budynków mieszkalnych, z czego aż 54 to budynki wybudowane przed 1970 r. Degradacja stanu technicznego budynków na terenie wsi jest bardzo duża, co wymaga podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Na terenie wsi znajduje się 1 obiekt kulturalno-sportowy. We wsi jest dostępna świetlica wiejska, bardzo zniszczona, która wymaga odnowienia i przywrócenia jej właściwych funkcji społecznych. Linie autobusowe kursują rzadko, odnotowano w 2021 r. zaledwie 3 połączenia. W Stanach nie ma organizacji pozarządowych ani innych form spędzania czasu wolnego, co niekorzystnie wpływa na proces aktywizacji mieszkańców gminy.

Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID) z dnia 15.12.2017 na obszarze wsi Stanów znajduje się jeden zabytkowy obiekt wpisany do rejestru zabytków. Jest to kościół z 1740 r. Na terenie wsi znajduje się jedna forma ochrony przyrody, jest to Dąbrowa Brzeźnicka im. Bolesława Grochowskiego – leśny rezerwat przyrody o powierzchni 5,88 ha.

Największym problemem społecznym na terenie wsi Stanów jest brak aktywizacji społecznej i stagnacji społecznej. Na terenie wsi nie działa żadna organizacja pozarządowa, nie ma klubu sportowego ani innych form spędzania czasu wolnego. Mieszkańcy posiadają ograniczony dostęp do kultury

i wydarzeń kulturalnych. Świetlica wiejska wymaga remontu, podobnie inne zabudowania na terenie wsi.

Zdjęcie 2 Obszar Stanów

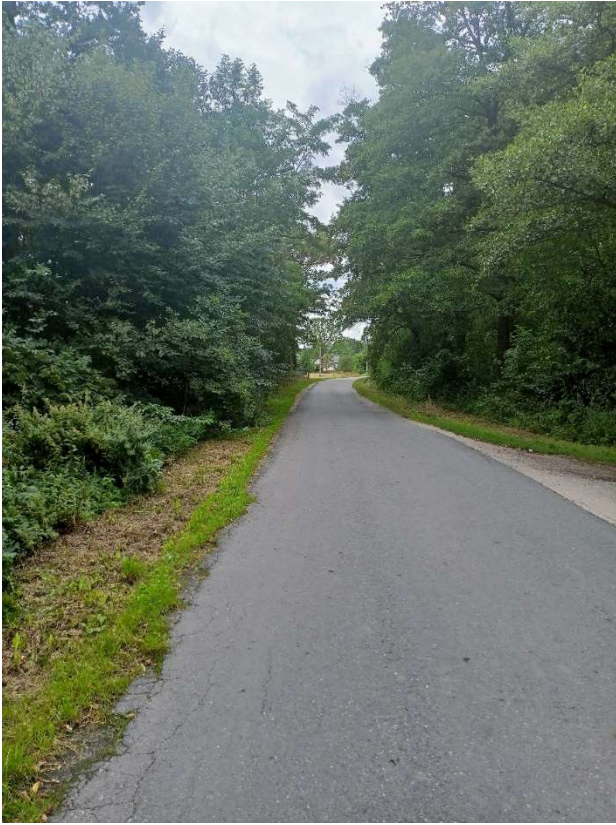

Źródło: fotografie własne

Tabela 32 Analiza SWOT obszaru Stanów

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - świetlica wiejska; - spokojna wieś do zamieszkania; - walory krajobrazowe; - zabytkowa architektura; 	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie pustostanów grożących zawaleniem, - rozproszona zabudowa mieszkaniowa; - występowanie miejsc niebezpiecznych (pustostany, opuszczone i zniszczone budynki);

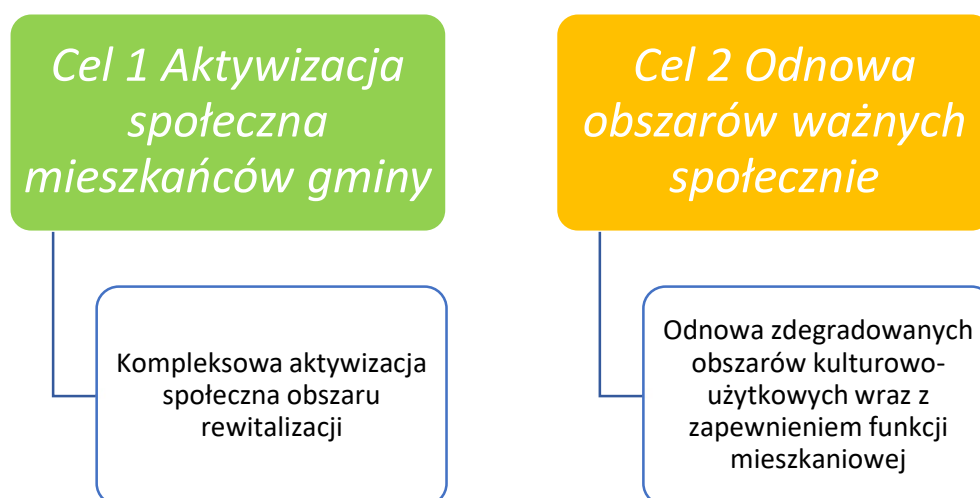
	<ul style="list-style-type: none"> - stagnacja społeczna; - obszar zamieszkiwany w większości przez osoby starsze; - brak organizacji społecznych działających na rzecz lokalnej społeczności; - brak ośrodków życia kulturalnego; - mała liczba podmiotów gospodarczych; - mała liczba połączeń komunikacyjnych; - duża liczba zniszczonych budynków mieszkalnych;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój działań aktywizacyjnych mieszkańców; - poprawa funkcjonowania przestrzeni publicznej, - poprawa wizerunku wsi; 	<ul style="list-style-type: none"> - pogarszająca się sytuacja ekonomiczna, która nie sprzyja inwestycjom prywatnym, - duże nakłady finansowe na działania rewitalizacyjne,

Źródło: opracowanie własne

Rozdział VI Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym problemom potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk
Niniejszy rozdział opisuje, cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.

Cele rewitalizacji określają efektywność procesów, które w ramach działań rewitalizacyjnych powinny zostać podjęte. Głównym założeniem przedsięwzięć jest przeciwdziałanie zjawiskom kryzysowym i możliwość rozwiązania problemów istniejących długotrwale na obszarze rewitalizacji. W związku z tym cele odnoszą się bezpośrednio do zjawisk kryzysowych, które zostały określone w diagnozie, a mianowicie mają w założeniu doprowadzić do podjęcia efektywnej interwencji na obszarze rewitalizacji, prowadzącej do jego odnowy i rozwiązania fundamentalnych problemów. Wyznaczone cele określają kierunki działań skierowanych na przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom w długiej perspektywie, mających na celu wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej.

Schemat 1 Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań

Źródło: opracowanie własne

Osiągnięcie celów strategicznych dokonane zostanie poprzez realizację projektów rewitalizacyjnych. Ważnym założeniem planowanych działań rewitalizacyjnych będzie położenie nacisku na jakościowy wymiar procesów rozwojowych oraz zbudowanie trwałych podstaw do zwiększania wykorzystania potencjału gminy. Program rewitalizacji ma stać się narzędziem redukcji barier ożywienia terenów zdegradowanych poprzez poprawę ich dostępności, redukcję uciążliwości ekologicznych, poprawę bezpieczeństwa publicznego. Służyć będzie wzmocnieniu tożsamości lokalnej oraz potencjałów ekonomicznych i społecznych obszarów objętych interwencją. Realizacja Programu ma służyć wsparciu projektów generujących aktywizację społeczną i zawodową osób wykluczonych zamieszkujących podobszary rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem działań ukierunkowanych na wzmocnienie wizerunku przestrzenno-funkcjonalnego budynków, modernizację obiektów dziedzictwa kulturowego i modernizację obiektów kulturalno-edukacyjnych.

Rozdział VII Projekty rewitalizacyjne

Niniejszy rozdział opisuje listę głównych projektów rewitalizacyjnych. Każdy projekt zawiera opis obejmujący, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji oraz charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

W toku konsultacji społecznych przeprowadzonych w trakcie opracowywania Programu wyodrębniono kierunki działań rewitalizacyjnych oraz odpowiadające im projekty rewitalizacyjne (zadania), które wpisują się w założenia niniejszego dokumentu. W Programie zostały ujęte projekty rewitalizacyjne, które będą wdrażane przez Urząd Gminy w Brzeźnicy oraz partnerów społecznych. Wnioskodawcami środków pochodzących z Unii Europejskiej będą również inne podmioty, zainteresowane rozwojem w ramach określonych celów rewitalizacji. Wskazane przedsięwzięcia są zgodne z założeniami funduszy

strukturalnych udostępnianych w okresie programowania. Poniżej zaprezentowane zostały projekty rewitalizacyjne służące realizacji celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzeźnica na lata 2023-2030.

Tabela 33 Kierunki działań i planowane projekty rewitalizacyjne

Lp.	Kierunek działań/nazwa przedsięwzięcia	Projekty rewitalizacyjne
1	Kompleksowa aktywizacja społeczna obszaru rewitalizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adaptacja świetlicy wiejskiej w Chotkowie na potrzeby aktywizacji społecznej mieszkańców. 2. Modernizacja świetlicy wiejskiej w Stanach wraz z dostosowaniem na cele kulturalno-społeczne. 3. Modernizacja budynku szkoły w Chotkowie wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla potrzeb zwiększenia aktywności młodzieży.
2	Odnowa zdegradowanych obszarów kulturowo-użytkowych wraz z zapewnieniem funkcji mieszkaniowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odnowa budynków wielorodzinnych w Stanach wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną. 2. Odnowa budynków wielorodzinnych w Chotkowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną. 3. Odnowa oraz zagospodarowanie pod względem funkcji użytkowych pałacu wraz z okalającą zabudową w Chotkowie.

Źródło: opracowanie własne

Analiza wyników konsultacji społecznych przedstawiona w *Diagnozie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Brzeźnica* warunkowała wybór przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaszerogowanych do grupy projektów głównych. Projekty te wpłyną na realizację celów rewitalizacji poprzez szeroki wachlarz zaplanowanych działań. Przyczynią się do eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji powodując wzmocnienie wzajemnych efektów i ich maksymalizację, tzw. efekt synergii. Zaplanowane projekty rewitalizacyjne wpłyną pozytywnie w szczególności na aktywizację i integrację społeczną mieszkańców obszarów rewitalizowanych, poprzez tworzenie miejsc integracji społecznej, ożywienie gospodarcze obszarów rewitalizowanych oraz ożywienie kulturalne i edukacyjne tych obszarów. Działania rewitalizacyjne wpłyną także na poprawę stanu technicznego budynków użytecznych oraz ich adaptację do wymagań środowiska przyrodniczego. Realizacja głównych projektów rewitalizacyjnych przyczyni się bezpośrednio do osiągnięcia zakładanych celów Programu.

Tabela 34 Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzeźnica na lata 2023-2030

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	1. Kompleksowa aktywizacja społeczna obszaru rewitalizacji			
Nazwa wnioskodawcy	GMINA BRZEŹNICA			
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Placówka oświatowa, Sołtysi i Rady Sołeckie, organizacje społeczne			
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Sołectwo Stanów Sołectwo Chotków			
Odziaływanie przedsięwzięcia	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna			
Cel (cele) projektu	Zapewnienie dostępu mieszkańców do zmodernizowanej bazy pełniącej funkcję aktywizacji społecznej, ale również umożliwiającej prowadzenie działań ukierunkowanych na zapewnienie działalności kulturalnej i edukacyjnej. Prowadzenie działań ukierunkowanych na zapewnieniu możliwości aktywnego spędzania czasu przez dzieci i młodzież, a także działań ukierunkowanych na realizację bezpośredniego wsparcia edukacyjnego dzieci i młodzieży w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz przeciwdziałania degradacji obszaru rewitalizacji. Wspieranie aktywizacji społecznej osób starszych, poprzez organizację działań ukierunkowanych na aktywność społeczną seniorów.			
Cele programu rewitalizacji	<i>Cel 1. Kompleksowa aktywizacja działaniem mającym na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.</i>			
Główne projekty rewitalizacyjne	1.1 Adaptacja świetlicy wiejskiej w Chotkowie na potrzeby aktywizacji społecznej mieszkańców			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania

	Gmina Brzeźnica	Brak możliwości realizowania aktywnych form włączenia mieszkańców obszaru rewitalizacji w działalność społeczno-kulturalną gminy.	Wykorzystanie potencjału przestrzennego obiektu na cele przeciwdziałania deficytom stwierdzonym na obszarze rewitalizacji. Stworzenie miejsca zapewniającego dostęp do aktywnych form uczestnictwa mieszkańców w społeczno-kulturalnej oraz edukacyjnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wymiana poszycia dachowego. 2. Ocieplenie budynku. 3. Odnowa i zagospodarowanie pomieszczeń świetlicy. 4. Adaptacja terenu wokół budynku. 5. Zakup wyposażenia funkcjonalnego, umożliwiającego realizację aktywnych form integracji.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji Chotków (działka 526, 525/1)	1 200 000,00	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba zaadaptowanych pomieszczeń – 3 Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją – 100 m ² <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób bezpośrednio zaangażowanych w realizowane przedsięwzięcie – 50 Liczba osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem - 30	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
	1.2 Modernizacja świetlicy wiejskiej w Stanach wraz z dostosowaniem na cele kulturalno-społeczne			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania

	Gmina Brzeźnica	Degradacja budynku uniemożliwiająca prowadzenie efektywnych działań aktywizacyjnych oraz włączenie mieszkańców rewitalizowanego obszaru w działalność gminy.	Wykorzystanie potencjału przestrzennego obiektu na cele przeciwdziałania deficytom stwierdzonym na obszarze rewitalizacji. Stworzenie miejsca zapewniającego dostęp do aktywnych form uczestnictwa mieszkańców, szczególnie w sferze społeczno-kulturalnej oraz edukacyjnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wymiana poszycia dachowego. 2. Ocieplenie budynku. Odnowa i zagospodarowanie pomieszczeń świetlicy. 3. Wymiana stolarki otworowej. 4. Odnowa i zaadaptowanie pomieszczeń. 5. Zakup wyposażenia funkcjonalnego, umożliwiającego realizację aktywnych form integracji.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji Stanów (działka 179/2, 181)	1 300 000,00	<p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <p>Liczba budynków objętych modernizacją – 1</p> <p>Powierzchnia obiektu poddana działaniom modernizacyjnym – 100 m²</p> <p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <p>Liczba osób bezpośrednio zaangażowanych w realizowane przedsięwzięcie – 30</p> <p>Liczba osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem – 20</p>	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.

1.3 Modernizacja budynku szkoły w Chotkowie wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla potrzeb zwiększenia aktywności młodzieży			
Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
Gmina Brzeźnica	Brak możliwości realizowania aktywnych form włączenia mieszkańców obszaru rewitalizacji w działalność społeczną gminy z powodu niewystarczającego dostosowania przestrzeni publicznej w infrastrukturą sportowo-rekreacyjną.	Wykorzystanie potencjału przestrzennego obiektu na cele przeciwdziałania deficytom stwierdzonym na obszarze rewitalizacji. Stworzenie miejsca zapewniającego dostęp do aktywnych form uczestnictwa mieszkańców, szczególnie w sferze społeczno-rekreacyjnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Remont pomieszczeń dydaktycznych i ciągów komunikacyjnych w budynku. 2. Instalacja OZE. 3. Utwardzenie nawierzchni wokół budynku. 4. Montaż infrastruktury rekreacyjnej i doposażenie placu zabaw. 5. Modernizacja infrastruktury sportowej. 6.
Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
Podobszar rewitalizacji Chotków (działka 837)	3 500 000,00	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba budynków objętych modernizacją – 1 Powierzchnia obiektu poddana działaniom modernizacyjnym – 300 m ² <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba osób bezpośrednio zaangażowanych w realizowane przedsięwzięcia – 100	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.

<p>Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu</p>	<p>Istotnym problemem gminy Brzeźnica jest niemożność prowadzenia aktywnych działań integracyjnych na obszarach wiejskich ze względu na niewystarczający potencjał obiektów umożliwiających włączenie społeczne mieszkańców. Niedostateczna ilość podejmowanych działań skoncentrowanych na zapewnieniu mieszkańcom odpowiednich aktywności, które angażowałyby ich w czasie wolnym i przeciwdziałały wykluczeniu, stanowi bardzo istotny deficyt obszaru. Dobra komunikacja między jednostkami pozwala na szybsze zidentyfikowanie problemów z jakimi zmagają się mieszkańcy gminy oraz na skuteczne ich wyeliminowanie, dlatego tak istotnym jest podjęcie działań integrujących społeczność lokalną.</p> <p>Zagospodarowanie obecnej infrastruktury i wykorzystanie jej na cele integracji społecznej pozwoli na jednoczesne przeprowadzenie procesu rewitalizacji w kilku obszarach (kulturalnym i edukacyjnym).</p> <p>Kluczowym problemem jest również długotrwałe wykluczenie mieszkańców, które wpływa na narastanie problemów strukturalnych na obszarze rewitalizacji oraz wpływa na niemożność wyeliminowania deficytów obniżających trwale potencjał społeczno-gospodarczy obszaru gminy. Konieczność podjęcia kompleksowych działań aktywizacyjnych mająca na celu włączenie osób długotrwałe wykluczonych wpłynie na przezwyciężenie problemów występujących na obszarze. Należy podkreślić, iż podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie wskazanych problemów związanych z brakiem aktywności seniorów, niskim zaangażowaniem osób młodych oraz długotrwałym wykluczeniem części osób, wpłynie na uzyskanie efektu synergii działań, zwiększając efektywność realizowanego procesu rewitalizacji. Pozwoli również na trwałe wyeliminowanie deficytów obszaru, a w zakresie aktywizacji zwiększy efektywność działań</p>
<p>Planowany okres realizacji</p>	<p>2023 - 2030</p>
<p>Szacowana (orientacyjna) wartość projektu</p>	<p>6 000 000,00</p>
<p>Przewidywane źródła finansowania</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Budżet gminy; ➤ Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027; ➤ Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS); ➤ Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS).

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	2. Odnowa zdegradowanych obszarów kulturowo-użytkowych wraz z zapewnieniem funkcji mieszkaniowej			
Nazwa wnioskodawcy	GMINA BRZEŹNICA			
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Sołtysi i Rady Sołeckie, organizacje społeczne			
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Sołectwo Chotków Sołectwo Stanów			
Odziaływanie przedsięwzięcia	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna			
Cel (cele) projektu	Realizowanie działań ukierunkowanych na odnowę obiektów publicznych należących do gminy Brzeźnica w celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkaniowego oraz możliwości zagwarantowania realizacji podstawowych potrzeb mieszkańców.			
Cele programu rewitalizacji	<i>Cel 2 Odnowa obszarów ważnych społecznie</i>			
Główne projekty rewitalizacyjne	2.1. Odnowa budynków wielorodzinnych w Stanach wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Brzeźnica	Zdegradowana infrastruktura techniczna budynku uniemożliwiająca jego wykorzystywanie zgodnie z pierwotnym przeznaczeniem.	Przywrócenie funkcji mieszkalnej budynku w celu wykorzystania potencjału obiektów zdegradowanych i przeciwdziałania deficytom stwierdzonym na obszarze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Renowacja elewacji. 2. Prace remontowo – konserwatorskie w zakresie uzupełniania ubytków.

		gminy. Poprawa bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców gminy.	3. Adaptacja wnętrza obiektu na potrzeby mieszkaniowe. 4. Wymiana instalacji. 5. Zakup wyposażenia obiektu mieszkalnego.	
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji Stanów 10 (działka 76/23)	3 000 000,00	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba obiektów wymagających rewitalizacji – 1 Liczba zaadaptowanych pomieszczeń na cele mieszkaniowe - 6 <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Liczba budynków z przywróconą funkcją mieszkalną – 1 Liczba osób mających możliwość korzystania z pomieszczeń - 20	Sprawozdanie końcowe beneficjenta
2.2. Odnowa budynków wielorodzinnych w Chotkowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną				
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Brzeźnica	Zdegradowana infrastruktura techniczna budynków uniemożliwiająca wykorzystywanie ich zgodnie z pierwotnym przeznaczeniem.	Przywrócenie stanu użyteczności budynków dla pełnienia przez nie funkcji mieszkaniowych i aktywizacyjnych, odnowa w celu efektywnego wykorzystania obiektów	1. Renowacja elewacji. 2. Prace remontowo – konserwatorskie w zakresie uzupełniania ubytków.

		zdegradowanych dla poprawy bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców gminy.	<ol style="list-style-type: none"> 3. Adaptacja wnętrza obiektu na potrzeby mieszkaniowe. 4. Wymiana instalacji. 5. Zakup wyposażenia obiektu mieszkalnego. 	
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji Chotków (działka 560/8,560/9; 14/8, 14/9; 16/2, 16/3, 16/4, 16/5)	15 000 000,00	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba obiektów wymagających rewitalizacji – 3 <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Budynki z przywróconą funkcją mieszkalną – 3 Liczba osób mających możliwość korzystania z obiektów mieszkalnych - 40	Sprawozdanie końcowe beneficjenta
2.3 Odnowa oraz zagospodarowanie pod względem funkcji użytkowych pałacu wraz z okalającą zabudową w Chotkowie				
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Brzeźnica Osoba prywatna-właściciel	Brak rozwiązań zapewniających możliwość integracji społecznej mieszkańców rewitalizowanego obszaru. Zaniedbanie obszaru rekreacyjnego i aktywizującego mieszkańców.	Wykorzystanie potencjału niezabudowanej przestrzeni w celu przeciwdziałania deficytom stwierdzonym na obszarze rewitalizacji. Stworzenie miejsca zapewniającego dostęp do aktywnych form uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym, integracji i wypoczynku w celu podniesienia jakości życia mieszkańców. Przywrócenie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakup obiektów małej infrastruktury. 2. Adaptacja przestrzeni parku wraz z odnową roślinności. 3. Montaż oświetlenia. 4. Stworzenie placów oraz miejsc rekreacji mieszkańców. 5. Wykonanie generalnych prac porządkowych.

			stanu użyteczności budynków dla pełnienia przez nie funkcji mieszkaniowych.	6. Odnowa kompleksów gospodarczych. 7. Zagospodarowanie przestrzeni na cele rekreacyjne.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji Chotków (działka 7/28, 7/23, 7/17, 7/18, 7/19, 7/20, 7/29, 7/30, 7/10, 7/11, 7/12)	6 000 000,00	<u>Wskaźniki produktu:</u> Liczba obiektów wymagających rewitalizacji – 2 Powierzchnia obiektu poddana działaniom modernizacyjnym – 300 m ² <u>Wskaźniki rezultatu:</u> Budynki z przywróconą funkcją mieszkalną – 1 Liczba osób mających możliwość korzystania z obiektów mieszkalnych - 40	Sprawozdanie końcowe beneficjenta
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Obecność licznych obiektów zabytkowych stanowi ogromny atut gminy Brzeźnica. Niszczenie takich budowli nie pozwala na pełne wykorzystanie ich ogromnego potencjału. Renowacja obiektów zabytkowych pozwoli na rozwój turystyki, która obecnie nie jest na zadowalającym poziomie. Obiekty zabytkowe są lokalnym, unikatowym dziedzictwem kulturowym mającym dużą wartość edukacyjną i historyczną, dlatego ważne jest przywrócenie ich do pełnienia swoich funkcji i zapewnienie ochrony przed całkowitym zniszczeniem. Rewitalizacja w tym obszarze przyczyni się do rozwoju turystyki, wzrostu świadomości historycznej mieszkańców, szczególnie wśród dzieci i młodzieży oraz pozwoli na zwiększenie efektywności działań promocyjnych gminy.			
Planowany okres realizacji	2023 - 2030			
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	24 000 000,00			
Przewidywane	➤ Budżet gminy;			

źródła finansowania

- Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027;
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS);
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS).

Źródło: opracowanie własne

Rozdział VIII Mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji. W rozdziale znajduje się opis mechanizmów zachowania komplementarności działań na poziomie programu w ujęciu przestrzennym, problemowym, instytucjonalno-proceduralnym, źródeł finansowania, międzyokresowy.

W Programie zintegrowano różne działania służące realizacji celów rewitalizacji, w związku z czym zachowana została komplementarność dokumentu w aspektach odnoszących się do zaplanowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Kompleksowe rozwiązanie problemów jest nadrzędnym celem realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, występujących na obszarze zdegradowanym. Poniżej zaprezentowano **mechanizmy zachowania komplementarności** działań (projektów i przedsięwzięć) **na poziomie Programu w ujęciu przestrzennym, problemowym, instytucjonalno-proceduralnym, źródeł finansowania, międzyokresowym.**

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU PRZESTRZENNYM

Diagnoza obszaru pozwoliła na wskazanie poszczególnych terenów miejscowości, na których istnieje największa koncentracja negatywnych zjawisk, takich jak bezrobocie, ubóstwo analizowane na podstawie wykorzystania zasiłków, a także problemów środowiskowych, technicznych, przestrzenno-funkcjonalnych i gospodarczych. Planowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne skupiają się na tym obszarze i są z nim ściśle powiązane. Efektem działań będzie możliwość korzystania z nowej infrastruktury oraz podjęcie czynności integrujących społeczność lokalną i przeciwdziałającym zjawiskom kryzysowym skierowanym bezpośrednio do interesariuszy rewitalizacji zamieszkujących obszar rewitalizacji. Najwięcej projektów rewitalizacyjnych zaplanowano do realizacji na terenie wsi Chotków, co wynika z bezpośredniego wpływu projektów na możliwość zaktywizowania największej ilości osób i rozwiązania problemów, które zostały zaobserwowane w najwyższym stopniu na obszarze rewitalizacji.

Analizując komplementarność w ujęciu przestrzennym należy pamiętać, iż realizowane przedsięwzięcia swoim zakresem przestrzennym koncentrują się na obszarach rewitalizacji. Prowadzenie działań społecznych mających na celu aktywizację społeczną i kulturalną będzie skoncentrowane na wszystkich obszarach rewitalizacji. Osoby wykluczone zamieszkujące obszary rewitalizacji będą mogły wziąć udział w zadaniach realizowanych na tych obszarach. Najważniejszym założeniem jest jak najszersze włączenie społeczności osób wymagających działań rewitalizacyjnych i gmina podejmie niezbędne działania, aby osoby potrzebujące wsparcia na obszarze wiejskim mogły być beneficjentami projektów realizowanych na obszarze objętym wsparciem. Mieszkańcy obu obszarów (Chotków i Stanów) wezmą udział we wszystkich zaplanowanych przedsięwzięciach. Przedsięwzięcie nr 1.1, 1.2 i 1.3 dotyczy przede wszystkim w aktywizacji społecznej prowadzonej w ramach działalności placówek kulturalno-

edukacyjnych. Poprawa warunków życia jest przedmiotem zaplanowanych przedsięwzięć nr 2.1 i 2.2 ze względu na adaptację budynków z przeznaczeniem mieszkalnym. Zaplanowane przedsięwzięcie nr 2.3 stanowi rewitalizację budynków i miejsc z zakresu dziedzictwa kulturowego, co pozytywnie wpłynie na poprawę warunków turystycznych w gminie.

Tabela 35 Komplementarność działań rewitalizacyjnych w ujęciu przestrzennym

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne (projekty)	Podobszar Chotków	Podobszar Stanów
1.1 Adaptacja świetlicy wiejskiej w Chotkowie na potrzeby aktywizacji społecznej mieszkańców.		
1.2 Modernizacja świetlicy wiejskiej w Stanach wraz z dostosowaniem na cele kulturalno-społeczne.		
1.3 Modernizacja budynku szkoły w Chotkowie wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla potrzeb zwiększenia aktywności młodzieży.		
2.1 Odnowa budynków wielorodzinnych w Stanach wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.		
2.2 Odnowa budynków wielorodzinnych w Chotkowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.		
2.3 Odnowa oraz zagospodarowanie pod względem funkcji użytkowych pałacu wraz z okalającą zabudową w Chotkowie.		

Źródło: opracowanie własne

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU PROBLEMOWYM

Analiza problemów występujących na obszarze rewitalizacji pozwoliła na wskazanie przedsięwzięć, które w największym stopniu sprawią, iż problemy zostaną zmarginalizowane. Pod uwagę zostały wzięte rozwiązania sygnalizowane przez mieszkańców w trakcie spotkań oraz warsztatów rewitalizacyjnych. Planowane przedsięwzięcia zostały stworzone po dokładnym zapoznaniu się z danymi pozyskanymi w trakcie wykonywania diagnozy oraz na podstawie działań partycypacyjnych, które były realizowane w trakcie przygotowywania Programu. Zadania przewidziane do realizacji w ramach procesu rewitalizacji realizują różne cele Programu. Wynikają one również z potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji, a także odpowiadają na potrzeby sygnalizowane w obszarach społecznym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym. Zaplanowane przedsięwzięcia oddziałują w znacznym stopniu na eliminację negatywnych zjawisk, które zostały określone w diagnozie potrzeb i potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji. Wynika to z dokładnego przeanalizowania komplementarności wyników diagnozy, na którą odpowiada realizacja konkretnych przedsięwzięć oraz poszczególnych działań. Ponadto przeprowadzono analizę wskaźników

i prognozowanych rezultatów. Analiza wykazała komplementarność przedsięwzięć pod względem problemowym w skali podobszaru rewitalizacji.

Tabela 36 Komplementarność przedsięwzięć pod względem problemowym w skali podobszaru rewitalizacji

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne (projekty)		Obszar rewitalizacji gminy Brzeźnica				
		Strefa społeczna	Strefa gospodarcza	Strefa przestrzenno-funkcjonalna	Strefa środowiskowa	Strefa techniczna
1	1.1 Adaptacja świetlicy wiejskiej w Chotkowie na potrzeby aktywizacji społecznej mieszkańców.					
2	1.2 Modernizacja świetlicy wiejskiej w Stanach wraz z dostosowaniem na cele kulturalno-społeczne.					
3	1.3 Modernizacja budynku szkoły w Chotkowie wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla potrzeb zwiększenia aktywności młodzieży.					
4	2.1 Odnowa budynków wielorodzinnych w Stanach wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.					
5	2.2 Odnowa budynków wielorodzinnych w Chotkowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.					
6	2.3 Odnowa oraz zagospodarowanie pod względem funkcji użytkowych pałacu wraz z okalającą zabudową w Chotkowie.					

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzając analizę komplementarności zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć należy zwrócić szczególną uwagę na kompleksowe rozwiązywanie stwierdzonych w diagnozie problemów społecznych w obszarach dotyczących przede wszystkim uwarunkowań społecznych jako podstawowych, których rozwiązanie skutkować będzie wyprowadzeniem obszaru rewitalizacji z kryzysu. Jednakże biorąc pod uwagę kompleksowość wykazanych problemów w pozostałych uwarunkowaniach, podjęte zostaną również działania zmierzające do ich rozwiązania.

Realizacja przedsięwzięć doprowadzi przede wszystkim do aktywizacji społecznej mieszkańców w obszarze wykorzystania potencjałów technicznych (występujących budynków na podobszarach, które zostaną zaadaptowane na cele społeczne), a także turystycznych (pałac w Chotkowie). Ponadto w ramach realizowanych projektów zwiększone zostanie zaangażowanie społeczne mieszkańców,

które pozwoli na zwiększenie aktywności społecznej osób wykluczonych. Wskazane powyżej przedsięwzięcia są komplementarne względem siebie w obszarze problemowym, ponieważ doprowadzają do rozwiązywania problemów społecznych oraz możliwości zaktywizowania osób poprzez adaptację świetlic wiejskich na potrzeby aktywności społecznych, np. poprzez tworzenie Kół Gospodyń Wiejskich, realizację działań integracyjnych, zajęć dla dzieci, młodzieży i seniorów. Rozwój aktywności w organizacjach pozarządowych jest również ważny w ramach wykorzystania efektu komplementarności przedsięwzięć. Ważnym działaniem mającym na celu włączenie grupy seniorów, która jest zagrożona wykluczeniem społecznym jest stworzenie potencjału obiektów (świetlic) oraz realizowanie aktywności mających na celu prowadzenie działań włączających seniorów oraz prowadzących kampanię edukacyjną poprzez odpowiednie wydarzenia. Niniejsze działania łączą się z projektami dotyczącymi aktywności osób zamieszkujących obszary wiejskie, którzy będą mogli korzystać z infrastruktury odnowionej na pozostałych podobszarach, a podejmowane działania będą komplementarne względem siebie. Podsumowując należy podkreślić, iż wszystkie z zaplanowanych przedsięwzięć prowadzą do zwiększenia zaangażowania społecznego w obszarze społecznym, integracyjnym, także zawodowym i w przypadku całościowego zrealizowania doprowadzą do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej. Tworzenie miejsc aktywności społecznej przede wszystkim na obszarach wiejskich stwarza możliwości realizacji zajęć edukacyjnych dla różnych grup odbiorców. Takie działania poprawiają jakość życia i stają się szansą na rozwój kulturalny na obszarach wiejskich (zadanie 1.1 i 1.2 oraz 1.3). Rozwój jakości życia to także odnowa budynków mieszkalnych, które są przedmiotem realizacji zadań 2.1 i 2.2. Aspekt społecznym, w tym poprawa warunków jakości życia mieszkańców na terenie gminy stanowi działania kompatybilne z rewitalizacją obiektów dziedzictwa kulturowego. Realizacja przedsięwzięć nr 1.3 to również szansa na rozwój turystyki i działalności gospodarczych. Tworzenie miejsc rekreacyjno-turystycznych wpływa na poprawę wizerunku gminy i obszaru rewitalizacji, a odnowa obiektów kulturalnych (pałac) przyczynia się do działań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego.

W poniższej tabeli zaprezentowany został stopień komplementarności pod względem problemowym poszczególnych działań względem siebie, który ukazuje stopień, w jakim łączna realizacja planowanych działań doprowadzi do marginalizacji problemów występujących na obszarze rewitalizacji zgodnie z poniższą legendą.

+2 - bardzo silne powiązanie	+1 - silne powiązanie	0 - neutralne powiązanie

Tabela 37 Matryca powiązań przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych do realizacji w ramach programu rewitalizacji

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne (projekty)		1.1 Adaptacja świetlicy wiejskiej w Chotkowie na potrzeby aktywizacji społecznej mieszkańców.	1.2 Modernizacja świetlicy wiejskiej w Stanach wraz z dostosowaniem na cele kulturalno-społeczne.	1.3 Modernizacja budynku szkoły w Chotkowie wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla potrzeb zwiększenia aktywności młodzieży.	2.1 Odnowa budynków wielorodzinnych w Stanach wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.	2.2 Odnowa budynków wielorodzinnych w Chotkowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.	2.3 Odnowa oraz zagospodarowanie pod względem funkcji użytkowych patacu wraz z okalającą zabudową w Chotkowie.
1	1.1 Adaptacja świetlicy wiejskiej w Chotkowie na potrzeby aktywizacji społecznej mieszkańców.						
2	1.2 Modernizacja świetlicy wiejskiej w Stanach wraz z dostosowaniem na cele kulturalno-społeczne.						
3	1.3 Modernizacja budynku szkoły w Chotkowie wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla potrzeb zwiększenia aktywności młodzieży.						
4	2.1 Odnowa budynków wielorodzinnych w Stanach wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i						

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne (projekty)		1.1 Adaptacja świetlicy wiejskiej w Chotkowie na potrzeby aktywizacji społecznej mieszkańców.	1.2 Modernizacja świetlicy wiejskiej w Stanach wraz z dostosowaniem na cele kulturalno-społeczne.	1.3 Modernizacja budynku szkoły w Chotkowie wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla potrzeb zwiększenia aktywności młodzieży.	2.1 Odnowa budynków wielorodzinnych w Stanach wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.	2.2 Odnowa budynków wielorodzinnych w Chotkowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.	2.3 Odnowa oraz zagospodarowanie pod względem funkcji użytkowych pałacu wraz z okalającą zabudową w Chotkowie.
	wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.						
5	2.2 Odnowa budynków wielorodzinnych w Chotkowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.						
6	2.3 Odnowa oraz zagospodarowanie pod względem funkcji użytkowych pałacu wraz z okalającą zabudową w Chotkowie.						

Źródło: opracowanie własne

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU INSTYTUCJONALNO-PROCEDURALNYM

W celu zachowania komplementarności działań na poziomie Programu rewitalizacji zaplanowano działania przypisane Komitetowi Rewitalizacji oraz Urzędowi Gminy. Dla zapewnienia skuteczności procesu dane będą prezentowane za pośrednictwem Komitetu Rewitalizacji, którego zadaniem będzie ocena stopnia możliwości zrozumienia dostępnych danych przez interesariuszy rewitalizacji i potrzeba ich przetworzenia (np. w formie grafów, broszur, diagramów). Wypracowana struktura pracy Komitetu Rewitalizacji umożliwi zaangażowanie w proces rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy, którzy aktywnie uczestniczyli w pracach nad Programem już na etapie jego programowania, w tym poprzez aktywne uczestnictwo w organizowanych konsultacjach społecznych. Zadaniem poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy będzie współpraca z jednostkami odpowiedzialnymi za wdrażanie przedsięwzięć, wsparcie w uzyskiwaniu dotacji, przygotowania dokumentacji projektowej poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. W system zarządzania zaangażowani będą również lokalni partnerzy z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Docelowo informacje udostępnione na stronie internetowej Urzędu Gminy w Brzeźnicy dedykowane problematyce rewitalizacji, w szczególności wdrożeniu Programu rewitalizacji, będą kanałem dwustronnej komunikacji na linii samorząd–obywatele (interesariusze rewitalizacji). Planuje się zawarcie szczegółowych porozumień regulujących zakres i częstotliwość zbieranych danych sprawozdawczych. Celem takiego podejścia jest udostępnienie danych i informacji dotyczących stopnia rozwiązania konkretnego problemu zidentyfikowanego na obszarze rewitalizacji dla interesariuszy rewitalizacji. Dostęp do danych ma pozwolić interesariuszom monitorować skuteczność zmian społeczno-gospodarczych.

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty, które zostały zapisane w Programie mają zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Głównym źródłem finansowania projektów wskazanych w Programie będą środki własne gminy. Źródłem finansowania zewnętrznego będą środki zewnętrzne, głównie pochodzące z Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027, Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) oraz Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego 2021-2027. Celem finansowanych z tych funduszy projektów będzie zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszary zdegradowane i peryferyjne. Rezultatem interwencji będzie włączenie społeczne marginalizowanych grup z obszarów zdegradowanych i peryferyjnych, jak również poprzez kompleksowe działania niwelowania wszystkich zjawisk związanych z problemami społecznymi dotyczącymi danych podobszarów.

Planuje się pozyskać wsparcie na projekty rewitalizacyjne dotyczące głównie aktywizacji społecznej w ramach rozwoju polityki społecznej kraju, których zadaniem będzie minimalizowanie skutków zagrożenia ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem. Obszary wiejskie i ludność starsza je zamieszkująca należą do grupy zagrożonej, której działania rewitalizacyjne stworzą szansę na aktywizację i integrację społeczną. Aplikowanie o środki zewnętrzne na realizację zaplanowanych przedsięwzięć będzie odbywało się w sposób gwarantujący wykorzystanie jednego źródła finansowania. Aplikowanie o finansowanie projektu rewitalizacyjnego poprzedzone będzie analizą wystąpienia podwójnego finansowania. Informacja o złożeniu wniosku o przyznanie pomocy przez gminę (innych wnioskodawców) do instytucji zarządzających programami pomocowymi i stan sprawy będzie transparentnie publikowany na stronie internetowej gminy w zakładce dotyczącej rewitalizacji. Na etapie ubiegania się o środki oraz realizacji projektu prowadzona będzie bieżąca kontrola krzyżowa możliwości jako podstawowy instrument weryfikujący stosowanie zakazu równoległego finansowania wydatków z krajowych i wspólnotowych środków publicznych. Poprzez zaplanowane mechanizmy kontroli wykluczono ryzyko podwójnego dofinansowania.

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU MIĘDZYOKRESOWYM

Narzędziem służącym trwałemu zintegrowaniu działań w ujęciu międzyokresowym będzie ewaluacja Programu, na którą składać się będą:

- Ewaluacja ex ante (przed rozpoczęciem działań Programu, celem ustalenia, czy i w jakim stopniu podejmowane działania będą zgodne z przyjętymi założeniami oraz czy możliwe jest osiągnięcie długotrwałych efektów w tym kontekście);
- Ewaluacja w połowie obowiązywania Programu (umożliwia zbadanie stopnia efektywności podejmowanych działań oraz ich zgodności z założeniami, ale także na ile aktywności są zgodne z harmonogramem, a poziom wykorzystania zasobów odpowiada opisowi w projekcie);
- Ewaluacja bieżąca – monitoring przynajmniej raz na rok (dokonywana przez cały czas trwania Programu, związana z oceną poziomu wykonywania zadań i działań w poszczególnych podobszarach rewitalizacyjnych);
- Ewaluacja końcowa (dokonywana pod koniec realizacji projektu, wiąże się z analizą zgodności podejmowanych działań wynikających z harmonogramu oraz z rozliczeniem poziomu wykorzystania zasobów);
- Ewaluacja ex post (dokonywana po zakończeniu realizacji Programu).

O efektywnym połączeniu i skoordynowaniu zadań w ujęciu międzyokresowym stanowić będzie kontynuacja podjętych w poprzednim okresie działań, ale także istotna jest świadomość strategicznego wzmacniania ich w kolejnych okresach. Zaplanowane działania rewitalizacyjne bazują na poprzednich

doświadczeniach gminy Brzeźnica zdobytych podczas realizacji projektów inwestycyjnych finansowanych ze środków unijnych oraz środków krajowych. W związku z tym realizacja zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych powiązana jest z projektami zrealizowanymi przez gminę w latach ubiegłych. Podsumowując, należy wykazać powiązania zaplanowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych z projektami "miękkimi" dotyczącymi rozwoju kapitału społecznego, które były/są/będą finansowane z Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego, w szczególności w zakresie aktywizacji, edukacji ogólnej oraz wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców, które realizowane były w poprzednim okresie programowania w latach 2014-2020.

Rozdział IX Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Niniejszy rozdział zawiera opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych, a także opis powiązań z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzeźnica na lata 2023-2030 jest dokumentem, którego założenia oraz zaplanowane przedsięwzięcia odpowiadają na potrzeby zidentyfikowane w ramach prowadzonej diagnozy obszaru gminy, ale również z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy. Podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju jest **Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnica na lata 2016-2026**, w której założono, iż jednym z podstawowych celów strategicznych jest aktywizacja społeczna mieszkańców gminy Brzeźnica oraz rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej. Zaplanowane przedsięwzięcia w ramach GPR odpowiadają na potrzeby zdiagnozowane w ramach Strategii Rozwoju poprzez przede wszystkim podjęcie działań mających aktywizować mieszkańców do działalności społecznej i zawodowej.

Prowadzenie działań w ramach rewitalizacji realizuje również założenia związane ze **Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brzeźnica na lata 2021-2026**. W ramach tego dokumentu wskazano, iż celem strategicznym w zakresie realizacji polityki społecznej jest przeciwdziałanie wystąpieniu zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób starszych i niepełnosprawnych jak również zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób zagrożonych długotrwałym wykluczeniem oraz osób nieaktywnych zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet. W ramach dokonanej diagnozy społecznej wskazano grupy osób, które borykają się z różnymi problemami (np. wychowawczymi i opiekuńczymi, osoby bezrobotne, ubogie, seniorzy), do których powinny zostać skierowane działania naprawcze i wspomagające. Marginalizacja tych osób wynika często z czynników zewnętrznych, a ich minimalizowanie stanowi także przedmiot działań rewitalizacyjnych. W Programie rewitalizacji zostały uwzględnione projekty skoncentrowane w dużej mierze na aktywizacji społecznej mieszkańców gminy, w tym grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Odwołując się do **Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy**

Brzeźnica należy podkreślić, iż wskazano w nim konieczność realizacji działań sprzyjających wyrównywaniu poziomu życia głównie w zakresie zwiększenia gospodarki mieszkaniowej w gminie, a przedsięwzięcia rewitalizacyjne służą niniejszemu celowi, gdyż zakładają m.in. poprawę dostępności budynków mieszkalnych w gminie Brzeźnica. Celem studium jest określenie polityki gminy w zakresie gospodarki przestrzennej w taki sposób, aby zapewnić jej zrównoważony rozwój przy wykorzystaniu istniejących uwarunkowań, dążąc do zachowania najcenniejszych walorów i poprawy jakości życia mieszkańców. Dodatkowo założenia Programu zachowują spójność ze **Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żagańskiego na lata 2015-2023**, gdzie wyznaczona misja rozwoju opiera się na zrównoważonym rozwój powiatu żagańskiego w zakresie: społecznym, gospodarczym, infrastruktury technicznej, przestrzeni oraz środowiska naturalnego.

Podsumowując należy stwierdzić, iż założenia Programu rewitalizacji zachowują kompatybilność z dokumentami strategicznymi obowiązującymi na terenie gminy Brzeźnica, tj.: Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnica na lata 2016-2026, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brzeźnica na lata 2021-2026 oraz Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żagańskiego na lata 2015-2023.

Tabela 38 Zgodność celów Programu z lokalnymi dokumentami strategicznymi gminy Brzeźnica

Dokumenty strategiczne	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzeźnica na lata 2023-2030	
	Cel 1 Aktywizacja społeczna mieszkańców gminy	Cel 2 Odnowa obszarów ważnych społecznie
Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnica na lata 2016-2026	Cel 1 Tworzenie warunków rozwoju oraz sprawnego i bezpiecznego funkcjonowania społeczeństwa	Cel 3 Rozwój infrastruktury techniczno-środowiskowej
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brzeźnica na lata 2021-2026	Cel strategiczny I Przeciwdziałanie wystąpieniu zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób starszych i niepełnosprawnych. Cel strategiczny II Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób zagrożonych długotrwałym wykluczeniem oraz osób nieaktywnych zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.	
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żagańskiego na lata 2015-2023	Cel 1 Zwiększenie konkurencyjności powiatu żagańskiego	Cel 3 Rozwój infrastruktury powiatu żagańskiego

Źródło: opracowanie własne

Sposób powiązania celów Programu rewitalizacji z innymi dokumentami o zasięgu ponadlokalnym został wykazany w poniższej tabeli.

Tabela 39 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi o zasięgu ponadlokalnym w odniesieniu do gminy Brzeźnica

Dokumenty strategiczne	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzeźnica na lata 2023-230	
	Cel 1 Aktywizacja społeczna mieszkańców gminy	Cel 2 Odnowa obszarów ważnych społecznie
<i>Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030</i>	Cel 2.2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi	Cel 3. Integracja przestrzenna regionu
<i>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i>	<p>Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym</p> <p>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną</p> <p>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony</p> <p>Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu</p>	
<i>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)</i>	Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów	Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego
<i>Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</i>	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju	Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
<i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>	Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych	Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</i>	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

Źródło: opracowanie własne

Rozdział X Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji).

Zadaniem realizacji działań rewitalizacyjnych będzie zapobieganie rozprzestrzenianiu się zjawisk kryzysowych zidentyfikowanych podczas konsultacji społecznych, nadanie przestrzeniom publicznym waloru przyjaznego otoczenia i uzbrojenie kapitału ludzkiego w narzędzia, w szczególności infrastrukturę pozwalającą na realizację inicjatyw oddolnych w celu utrwalenia efektu rewitalizacji.

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji zrealizowana zostanie poprzez cele ogólne, szczegółowe oraz przedsięwzięcia Programu. Warunkiem realizacji Programu będzie włączenie elementu społecznego w działania infrastrukturalne na obszarze rewitalizowanym.

Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji przedstawia się następująco:

Stworzenie miejsca przyjaznego dla mieszkańców, umożliwiającego im wszechstronny rozwój społeczny przy zachowaniu najwyższych standardów społecznych, funkcjonalnych i środowiskowych oraz wzmocnienie potencjału turystycznego z zachowaniem ochrony dziedzictwa kulturowego.

Działania rewitalizacyjne uwzględniają przede wszystkim aspekt sfery społecznej, gdzie zdiagnozowano deficyty rozwojowe. Z przeprowadzonej diagnozy obszaru zdegradowanego na terenie gminy Brzeźnica wskazuje się najważniejsze problemy społeczne, do których należą: spadek liczby ludności, spowodowany ujemnym saldem migracji oraz ujemnym przyrostem naturalnym, starzenie się społeczeństwa – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, bezrobocie, które jest głównym powodem korzystania z pomocy społecznej. Pod względem gospodarczym gmina rozwija się na zrównoważonym poziomie. Z kolei brak jest predyspozycji do rozwoju turystycznego. Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach Programu ma w znaczącym stopniu przyczynić się do rozwoju społecznego mieszkańców obszarów zdegradowanych, co przełoży się na wzrost aktywności społecznej mieszkańców również w aspekcie gospodarczym i turystycznym. Rewitalizacja jest szansą na wzmocnienie wizerunku wsi Chotków i Stanów i promocji całej gminy. Wykorzystanie potencjałów dziedzictwa kulturowego ma stworzyć szansę rozwoju miejscowości Chotków, co pozytywnie wpłynie na rozwój turystyki w całej gminie. Utworzenie miejsc rekreacji, wypoczynku, integracji (świetlice wiejskie) dostępnych dla wszystkich mieszkańców obszarów zdegradowanych podniesie jakość życia mieszkańców, wpłynie na rozwój społeczny i integracyjny oraz wpłynie pozytywnie na poprawę wizerunku obszaru wiejskiego. Z kolei adaptacja budynków na potrzeby mieszkaniowe oraz poprawa funkcjonowania zdegradowanych budynków mieszkalnych ma stanowić odpowiedź na potrzeby mieszkalnictwa w gminie. Dzięki temu poprawi się jakość życia mieszkańców i estetyka obszarów rewitalizacyjnych.

Obszar rewitalizacji, na którym występuje obecnie największa koncentracja zjawisk kryzysowych będzie obszarem, który w roku 2030 nie będzie wyróżniał się pod względem negatywnych uwarunkowań społecznych. Przeprowadzone działania doprowadzą do zmniejszenia liczby osób spełniających kryteria uprawniające do otrzymania pomocy społecznej w postaci zasiłków, a jednocześnie przyczynią się do zmniejszenia liczby osób długotrwale wykluczonych, które pozostawały bardzo długi okres czasu bez zatrudnienia. Niniejsze osoby będą mogły korzystać z organizowanych wydarzeń społecznych, które będą organizowały ich czas wolny, a także podczas

których na bieżąco będą otrzymywały wsparcie pozwalające na utrzymanie swojej aktywności. Stworzone obiekty pozwolą na stałe zaktywizowanie seniorów, co jest kluczowe ze względu na konieczność przeciwdziałania wykluczeniu grupy społecznej, do której będzie należała coraz większa liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przeprowadzone inwestycje infrastrukturalne doprowadzą do wytworzenia na obszarze rewitalizacji znacznej aktywności społecznej, co przyczyni się do zmarginalizowania niekorzystnych zjawisk społecznych i wpłynie na zwiększenie atrakcyjności obszaru. Niniejszy proces wpłynie na możliwość częstszego osiedlania się młodych osób, co jednocześnie przyczyni się do zwiększenia liczby osób zamieszkujących obszar rewitalizacji w wieku przedprodukcyjnym, a także zmniejszenia stopnia migracji osób spoza gminy. Poprzez podejmowane działania w zakresie aktywizacji społecznej będzie możliwe wykreowanie nowych przedsięwzięć gospodarczych na obszarze rewitalizacji i zwiększenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców. Odpowiednia adaptacja przestrzeni wpłynie znacznie na zmniejszenie miejsc koncentracji negatywnych zachowań społecznych, a także obniżenie stopnia degradacji obszarów i zwiększenia jakości życia mieszkańców.

Rozdział XI Budżet i harmonogram planowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych

Niniejszy rozdział zawiera szacunkowy budżet zaplanowany na realizację projektów rewitalizacyjnych oraz harmonogram realizacji zaplanowanych działań w odniesieniu do przedsięwzięć rewitalizacyjnych z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł.

Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków zewnętrznych. Finansowanie działań rewitalizacyjnych zakłada wykorzystanie środków gminnych oraz środków zewnętrznych, w tym środków przewidzianych w ramach Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027, Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FEnIKS). Projekty te będą komplementarne z projektami realizowanymi ze wsparcia Funduszy Europejskich Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS). Wspierane będą wyłącznie projekty, które wynikają z zapisów GPR i wzajemnie się uzupełniają z projektami realizowanymi w ramach wsparcia FERS. **Łączny budżet Programu Rewitalizacji stanowi kwotę 30 mln zł.** Harmonogram realizacji działań rewitalizacyjnych obejmuje lata 2023-2030 zgodnie z poniższym szczegółowym zestawieniem.

Tabela 40 Budżet i harmonogram planowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych

Projekty rewitalizacyjne	Szacunkowe nakłady finansowe w zł zakładane w latach 2023-2030 (zł)	Okres realizacji projektu rewitalizacji									Źródła finansowania
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030		
1.1 Adaptacja świetlicy wiejskiej w Chotkowie na potrzeby aktywizacji społecznej mieszkańców.	1 200 000,00										Budżet gminy; Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 Fundusze Europejskie Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS).
1.2 Modernizacja świetlicy wiejskiej w Stanach wraz z dostosowaniem na cele kulturalno-społeczne.	1 300 000,00										Budżet gminy; Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027
1.3 Modernizacja budynku szkoły w Chotkowie wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla potrzeb zwiększenia aktywności młodzieży.	3 500 000,00										Budżet gminy; Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027
2.1 Odnowa budynków wielorodzinnych w Stanach wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.	3 000 000,00										Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS);
2.2 Odnowa budynków wielorodzinnych w Chotkowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną.	15 000 000,00										Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS);
2.3 Odnowa oraz zagospodarowanie pod względem funkcji użytkowych pałacu wraz z okalającą zabudową w Chotkowie.	6 000 000,00										Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS);
RAZEM:	30 000 000,00	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Źródło: opracowanie własne

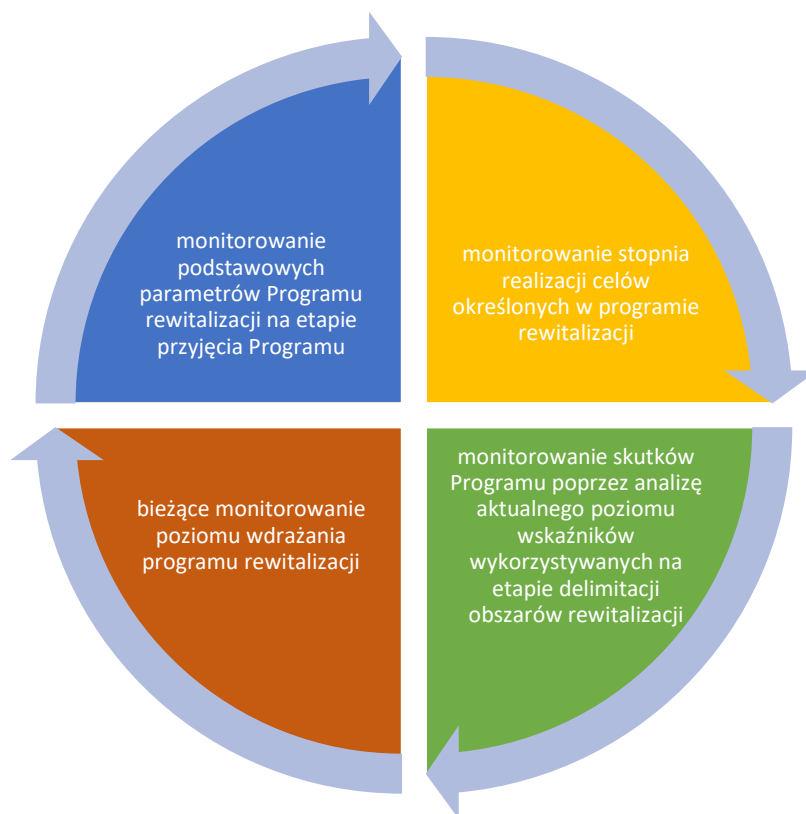
Rozdział XII System wdrażania i monitorowania programu rewitalizacji

Poniższy rozdział opisuje system wdrażania oraz monitoringu i oceny skuteczności działań realizowanych w ramach programu. Opisano tutaj metody oraz narzędzia badania i analizowania zmian zachodzących na obszarze zdegradowanym będące wynikiem procesu rewitalizacji oraz system oceny wpływu i skuteczności prowadzonych działań na zdiagnozowane problemy.

SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU

Podstawą skutecznego wdrażania założeń Programu będzie system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obszarze rewitalizacji. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w Programie celów, należy zatem systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych działań rewitalizacyjnych. Głównymi obszarami monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Programu są zatem wyznaczone cele strategiczne jej realizacji oraz przypisane im wskaźniki, a dalej projekty rewitalizacyjne. System monitorowania i oceny Programu dotyczyć będzie czterech płaszczyzn dotyczących wdrożenia Programu. Monitoring obejmować będzie cztery poniższe płaszczyzny:

Schemat 2 Płaszczyzny monitorowania GPR

Źródło: opracowanie własne

Za wdrożenie Programu odpowiedzialny będzie **Wójt Brzeźnicy, który corocznie przedkładać będzie Radzie Gminy sprawozdanie monitorujące z wdrażania Programu (sprawozdanie) według stanu na koniec grudnia roku poprzedniego.** Zadania związane z bieżącym wdrożeniem Programu będą

realizowane przez pracowników Urzędu Gminy, którzy wspólnie z członkami Komitetu Rewitalizacji będą prowadzili monitoring stopnia realizacji celów Programu. Monitoring będzie prowadzony poprzez porównanie stopnia realizacji przedsięwzięć oraz poszczególnych projektów rewitalizacyjnych do założonych wskaźników monitorowania poszczególnych celów Programu rewitalizacji. Monitoring będzie prowadzony corocznie, tak aby możliwe było zaprezentowanie sprawozdania członkom Rady Gminy. Zakres sprawozdania będzie obejmować, co najmniej informację o postępach finansowych, źródłach finansowania zadań, informację o postępach rzeczowych, zgodność z przyjętym harmonogramem, odchylen od harmonogramu. W sprawozdaniu przedstawione zostaną również problemy, bariery, trudności, które zostały zidentyfikowane przez gminę na etapie programowania GPR.

Wójtowi Brzeźnicy podlegać będzie Komisja Rewitalizacji powołana na etapie uchwalenia GPR (lub maksymalnie w okresie 3 miesięcy od przyjęcia GPR). Komitet stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta. Planuje się spotkania Komitetu Rewitalizacji co najmniej raz na rok. Zadaniem Komitetu Rewitalizacji będzie także pomoc techniczna dla beneficjentów Programu przy aplikowaniu o środki zewnętrzne (uczestnictwo w szkoleniach, seminariach czy warsztatach). Na etapie wdrożenia Programu Komitet, z inicjatywy własnej lub na wniosek podmiotu realizującego przedsięwzięcie będzie mógł przeprowadzić spotkanie – naradę w celu omówienia występującego problemu. Ponadto Komitet będzie mógł wystąpić o włączenie poszczególnych interesariuszy w pracę monitoringową. Realizowane działania przez pracowników Urzędu Gminy będą promowane za pośrednictwem strony internetowej gminy oraz poprzez bezpośrednie kolportowanie informacji do mieszkańców i interesariuszy. Celem głównym działań promocyjnych i komunikacyjnych będzie zachęcenie interesariuszy do aktywnego udziału we wdrożeniu i realizacji Programu.

W przypadku konieczności dokonania aktualizacji zapisów Programu rewitalizacji zorganizowane zostaną spotkania Komitetu Rewitalizacji, a pracownicy Urzędu Gminy będą odpowiedzialni za włączenie interesariuszy rewitalizacji w proces aktualizacji dokumentu, poprzez dotarcie z informacją do jak największej liczby osób, wykorzystując odpowiednio przygotowane materiały informacyjne (m.in. materiały informacyjne na stronie www urzędu, plakaty, reklamę w gazecie, listy kierowane bezpośrednio do interesariuszy). Interesariusze, którzy odpowiedzą na kierowane informacje oraz wysyłane zaproszenia oraz zgłoszą się samodzielnie do wskazanych pracowników Urzędu Gminy będą mogli składać propozycje oraz uwagi dotyczące rewitalizacji, a także brać czynny udział w pracach Komitetu Rewitalizacji, po poinformowaniu o takiej chęci niniejszych pracowników.

W odróżnieniu do systemu rocznego dwa razy w okresie programowania GPR powinno zostać wykonane badanie ewaluacyjne pozwalające pozyskać dodatkowo dane jakościowe z realizacji wskaźników. Pozwoli to na skuteczny monitoring realizacji wdrażania Programu, a w przypadku wystąpienia trudności lub barier w realizacji przedsięwzięć do podjęcia decyzji o dokonaniu aktualizacji zapisów Programu. Poniżej przedstawiono wskaźniki rezultatu zaplanowanych przedsięwzięć dla poszczególnych celów Programu.

Tabela 41 Realizacja wskaźników rezultatu dla poszczególnych celów Programu rewitalizacji

Cel 1. Aktywizacja społeczna mieszkańców gminy				
Wskaźnik oddziaływania	Jednostka miary	Stan początkowy – 2023 r.	Stan końcowy – 2030 r.	Źródło danych/sposób pomiaru
1.1 Adaptacja świetlicy wiejskiej w Chotkowie na potrzeby aktywizacji społecznej mieszkańców				
Liczba osób bezpośrednio zaangażowanych w realizowane przedsięwzięcie	osoba	0	50	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy w Brzeźnicy
Liczba osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem	osoba	0	30	
Liczba zaadaptowanych pomieszczeń	m ²	0	3	
Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją	osoba	0	100	
1.2 Modernizacja świetlicy wiejskiej w Stanach wraz z dostosowaniem na cele kulturalno-społeczne				
Liczba budynków objętych modernizacją	szt.	0	1	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy w Brzeźnicy
Powierzchnia obiektu poddana działaniom modernizacyjnym	m ²	0	100	
Liczba osób bezpośrednio zaangażowanych w realizowane przedsięwzięcie	osoba	0	30	
Liczba osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem	osoba	0	20	
1.3 Modernizacja budynku szkoły w Chotkowie wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla potrzeb zwiększenia aktywności młodzieży				
Liczba budynków objętych modernizacją	szt.	0	1	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy w Brzeźnicy
Powierzchnia obiektu poddana działaniom modernizacyjnym	m ²	0	300	
Liczba osób bezpośrednio zaangażowanych w realizowane przedsięwzięcie	osoba	0	100	
Cel 2 Odnowa obszarów ważnych społecznie				
Wskaźnik oddziaływania	Jednostka miary	Stan początkowy – 2022 r.	Stan końcowy – 2026 r.	Źródło danych/sposób pomiaru
2.1. Odnowa budynków wielorodzinnych w Stanach wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną				
Liczba obiektów wymagających rewitalizacji	szt.	0	1	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy w Brzeźnicy
Liczba zaadaptowanych pomieszczeń na cele mieszkaniowe	osoba	0	6	
Liczba budynków z przywróconą funkcją mieszkalną	szt.	0	1	

Liczba osób mających możliwość korzystania z pomieszczeń	osoba	0	20	
2.2. Odnowa budynków wielorodzinnych w Chotkowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni i wyposażeniem w infrastrukturę aktywizacyjną				
Liczba obiektów wymagających rewitalizacji	szt.	0	3	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy w Brzeźnicy
Budynki z przywróconą funkcją mieszkalną	szt.	0	3	
Liczba osób mających możliwość korzystania z obiektów mieszkalnych	osoba	0	40	
2.3 Odnowa oraz zagospodarowanie pod względem funkcji użytkowych pałacu wraz z okalającą zabudową w Chotkowie				
Liczba obiektów wymagających rewitalizacji	szt.	0	2	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy w Brzeźnicy
Powierzchnia obiektu poddana działaniom modernizacyjnym	m ²	0	300	
Budynki z przywróconą funkcją mieszkalną	szt.	0	1	
Liczba osób mających możliwość korzystania z obiektów mieszkalnych	osoba	0	40	

Źródło: opracowanie własne

Z uwagi na monitoring bieżący coroczny wdrożenia Programu nie planuje się opracowywania raportu z badania ewaluacyjnego mid-term. Z pomiaru stanu realizacji Programu opracowane zostaną raporty oceniające realizację ex-post z realizacji Programu. Raport z badania ewaluacyjnego będzie przedmiotem opinii Komitetu Rewitalizacji i zostanie przekazany Wójtowi i Radzie Gminy, a także podany do publicznej wiadomości, poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy. Ewaluacja ex-post zaplanowana została na IV kwartał 2030 roku. Celami szczegółowymi planowanej ewaluacji ex-post będą:

- Ocena stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji,
- Wskazanie stopnia zaspokojenia potrzeb w poszczególnych projektach rewitalizacyjnych,
- Wskazanie potrzeb, które nadal wymagają wsparcia na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji.

Przy planowaniu sposobu realizacji badań ewaluacyjnych i analizie wyników szczególna uwaga zostanie zwrócona na aktualność identyfikacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Badania wpływu prowadzonych działań będą oceniane zgodnie z kryteriami ewaluacyjnymi tj. **trafność, efektywność, użyteczność, trwałość, ale przede wszystkim skuteczność.**

Rozdział XIII Sposób realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego

Niniejszy rozdział stanowi wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego zgodnie z wymogami wskazanymi w przepisach ustawy o rewitalizacji.

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji podzielona była na trzy zasadnicze etapy. Pierwszy etap obejmował przygotowanie danych przestrzennych w postaci wektorowej z wykorzystaniem bazy ewidencji

gruntów i budynków (EGiB), wyznaczenie wstępnego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz redakcję kartograficzną obejmującą podział map na arkusze w skali 1:5000.

Delimitacja wstępna oparta była na analizach przestrzennych wskaźników uwarunkowań (IMD) przedstawionych w części diagnostycznej dokumentu oraz analizie użytkowania gruntów ze szczególnym uwzględnieniem terenów zabudowanych. W tym celu wykorzystano narzędzia algebry mapowej i analiz geostatystycznych w oparciu o pozyskane dane w oprogramowaniu Quantum GIS (ang. Geographic Information Systems). Analiz dokonano wykorzystując uprzednio przygotowane dane wektorowe.

Drugi etap delimitacji obejmował pracę na wygenerowanych mapach. Wstępne wyznaczenie obszarów przedstawiono do wewnętrznej konsultacji eksperckiej w ramach realizacji niniejszego opracowania, w ramach której dokonano korekt obszarów uwzględniając przestrzenne rozmieszczenie projektów rewitalizacyjnych. Etap ten był istotny ze względu na założenia metodologiczne.

Etap trzeci obejmował prace związane z ostatecznym ustaleniem granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w oprogramowaniu GIS. Obszar zdegradowany pokrywa się z obszarem rewitalizacji. Opracowanie ponownie wykonano w postaci wektorowej uwzględniając efekty wykorzystanych wcześniej metod. Integralną częścią niniejszego opracowania stanowi załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali 1:5000 opracowanej w wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej.

Analiza podstawowych kierunków zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji wskazuje, iż nie ma potrzeby wprowadzania zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Tym samym nie ma konieczności uchwalenia nowych miejscowych planów rewitalizacji, o których mowa w art. 37 f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie ma zatem konieczności dokonywania wyznaczenia granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytycznych w zakresie ustaleń tego planu. Nie przewiduje się także wszczęcia postępowania scaleniowego.

Rozdział XIV Specjalna Strefa Rewitalizacji

Niniejszy rozdział stanowi wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, na wniosek Wójta Gminy Brzeźnica, Rada Gminy Brzeźnica może podjąć uchwałę w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Wniosek o ustanowienie Strefy składa się po uchwaleniu gminnego programu

rewitalizacji i zgodnie z jego ustaleniami. Specjalna Strefa Rewitalizacji ustanawiana jest na obszarze rewitalizacji przez Radę Miejską na okres maksymalnie 10 lat. Po przeprowadzeniu analiz dotyczących sposobu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji podjęto decyzję, iż dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji nie przewiduje się utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Rozdział XV Opiniowanie GPR przez właściwe podmioty oraz strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Niniejszy rozdział opisuje informację o wyniku opiniowania programu przez właściwe podmioty określone w art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o rewitalizacji, a także informację o przeprowadzeniu analizy jej zapisów pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do oceny oddziaływania na środowisko i jej wynikach oraz wynik OOŚ w przypadku obowiązku jej przeprowadzenia

GPR jest narzędziem do prowadzenia skutecznej rewitalizacji, która należy do zadań własnych gminy. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji zaproponowano szereg działań rewitalizacyjnych w postaci projektów, których systematyczna realizacja doprowadzi do wyjścia z sytuacji kryzysowej, zbadanej na danym terenie. Celem programu jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego i osiągnięcie wysokiego i równego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy. GPR stanowi również podstawowe narzędzie w celu ubiegania się o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych z funduszy europejskich.

Projekty zawarte w GPR nie określają ram i założeń w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Projekty opisane w GPR nie wpływają na aktualne zagospodarowanie istniejących na obszarze gminy terenów górniczych. GPR nie określa szczegółowych ram i założeń w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności państwa. Dokument nie ogranicza ani nie rozszerza zakresu obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i obronności państwa. Formy ochrony zabytków leżących w obszarze rewitalizacji zostały określone na mocy przepisów odrębnych. Wszelkie inwestycje prowadzone w obrębie obszaru rewitalizacji dotyczące obiektów objętych prawną ochroną należy konsultować z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Obszar rewitalizacji i realizacja poszczególnych przedsięwzięć i projektów zawartych w programie nie obejmuje swym zasięgiem gruntów usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej, których zagospodarowanie powinno się odbywać na zasadach zawartych w przepisach odrębnych.

Wójt Gminy Brzeźnica, zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o rewitalizacji, wystąpił do właściwych podmiotów o zaopiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Projekt GPR był opiniowany przez:

- zarząd właściwego powiatu – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- zarząd właściwego województwa – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,

- właściwego wojewodę – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- właściwe organy wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
- właściwą gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną,
- operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,
- Krajowy Zasób Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasiobie Nieruchomości (Dz. U. z 2020 r. poz. 1100 i 2127 oraz z 2021 r. poz. 11 i 223) – w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości.

W toku uzgodnień pozyskano stanowiska od następujących organów:

Informacja o opiniach – do uzupełnienia po nadesłaniu opinii z ww. podmiotów

Program z uwagi na swój ogólny charakter nie wyznacza jednocześnie ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz mając na uwadze wskazane uzasadnienie, że projekt dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko stwierdzić należy, że projekt nie spełnia przesłanek określonych w art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, a co za tym idzie nie jest dokumentem wymagającym przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Informacja do uzupełnienia po ustaleniu uzgodnień

Rozdział XVI Ustalenie Programu rewitalizacji na mapie w skali co najmniej 1:5000

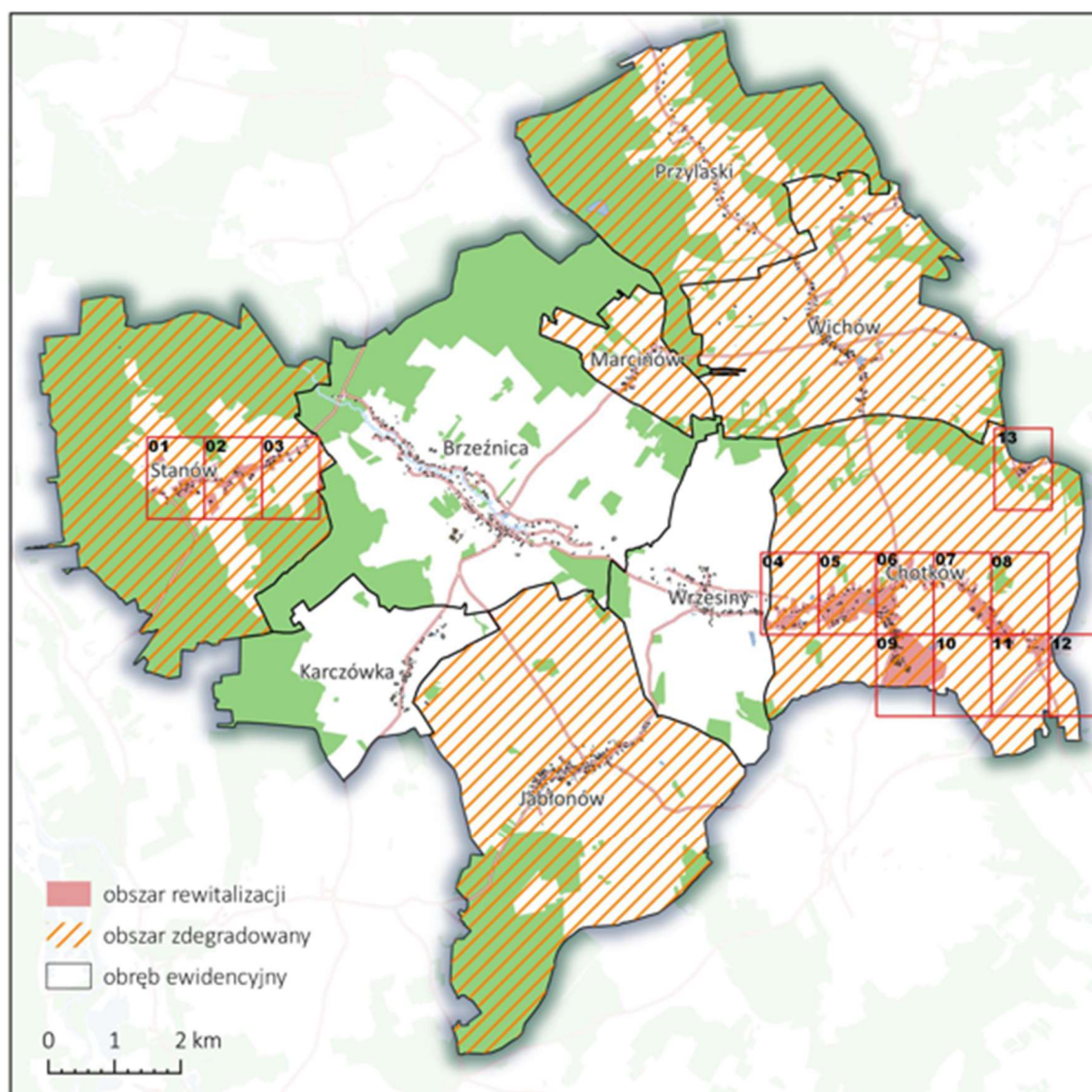
Niniejszy rozdział prezentuje mapy w skali co najmniej 1:5000 obejmujące program rewitalizacji, tj. obszar zdegradowany, który jest tożsamy z obszarem rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji określony został na mapach opracowanych w skali 1:5000:

- 1) Podobszar Stanów – arkusze 1-3;
- 2) Podobszar Chotków – arkusze 4-13.

Mapa poglądowa obrazująca rozmieszczenie poszczególnych podobszarów rewitalizacji na terenie gminy Brzeźnica zaprezentowana została na arkuszach poprzedzających poszczególne arkusze ww. podobszarów.

Mapa 9 Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

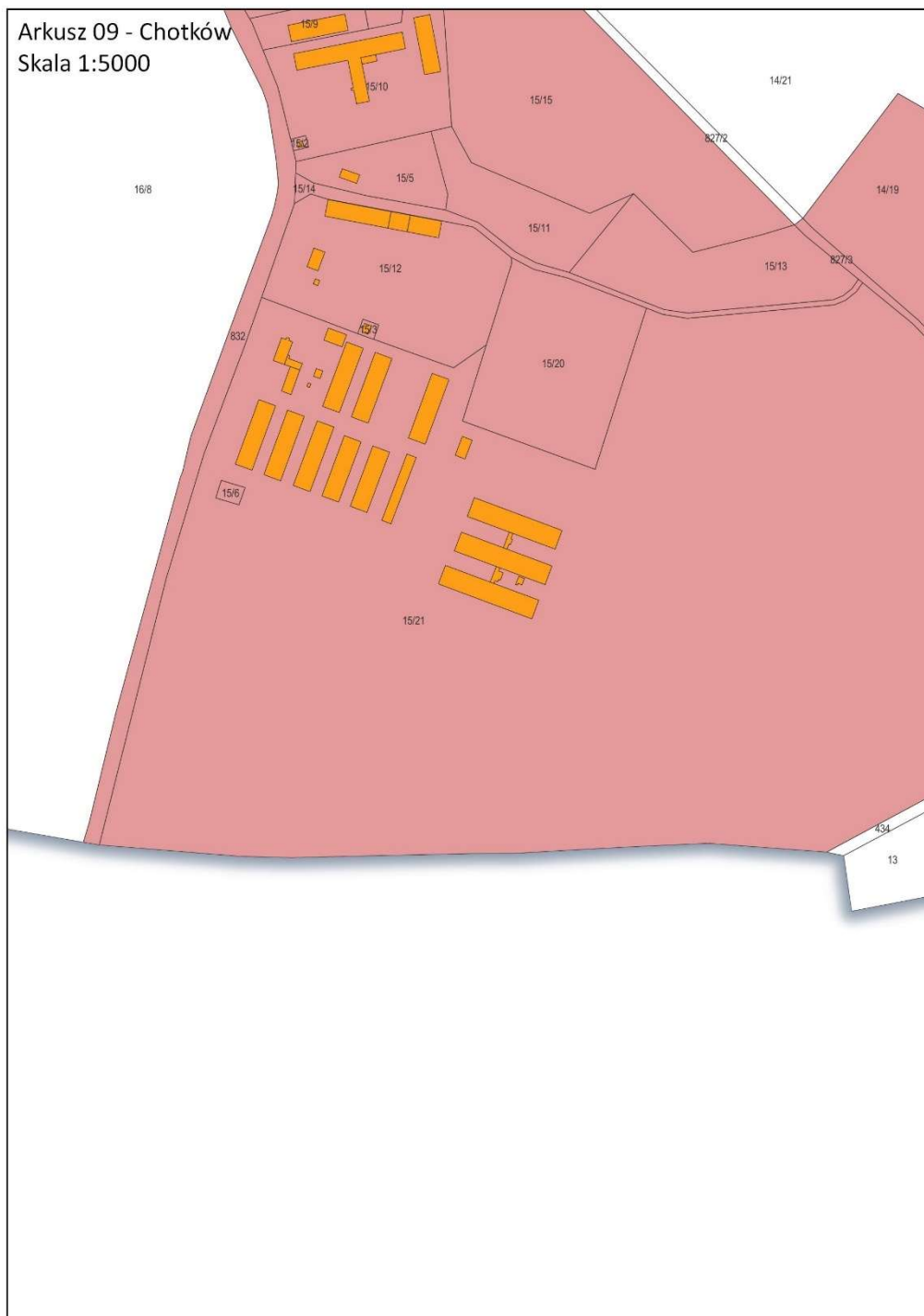

Spis map

Mapa 1 IMD dla uwarunkowań społecznych	24
Mapa 2 IMD uwarunkowań gospodarczych.....	27
Mapa 3 IMD uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych.....	37
Mapa 4 Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Brzeźnica	42
Mapa 5 IMD dla uwarunkowań środowiskowych	44
Mapa 6 IMD dla uwarunkowań technicznych.....	47
Mapa 7 Wyznaczony obszar zdegradowany na terenie gminy Brzeźnica	50
Mapa 8 Obszar rewitalizacji na terenie gminy Brzeźnica	52
Mapa 9 Mapa pogłądowa obszaru rewitalizacji.....	119
Mapa 10 Podobszar Stanów – arkusz 1.....	120
Mapa 11 Podobszar Stanów – arkusz 2.....	121
Mapa 12 Podobszar Stanów – arkusz 3.....	122
Mapa 13 Podobszar Chotków – arkusz 4	123
Mapa 14 Podobszar Chotków– arkusz 5	124
Mapa 15 Podobszar Chotków– arkusz 6	125
Mapa 16 Podobszar Chotków– arkusz 7	126
Mapa 17 Podobszar Chotków– arkusz 8	127
Mapa 18 Podobszar Chotków– arkusz 9	128
Mapa 19 Podobszar Chotków– arkusz 10	129
Mapa 20 Podobszar Chotków– arkusz 11	130
Mapa 21 Podobszar Chotków– arkusz 12	131
Mapa 22 Podobszar Chotków – arkusz 13	132

Spis schematów

Schemat 1 Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań	86
Schemat 2 Płaszczyzny monitorowania GPR.....	112

Spis tabel

Tabela 1 Wskaźniki służące analizie do wyznaczenia obszaru zdegradowanego.....	6
Tabela 2 Liczba ludności w poszczególnych sołectwach z terenu gminy Brzeźnica	7
Tabela 3 Powody udzielania pomocy rodzinom w 2021 r.....	17
Tabela 4 Liczba osób objętych wsparciem dożywiania w gminie Brzeźnica w roku 2017 i 2021.....	18
Tabela 5 Liczba uczniów i stan zatrudnienia nauczycieli i pracowników obsługi w 2021 r.....	21
Tabela 6 Stan zrzeszania członków Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Brzeźnica.....	21
Tabela 7 Uwarunkowania społeczne – dane dla poszczególnych sołectw.....	22
Tabela 8 Uwarunkowania społeczne – wskaźnik IMD dla poszczególnych sołectw.....	23
Tabela 9 Metodologiczna wartość wyliczenia wielkości koncentracji problemów społecznych	23
Tabela 10 Uwarunkowania gospodarcze - wskaźnik IMD dla poszczególnych sołectw	26
Tabela 11 Liczba mieszkań oraz powierzchnia użytkowa mieszkań na terenie gminy w latach 2017-2021	29
Tabela 12 Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Brzeźnica w latach 2017-2021	30
Tabela 13 Oczyszczanie ścieków na terenie gminy Brzeźnica	31
Tabela 14 Sieć wodociągowa na terenie gminy Brzeźnica w latach 2017-2021	31
Tabela 15 Charakterystyka ujęć wody na terenie gminy Brzeźnica	32
Tabela 16 Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne (wskaźnik dostępności do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej).....	34
Tabela 17 Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne (wskaźnik dostępności do obiektów publicznych)	35
Tabela 18 Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne.....	35
Tabela 19 Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne – wskaźnik IMD dla poszczególnych sołectw	36

Tabela 20 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM2,5)	38
Tabela 21 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)	39
Tabela 22 Wielkość emisji z sektora komunalno-bytowego w gminie Brzeźnica w 2018 r.....	39
Tabela 23 Ilość odpadów odebranych od mieszkańców gminy w latach 2017-2021 [Mg]	40
Tabela 24 Ilość azbestu zewidencjonowana na terenie gminy Brzeźnica	41
Tabela 25 Ilość zinwentaryzowanego i zutyliżowanego azbestu na terenie gminy Brzeźnica [kg]	42
Tabela 26 Uwarunkowania środowiskowe - wskaźnik IMD dla poszczególnych sołectw	43
Tabela 27 Uwarunkowania techniczne – wskaźnik IMD dla poszczególnych sołectw	46
Tabela 28 IMD łączne - zbiorcze zestawienie uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych i technicznych.....	48
Tabela 29 Obszar rewitalizacji w gminie Brzeźnica	51
Tabela 30 Powierzchnia i ludność zamieszkująca obszar rewitalizacji w gminie Brzeźnica	52
Tabela 31 Analiza SWOT obszaru Chotków.....	70
Tabela 32 Analiza SWOT obszaru Stanów	84
Tabela 33 Kierunki działań i planowane projekty rewitalizacyjne	87
Tabela 34 Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzeźnica na lata 2023-2030	88
Tabela 35 Komplementarność działań rewitalizacyjnych w ujęciu przestrzennym	99
Tabela 36 Komplementarność przedsięwzięć pod względem problemowym w skali podobszaru rewitalizacji	100
Tabela 37 Matryca powiązań przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych do realizacji w ramach programu rewitalizacji	102
Tabela 38 Zgodność celów Programu z lokalnymi dokumentami strategicznymi gminy Brzeźnica.....	107
Tabela 39 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi o zasięgu ponadlokalnym w odniesieniu do gminy Brzeźnica	108
Tabela 40 Budżet i harmonogram planowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych	111
Tabela 41 Realizacja wskaźników rezultatu dla poszczególnych celów Programu rewitalizacji	114

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Obszar Chotków	54
Zdjęcie 2 Obszar Stanów	72